

วารสารวิชาการรัตนบุศย์

RATANABUTH JOURNAL

ISSN 2697-6641

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ ปีที่ 4 (ฉบับที่ 2)

พฤษภาคม - สิงหาคม 2565

RATANABUTH JOURNAL Vol.4 (No.2)

May - August 2022

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2565

Vol.4 No.2 May – August 2022

กำหนดการออกเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

จำนวนพิมพ์ 100 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในการสนับสนุนบุคคลที่ทำคุณงามความดีกับสังคม ส่งเสริมงานด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ของนักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไปในการนำเสนองานวิชาการและผลงานวิจัย เผยแพร่สู่สังคมและเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารรัตนบุศย์

ร้อยตำรวจตรี ดร.สนุก สิงห์มาตร	ประธาน
พระครูประสิทธิ์ สีลคุณ, ดร.	กรรมการ
พระมหาจิรายุทธ ปโยโค ผศ.	กรรมการ
พระครูปราโมทย์สีลคุณ	กรรมการ
พระปลัดทองใบ สุปภาโส	กรรมการ

บรรณาธิการ

ดร.พิกุล มีมานะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.เมืองแมน ศิริญาณ

กองบรรณาธิการ

ดร.พิกุล มีมานะ	บรรณาธิการ
ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการ
รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	กรรมการ
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	กรรมการ
อาจารย์ทองหมูน น้อยนนท์	กรรมการ
ร.ต.ต.ดร.สนุก สิงห์มาตร	กรรมการ
ดร.เมืองแมน ศิริญาณ	ผช.บรรณาธิการ

เลขานุกร

อาจารย์ทองหมูน น้อยนนท์

ศิลปินกรรม

นายธงชัย บรรจมาตย์

สำนักงาน

ที่ตั้งเลขที่ 202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลดู่ทุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000 โทร 08-0169-6593

202/1 Moo 4 Duthong subdistrict, Mueang District, Yasothon Province. 35000

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป ที่ตั้ง 56 ถนนแก้วเสนา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 045-324777-9, Fax 045-324788

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)**ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน**

รศ.ดร.สุเทพ เมยไธสง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.วิภาพรรณ อุปนิสากร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.สุวิมล สมไชย	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ว่าที่ ร.ต.ดร.พิชิต กันยารวรรณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตยโสธร
ดร.เอกวิชัย เมยไธสง	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ดร.จีณัสมมา ศรีหิรัญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อ.ชัชพงศ์ เทียมทัศนวิช	สมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
อ.เจษฎา จันทนาภรณ์	วิทยาลัยชุมชนยโสธร
อ.ณัฐพล จินดารมย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
ดร.ดวงตา ราชอาษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)**ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก**

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
พระครูวาปีจันทคุณ, ผศ.ดร.	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาพงศ์ทราทิพย์ สุธีโร,ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สมชัย สีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.แหวนทอง บุญคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.จำรัส บุคตาพงษ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ
ผศ.ดร.สุทธิพันธ์ อรัญญาส	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผศ.ดร.จิราพร บาริศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.บุญมี โททำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
พ.ต.ท.ดร.ชัยบัญชา กองทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ
พ.ต.ต.ดร.ณัฐภัทร เสมามู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ร.อ.ดร.กิตติพงษ์ พลทิพย์	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตอีสาน
ดร.ขวลิต ไหลรินทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.อัครงค์ ชุมนุม	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
ดร.อัญชลี ชุมนุม	มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
ดร.บรรณากิจบรรจง ทองจำปา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ดร.พีระศักดิ์ กิ่งพุ่ม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) นี้ เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2565 ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรสมาคมนักวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการและด้านการวิจัยให้กับสมาชิกและนักวิชาการ ตลอดทั้งเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม ให้กับนักวิชาการ อาจารย์ นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ที่สนใจนำผลงานของตนตีพิมพ์เผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ ในฉบับนี้ได้มีเครือข่ายนักวิชาการหลากหลายสถาบันและหลากหลายสาขาได้นำผลงานวิชาการนำมาตีพิมพ์เผยแพร่ในฉบับ

สำหรับ วารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL) ฉบับนี้มีผลงานทางวิชาการที่น่าสนใจที่หลากหลายจากนักวิชาการได้ส่งผลงานทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 10 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความอุตสาหะและความเพียรพยายามที่จะชี้แนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงงานให้ออกมาอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ในวงวิชาการ และสุดท้ายขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้ หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

ดร.พิกุล มีมานะ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด People's participation in local development: a study of Sa khu sub-district Administrative Organization, Suwannaphum district, Roiet province) ขจีณา มูลสุข, ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์และพระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.....	1
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด (The effectiveness of the performance of the royal funeral service of Roiet province culture office.) อานันต์ เผ่าศิริ, ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชยและ ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์.....	15
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด (People's Participation in The Local Development of Ban Du Provincial Administrative Organization, At Samat District Roi-Et Province) พระฐิติพงศ์ ฐานวีโร, ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์และ ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย.....	30
การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (Promotion of Ban Mao Community Enterprise Products, Sa Khu Subdistrict, Suwannaphum District Roi Et Province) นนทวัฒน์ เชิงหอม, ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชยและ ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์.....	41
คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี (Quality of Service for the People of the Nonthaburi Provincial Transport Office) แพรวนภา มหามาตย์, ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์และพระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.....	56
ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (The Public Expectation towards Government Lottery Distribution Policy in Suwannaphum District, Roi Et Province) ภัทรพร เชิงหอม, ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชยและพระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.....	69

.....

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบ้านดู่ จังหวัดร้อยเอ็ด
 (The Youth's Participation in Local Development of The Hora Sub-District, Atsamart District, Roi-Et Province) 84

พระณัฐวุฒิ วชิรปัญญา (พุดมี), ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชยและพระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.....

การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอบ้านดู่ จังหวัดร้อยเอ็ด
 (Public Participation in Disease Prevention and Treatment Health Ban Du Health Promoting Hospital At Samat District, Roi-Et Province)

บัณฑิต สายทอง, พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.และ ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย..... 98

การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด
 (Community Development According to the Sufficiency Economy Philosophy of Phlang Muang Thong Community, Sa khu sub-district, Suwannaphum district, Roi Et province)

ปริญญาภรณ์ มูลสุข, พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.และ ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย..... 113

การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร์ บ่อทอง
 (Conservation and cultural management using Dharma-itthibath principles 4 of Mo Lam from Somchit Faculty of Bothong)

สมจิต ทองบ่อ, ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชยและ ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์..... 128

บทความวิชาการ

จิตวิทยาความรักกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน
 (Psychology of love and Isan folk literature)

กิตติพงษ์ พลทิพย์..... 139

ประชาธิปไตยตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธ : มิติการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 (Democracy can be eaten according to Buddhist political science: social change dimension)

ดร.วิญญู ยุพฤทธิและพลอยชนกวรรณ หวังผล..... 146

พุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย

(Integrated Buddhist Psychology for Enhancing the Happiness of the Elderly in Thai Society)

พระครูธรรมธรสงกรานต์ กิตติวิโส (เมืองประทับ), ผศ. ดร. สิริวัฒน์ ศรีเครือดงและพระครูสุตวธธรรม กิจ, ผศ. ดร..... 161

พุทธวิทยาเพื่อการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารในศตวรรษที่ 21

(Buddhology for Social Media Literacy in the 21st Century)

เอกพงศ์ พัฒนากุล 172

สถาบันการเมืองกับการสื่อสารทางการเมืองสมัยใหม่

(Political Institutions and Modern Political Communication)

พระครูปริยัติวรเมธี (อริยมณีโก/ทิพย์มณี), ภัคสิริ แอนิหนและพระนุชิต นาคเสโน..... 186

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินการของวารสารรัตนบุศย์..... 196

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ..... 197

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

People's participation in local development: a study of Sa khu sub-district
Administrative Organization, Suwannaphum district, Roi Et province

ขจีณา มูลสุข
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์
พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Khajeenapha Moonsuk
Asst.Prof. Dr.Sukanda Junthavaree
Phrakhrusutaworathammakit, Asst.Prof.Dr.
Master of Public Administration Program RoiEt Buddhist college
Email: tatarvc101@gmail.com

วันที่รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 21 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 21 สิงหาคม 2565

Received: July 31, 2022; Revised: August 21, 2022; Accepted: August 21, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและเป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกันพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่มีแตกต่างกันเช่นกันแต่ประการใด จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ควรจัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับระเบียบการเงิน งบประมาณ บัญชี พัสดุ และแนวปฏิบัติ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติงานไปในแนวทางเดียวกัน 2) ควรมีการประสานหน่วยงานภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการที่เกี่วข้องของ อบต. 3) ควรการจัดแผนพัฒนาขององค์การ

บริหารส่วนตำบลควรมีการทบทวนแผนเป็นระยะโดยให้ตัวแทนภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนา, ท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of people's participation in local development: a case study of Sa Khu Subdistrict Administrative Organization. 2) To compare people's participation in local development: a case study of Sa Khu Subdistrict Administrative Organization, Suwannaphum Roi Et Province with different gender, age, education level, income, occupation and position in the community and 3) to study the recommendations for people's participation in local development: a case study of the Sa Khu Subdistrict Administrative Organization, Suwannaphum. Roi Et Province the population and the sample group consisted of people aged 18 years and over and who were domiciled in Sa Khu Subdistrict, Suwannaphum, Roi Et Province 384 people. The research tool was a questionnaire data were analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation, and one-way anova. The results of the research revealed that people's opinions towards people's participation in local development: a case study of Sa Khu Subdistrict Administrative Organization, Suwannaphum, Roi Et Province Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. and the results of the comparison of public participation classified by sex, age, educational level monthly income, occupation and position in different communities found that there was no difference in overall and in every aspect either therefore rejecting the hypothesis. Suggestions are as follows: 1) should create a website about financial regulations, budgets, accounts, supplies, and guidelines to educate; understanding and working in the same way. 2) There should be coordination with external agencies. to request support for project budgets that exceed the potential of the Subdistrict Administrative Organization.3) The development plan of the Sub-district Administrative Organization should be reviewed periodically with the participation of representatives of the people's sector in expressing opinions.

Keyword: Participation, Local, Development

บทนำ

การก่อเกิดองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นเสมือนภาพสะท้อนของการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลกลางลงไปให้รัฐบาลระดับท้องถิ่นมีความอิสระในการบริหาร และสอดคล้องกับกระแสเรียกร้องในการที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเลือกรูปแบบในการปกครองที่เหมาะสมกับงาน มีงบประมาณและบุคลากรที่มีศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นของตน จึงนับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 แล้วนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีภารกิจในการให้บริการประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการนำบริการของรัฐไปสู่ประชาชน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก และต้องพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะทำให้การทำงานของข้าราชการ การบริหารงานของส่วนราชการ เป็นการบริหารงานที่สามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพ เพิ่มพูนคุณภาพ และตอบสนองตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการให้บริการนั้น ประชาชนทุกวันนี้มีความคาดหวังต้องการที่จะได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการได้รับความสะดวกรวดเร็วจากทางราชการถ้าบริการดี แต่ข้าก็ไม่มีประโยชน์ เวลาทุกนาทีมีค่าสำหรับประชาชน หากราชการสามารถปรับเปลี่ยนในเรื่องระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ก็จะทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติ เกิดความมั่นใจมากขึ้น ที่สำคัญอย่างยิ่ง อีกประการหนึ่งก็คือ ในเรื่องของความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันในการที่จะรับบริการเป็นสิ่งที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงมากกับระบบราชการไม่ใช่จะให้บริการดีเฉพาะกับประชาชนที่มีเงิน มีอำนาจ หรือมีปัจจัยที่จะทำให้ตนได้ประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ, 63-64)

องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2539 มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 21 หมู่บ้าน มีประชากร 9,610 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู, 2564) ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่ จะเน้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารงาน แต่จากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ใหญ่ที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและไม่ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน จะเห็นได้จากเมื่อ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดกิจกรรมหรือมีการจัดอบรมประชุมสัมมนาประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมที่จัดขึ้น ซึ่งประชาชนที่เข้ามามีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมส่วนมากจะเป็นกลุ่มของผู้เฒ่า คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่านั้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลให้การบริหารงานและการพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และที่สำคัญยังส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่อีกด้วย

จากประเด็นดังกล่าว และประกอบกับผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของหน่วยงานนี้ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาวิจัยถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นสารสนเทศนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคูมากยิ่งขึ้น ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและผู้มีมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,610 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู, 2564)

(2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาจากข้อ 1) ซึ่งเป็นประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 581-585) จำนวน 384 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขณะนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) อาชีพ (5) รายได้ต่อเดือน (6) ภูมิลำเนา เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การวางแผนพัฒนา ด้านที่ 2 การบริหารงบประมาณและพัสดุ ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านที่ 5 การตรวจสอบการบริหารงาน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณโดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3. เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การวิจัย

2. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่เป็นประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

3. แจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามชุดนั้น เพราะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม หากพบว่ากลุ่มตัวอย่างท่านใดที่ตอบคำถามไม่ครบทุกข้อ ผู้วิจัยจะได้ถามคำตอบข้อนั้นได้ทันทีก่อนรับคืน

4. ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนว่ามีความถูกต้องสมบูรณ์ โดยหากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 384 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนาดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูล

(2) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ สถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ (2) ผู้บริหารระดับสูง (3) ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ และ (4) ประชาชนผู้มาใช้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการสัมภาษณ์เชิง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

(3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำมาวิเคราะห์

2) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

- (2) ทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่กับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
- (3) ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร
4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ ดังนี้
- (1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- (2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- (3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท
- (4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.80 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทและ 20,001-30,000 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งในสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X}=3.48$ S.D. =0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ด้านการวางแผนพัฒนา	3.45	0.38	มาก
2.ด้านการบริหารงบประมาณและพัสดุ	3.44	0.42	มาก
3.ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.47	0.46	มาก

4.ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.54	0.44	มาก
5.ด้านการตรวจสอบการบริหารงาน	3.51	0.41	มาก
รวม	3.48	0.42	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนต่างกัน พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกันแต่ประการใด จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. สรุปปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ 1) ควรจัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับระเบียบการเงิน งบประมาณ บัญชี พัสดุ และแนวปฏิบัติเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามไปในแนวทางเดียวกัน 2) ควรมีการประสานหน่วยงานภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการที่เกี่วข้องของ อบต. 3) ควรการจัดแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการทบทวนแผนเป็นระยะโดยให้ตัวแทนภาคประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย 4) ควรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีการตัดสินใจในการพัฒนาชุมชนอย่างทันท่วงที และ 5) ควรน้อมนำหลักธรรมด้านต่างๆมาใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ได้นำผลที่พบจากการวิจัยมา จำแนกการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด** ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ

จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีความเป็นผู้นำที่มีความตั้งใจร่วมไม้ร่วมมือในการที่จะร่วมการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีความเอาใจใส่ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเข้าไปมีส่วนสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอันประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมทั้งทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุเร้าใจให้หน่วยงานมีการให้ดำเนินการเรื่องใดๆเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งให้เกิดความรู้สึกยอมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว อันประกอบด้วยด้านการวางแผนพัฒนาในตำบล ด้านการบริหารงบประมาณและพัสดุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตลอดทั้งด้านการตรวจสอบการบริหารงานด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรุต พันธุ์ไม้ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พร้อมทั้งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธรรพ์ วารุณสหรัชภณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการวางแผนพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวางแผนพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อบต. สระคูมีการวางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง รองลงมาคือประชาชนได้มีส่วนร่วมกับ อบต. วางแผนนโยบายแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรม รองลงมาคือ ในการประชุม อบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสมอ **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่** องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดินได้เข้าร่วมประชุมวางแผนนโยบาย ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา ตลอดทั้งเสนอปัญหาความต้องการถามความต้องการของประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ การบรรจุในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ของ อบต. ก่อนการทำงาน ผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา ณะกลม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลสว่างแดนดิน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และด้านการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา

ตามแผน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รามิล พัฒนมงคลเชษฐ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารงบประมาณและพัสดุ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงบประมาณและพัสดุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อบต.ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของ อบต. รองลงมาคือ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของโครงการ และสุดท้ายคือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของโครงการ **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่เชื่อมั่นต่อการที่ผู้บริหาร อบต.มีการแจ้งงบประมาณหรือรับทราบงบประมาณ รวมทั้งร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนในการบริหารงานเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ของโครงการ รวมไปถึงการที่ อบต.ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือมอบรางวัลหรือประโยชน์อื่นๆจากงบประมาณอยู่เสมอ **ซึ่ง**ผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธรรพ์ วารุณสทรชกณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และมีข้อเสนอแนะว่าประชาชนต้องการเสนอแนะการทำงานของ อบต. และร้องทุกข์เรื่องราวต่าง ๆ ได้หลากหลายช่องทาง ในขณะเดียวกันต้องการให้ อบต. ชี้แจงผลการร้องทุกข์ ชี้แจงการใช้งบประมาณ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของ อบต. ให้มากขึ้นและประชาชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อบต.ได้ให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมตัดสินใจในการจัดทำแผน/โครงการที่เกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุข โภค งานด้านศาสนาและงานด้านวัฒนธรรมให้กับประชาชนในท้องถิ่น รองลงมาคือ ประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามโครงการหรือกิจกรรมในหมู่บ้านให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนา อบต. และสุดท้ายคือประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินการแก้ปัญหา กลุ่มแม่บ้านที่ว่างงาน **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นต่อการที่ผู้บริหาร อบต.ได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร การวางแผน การแก้ไขปัญหาหรือในบางครั้งผู้บริหารจะนำปัญหาดังกล่าวนั้นมาแจ้งและ

ขอความคิดเห็นจากประชาชนอยู่เสมอ ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พนิดา ธนกุลม** (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลสุวรรณภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการค้นหาปัญหา ด้านการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และด้านการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน รวมทั้งไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมศักดิ์ สวัสดิ์มงคล** (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อบต.ได้ให้ประชาชนมีการตัดสินใจในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เช่นคนพิการ รองลงมาคือ ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรับจ้างงานเหมาโครงการหรือกิจกรรมที่ อบต. ได้จัดทำ และสุดท้ายคือประชาชนได้ร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้แก่ อบต. เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ที่มีการตัดสินใจช่วยเหลืองานร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการกิจกรรมของหน่วยงาน เช่น การส่งเสริมอาชีพ การรับเหมางาน การปรับปรุงงาน การรับความช่วยเหลือต่างๆ เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์** (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ชั้น คือ ชั้นการลงทุนและการปฏิบัติงาน และชั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านอีก 2 ชั้น คือ ชั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุ และชั้นการวางแผนดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย และไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **จินดานุช จันทรางกุล** (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ ส่วนเพศ พบว่า ไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการตรวจสอบการบริหารงาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตรวจสอบการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการพัฒนา อบต. รองลงมาคือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

ความโปร่งใสในการบริหารงานของคณะผู้บริหาร และสุดท้ายคืออบต. ได้แต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการ ประเมินแผนงาน/โครงการตามแผนพัฒนา อบต. **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารงาน เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ควบคุม ความโปร่งใส บัญชี การประเมินผลงาน ตลอดจนรับรายจ่าย ของ อบต.เป็นของตนเอง ผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สิทธิ์นันท์ วารุณสหรัชภณ** ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลลาด จินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม.ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ บริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ใน ระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ใน ระดับน้อยและเห็นว่าควรเปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต. และการ บริหารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างคุ้มค่าและสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นให้มาก ที่สุด รวมทั้งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์** ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ ในชุมชนต่างกันย่อมมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกันนั้นมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 พิจารณาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันแต่ประการใด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ **อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์** ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรุต พันธุ์ไม้** ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้าน สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอบรบือ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา อายุและสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการ

บริหารงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อเสนอแนะได้ดังนี้

(1) ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณูปโภคของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ศาลาอเนกประสงค์ รวมถึงสมบัติและทรัพยากรในชุมชนให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

(2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

(1) ควรศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมด้านอื่นๆเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มเติมอีก

(2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

(3) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนใกล้เคียงอื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จินตนาช จันทรางกูล.(2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พนิดา ธนะกลม.(2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รามิล พัฒนมงคลเชษฐ.(2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรง

- อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรุฒ พันธุ์ไม้.(2559).การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ สวัสดิ์มงคล.(2559).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.).(2552). การปฏิรูประบบราชการ : ทางออกของการแก้ปัญหาและฟันฝ่าวิกฤติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ. 2542.
- สิทธิธัญชห์ วารุณสหรัชภณ.(2559).การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง). สาขาวิชาการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสระคู. (2564). **แผนพัฒนาสามปี.** 10 กรกฎาคม 2564.จาก: <http://srakoo.go.th/>
- อมรรัตน์ ศิริกาญจนวงศ์.(2551). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Yamane Taro.(1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** Third edition. New York : Harper and Row Publication.

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

The effectiveness of the performance of the royal funeral service of
Roiet province culture office.

อานันต์ เผาศิริ
ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Anan Paosiri
Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai
Asst.Prof. Dr.Sukanda Junthavaree
Master of Public Administration Program
RoiEt Buddhist college
Email: ananpoasiri@gmail.com

วันที่รับบทความ: 28 กรกฎาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 22 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 22 สิงหาคม 2565
Received: July 28, 2022; Revised: August 22, 2022; Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและการบูรณาการหลักธรรมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนผู้มีภูมิลำเนาและอาศัยในจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 400 คน ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รองลงมาคือด้านการยอมรับนับถือของประชาชน ต่อมาคือด้านความสำเร็จตามเป้าหมาย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ได้แก่ อันดับแรก คือ เจ้าภาพที่ขอพระราชทานมีความทราบซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นและต่างสำนึกในบารมีของใน

หลงเป็นอย่างไรถึง อันดับที่ 2 คือ ประชาชนทั่วไปยังไม่ค่อยรู้ว่า มีหน่วยงานนี้อยู่ในพื้นที่ และอันดับที่ 3 คือ เจ้าหน้าที่มีน้อยเกินไป

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงาน, งานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน

Abstract

This research aims to 1) To study the level of effectiveness in the performance of services relating to funeral services that have been granted. 2) to compare the effectiveness of the performance of services relating to the funeral service that has been bestowed upon. and 3) to study the recommendations and the integration of dharma principles on the effectiveness of the performance of services relating to the funeral service that has been bestowed upon. The population and sample size of 400 people who were domiciled and lived in Roi Et Province. The results of the study revealed that the public opinion towards the effectiveness of the performance of the funeral service that was bestowed on the whole and in each aspect was at a high level in all aspects. Sorted from the aspect with the highest average to the lowest, i.e. No. 1 is the competency of the operators. Followed by the respect of the people. Next is the goal of success. The least mean aspect was satisfaction with operators. The hypothesis testing results showed that people with different gender, age, education level, occupation, monthly income. There was no difference in opinions on the effectiveness of the service performance regarding the funeral service received by the royal family as a whole and in each aspect. The results of the analysis of opinions about the problem Obstacles and recommendations for the effectiveness of the funeral services that have been bestowed upon them are: First of all, the host who asked for the royal gift was extremely grateful and deeply grateful for the royal majesty. The second place was that the general public did not know that this agency existed in the area, and the third place was that the staff were too few.

Keyword: Effectiveness, performance, royal funeral service

บทนำ

สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเสาหลักให้กับชาติบ้านเมืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ จวบจนรัชพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์จึงเป็นสัญลักษณ์ของการดำรงอยู่ของชาติไทย มายาวนานกว่า 700 ปี และเป็นสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งยืนยงทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาความเป็นไท ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ตราบจนปัจจุบัน ๘ ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทย และดำรงอยู่ภายใต้ทศพิธราชธรรม ทรงเป็นผู้นำการพัฒนาประเทศในทุกด้าน อันได้แก่การปกครองประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงน้อมนำพระราชดำริของในหลวง รัชกาลที่ 9 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาเผยแพร่ให้ประชาชนได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จนก่อให้เกิดเป็นพลังที่สำคัญยิ่งในการผลักดันให้ประเทศไทย ยืนหยัดอยู่ในสังคมแห่งอารยประเทศได้อย่างสง่างามสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโครงการจิตอาสาพระราชทานขึ้น เพื่อเป็นการรวมความสมัครสมานสามัคคีของคนไทยทุกคนในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อพัฒนาพื้นที่ในชุมชนต่างๆ ให้มีความเจริญ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างถาวร ดังนั้นสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวไทยทุกคน และก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีของคนในชาติแม้ยามที่บ้านเมืองตกอยู่ในความทุกข์เข็ญ ชาวไทยทั้งประเทศยังคงอุ้มใจเสมอเมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ ในการจัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่เหล่าอาณาประชาราษฎร์ ตลอดจนใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทยและพอเพียง มีความรักความศรัทธาในสถาบันพระมหากษัตริย์ มีจิตใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ (เปลว สีเงิน, 2564: ออนไลน์)

แต่เดิมการจัดการเกี่ยวกับพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน อยู่ในภารกิจของสำนักพระราชวัง ต่อมาพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณและพระราชดำริว่าจากภารกิจการปฏิบัติงานแต่เดิมนั้น มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่น้อย ไม่เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่มีสิทธิตามหลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพ เพราะด้วยข้อจำกัดทางพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่เพียงกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น ทำให้ผู้อยู่ต่างจังหวัดได้รับสิทธิ์ดังกล่าวไม่ทั่วถึงคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2562 มีมติเห็นชอบในหลักการของแผนปฏิบัติงานตามภารกิจพิธีการศพทั่วประเทศ และให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติภารกิจนี้ ทั้งนี้เพื่อให้พร้อมดำเนินการเต็มรูปแบบได้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2562 เป็นต้นไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามพระราชดำริกระทรวงวัฒนธรรมจึงได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานขึ้น 16 แห่งทั่วประเทศ ประกอบด้วย เขต 1 กรุงเทพฯ, เขต 2 ปริมณฑลฯ ตั้งอยู่ ณ วัดศรีสุदारามาฯ กรุงเทพฯ, เขต 3 สิงห์บุรี, เขต 4 เพชรบุรี, เขต 5 ฉะเชิงเทรา, เขต 6 ระยอง, เขต 7 พิชณุโลก, เขต 8 เชียงใหม่, เขต 9 พะเยา, เขต 10 อุตรดิตถ์, เขต 11 ขอนแก่น, เขต 12 นครราชสีมา, เขต 13 อุบลราชธานี, เขต 14 สุราษฎร์ธานี, เขต 15 พังงา, และเขต 16 สงขลา (ณัฐพล กาทักดี, 2564: ออนไลน์)

กระทรวงวัฒนธรรมได้ออกกฎกระทรวงวัฒนธรรม แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2562 ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงวัฒนธรรม มีภารกิจเกี่ยวกับการเป็นศูนย์กลางการบริหารของกระทรวงในการพัฒนายุทธศาสตร์ แปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนการปฏิบัติราชการ จัดสรรทรัพยากรและบริหารราชการทั่วไปของกระทรวง เพื่อการบรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ข้อ 2 (10) ดำเนินการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงเมตตาต่อพสกนิกรชาวไทย โดยเฉพาะบุคคลที่ได้ประกอบคุณงามความดีได้รับใช้ประเทศชาติมาเป็นระยะเวลาที่พอสมควร ในบั้นปลายของชีวิตควรแก่การได้รับการยกย่องสรรเสริญแก่ผู้เป็นคู่ขวัญจนมิได้เป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล แก่ผู้ประกอบคุณงามความดีมาแล้ว และข้อ 12 กองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2562 : ออนไลน์)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดโดยกองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานจัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มพิธีการศพสำนักงานตั้งอยู่ที่วัดบ้านเปลือยใหญ่ ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีห้องประสานขอพระราชทานเพลิง ดิน น้ำ และเครื่องประกอบเกียรติยศ อยู่ที่ศาลากลางชั้น 5 ห้องประสานขอพระราชทานเพลิงศพ โดยมีท่านวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา มีข้าราชการ 2 นาย เป็นผู้ควบคุมดูแล พนักงานราชการ 4 นาย เจ้าหน้าที่จ้างเหมาบริการ 10 นาย พนักงานขับรถรถตู้ 1 นาย พนักงานขับรถ 6 ล้อ 1 นาย ภารกิจของเจ้าหน้าที่กลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดมีหน้าที่และรับผิดชอบในการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านพิธีการศพการสนับสนุนงานต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสำนักพระราชวัง ดูแลเครื่องประกอบเกียรติยศประกอบศพให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน และงานสนับสนุนด้านพิธีการอื่นๆที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดนับตั้งแต่ ปี 2562 เป็นต้น แต่จากที่ได้ปฏิบัติงานในการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านพิธีการศพการสนับสนุนงานต่าง ๆ ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการศึกษาอย่างเป็นหลักวิชาการถึงประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในการให้บริการเลย ตลอดทั้งกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานต้องการรับทราบว่าคุณภาพในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีความคิดเห็นในภารกิจดังกล่าวนี้อย่างไร

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานที่กองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดมีหน้าที่ความรับผิดชอบกับงานพิธีการศพที่กล่าวมาข้างต้น และมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้บริหารได้ใช้ในการแก้ไขปัญหาและแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการแก่ญาติผู้วายชนม์ ที่มาขอรับบริการที่ห้องประสานขอพระราชทานเพลิงศพ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ใช้เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายที่จะแก้ปัญหาส่วนนี้หรือนำไปสู่การพัฒนาปัญหาการใช้บริการของกลุ่มพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและการบูรณาการหลักธรรมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

1.การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้มีภูมิลำเนาและอาศัยในจังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,305,211 คน (สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด, ออนไลน์)

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ซึ่งเป็นประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553 : 523)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยณะนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) อาชีพ (5) รายได้ต่อเดือน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า(สุริยย์ ศิริโกการภิมรณ, 2546 : 140) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ดถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามชุดนั้น เพราะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยหากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 400 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูล

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการของเจ้าหน้าที่งานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผลใช้การแบ่งช่วงระดับคะแนนด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ออกเป็น 5 ช่วง เพื่อแปลความหมายจากผลคะแนนเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551 : 135)

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน (Inferential Statistics Analysis)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์สถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 2) ผู้บริหารระดับสูง 3)

ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ 4) ประชาชนผู้มาใช้บริการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน และ 5) พระสังฆาธิการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำมาวิเคราะห์

2) ลักษณะของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

2. ทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3. ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 ผู้ตอบส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการของรัฐ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนคือ 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ของผู้ตอบแบบสอบถามตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ ด้านความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.01$) รองลงมาคือด้านการยอมรับนับถือของประชาชน ($\bar{x} = 4.00$) ต่อมาคือด้านความสำเร็จตามเป้าหมาย ($\bar{x} = 3.99$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 3.96$) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่มีความแตกต่างกันแต่ประการใด

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก คือ เจ้าภาพที่ขอพระราชทานมีความทราบซึ่งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้นและต่างสำนึกในบารมีของในหลวงเป็นอย่างยิ่ง อันดับที่ 2 คือ ประชาชนทั่วไปยังไม่ค่อยรู้ว่า มีหน่วยงานนี้อยู่ในพื้นที่ และอันดับที่ 3 คือ เจ้าหน้าที่มีน้อยเกินไปหรือไม่ เหมือนกรณีต้องมีหลายแห่งขอพระราชทาน

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ ด้านความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รองลงมาคือด้านการยอมรับนับถือของประชาชน ต่อมาคือด้านความสำเร็จตามเป้าหมาย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดในด้านต่างๆอยู่ในระดับที่ดีทั้งประชาชนส่วนใหญ่ก็มีการรับรู้รับทราบหน่วยงานนี้อยู่ในระดับที่น่าพอใจให้การยอมรับต่อตัวเจ้าหน้าที่ยอมรับในความสามารถของเจ้าหน้าที่และเชื่อว่าเจ้าหน้าที่มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างดี ตลอดทั้งประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีอันเนื่องมาจากการทุ่มเททำงานของผู้ปฏิบัติทุกฝ่ายเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชน เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุภาภรณ์ วงศ์กรเขาวลิต (2560:บทคัดย่อ)** ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของจิตอาสาในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา : มูลนิธิแสงธรรมส่องกล้า กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาได้พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกที่ไปในทิศทางเดียวกัน 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของจิตอาสาได้พบว่า มีประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานจากความสามารถในการผลิตประสิทธิภาพ และความพึงพอใจในงาน พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กมลลักษณ์ ยินดีเยี่ยม (2556:บทคัดย่อ)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ดี กรณีศึกษา เทศบาลตำบล ในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ได้พบว่า ประสิทธิผลการบริหารของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมมีระดับของความสำเร็จมาก โดยอันดับแรกคือ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านความสามารถของการสร้างความพึงพอใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดหาและจัดสรรของทรัพยากร ส่วนผลการวิเคราะห์การบริหารองค์การที่ดีโดยรวมมีระดับของการดำเนินการถ่ายทอดเรียนรู้ทั้งองค์การ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กมลลักษณ์ ยินดีเยี่ยม (2556:บทคัดย่อ)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ดี กรณีศึกษา เทศบาลตำบล ในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ได้พบว่า ประสิทธิผลการบริหารของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมมีระดับของความสำเร็จมาก โดยอันดับแรกคือ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านความสามารถของการสร้างความพึงพอใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดหาและจัดสรรของทรัพยากร ส่วนผลการวิเคราะห์การบริหารองค์การที่ดีโดยรวมมีระดับของการ

ดำเนินการถ่ายทอดเรียนรู้ทั้งองค์กร และถ้าพิจารณาการบริหารจัดการที่ดีเป็นรายด้าน ในการวิจัยได้พบว่า อันดับแรก คือ ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านหลักของความคุ้มค่า ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ และในส่วนของภาวะวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่อธิบายประสิทธิผลของการบริหาร องค์กร ซึ่งประกอบด้วย ด้านทรัพยากรการบริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักของความคุ้มค่า ด้านนโยบายกลยุทธ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านสมรรถนะของการบริหาร ผลการวิเคราะห์ ได้พบว่า ประสิทธิผลของการบริหาร ได้รับอิทธิพลโดยตรงซึ่งมาจากด้านนโยบายกลยุทธ์ ด้านทรัพยากรการบริหาร ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านสมรรถนะของการบริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการยอมรับนับถือของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ดด้านการยอมรับนับถือของประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 1. ที่ถามว่า “ท่านรับรู้ว่ามีกลุ่มงานพิธีการเป็นศพที่ได้รับพระราชทานในจังหวัดของท่าน” รองลงมาคือข้อที่ 6. ที่ถามว่า “การขอรับบริการจากกลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ 5. ที่ถามว่า “การได้รับบริการจากกลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานต้องเป็นข้าราชการ ระดับสูงเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดต่างให้การยอมรับนับถือกับกองพิธีการ ศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอย่างดีอาจเป็นผลมาจากการทุ่มเททำงานอย่าง ถูกต้องตามระเบียบวิธีปฏิบัติจนเป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่างทำหน้าที่ด้วยความ ตั้งใจและเต็มความสามารถจึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ต่างให้การยอมรับนับถือได้เช่นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **สุภาภรณ์ วงศ์กรเขาวลิต (2560:บทคัดย่อ)** ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ ปฏิบัติงานของจิตอาสาในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา : มูลนิธิแสงธรรมส่องหล้า กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาได้พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน กับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกที่ไปในทิศทางเดียวกัน 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของจิตอาสาได้พบว่า มีประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานจากความสามารถในการผลิต ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจในงาน

ด้านความสำเร็จตามเป้าหมาย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานใน การให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดด้านความสำเร็จ ตามเป้าหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 11. ที่ถามว่า “เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพิธีการศพที่

ได้รับพระราชทานมีความเชี่ยวชาญในภารกิจ” รองลงมาคือข้อที่ 10. ที่ถามว่า “เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามความมุ่งหมายขององค์การ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 8. ที่ถามว่า “การให้บริการของกลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานปฏิบัติอย่างถูกต้อง” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดที่เคยสัมผัสกับการทำงานของเจ้าหน้าที่กองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานต่างมีความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ว่างานที่ปฏิบัติสำเร็จออกมาอย่างดีเป็นที่พอใจแก่ประชาชนที่เข้าร่วมงาน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พิเชษฐ พันธุ์ธน์ (2552:บทคัดย่อ)** ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการ ประปาหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านหัวขัว อำเภोजุน จังหวัดพะเยา ผลจากการศึกษาวิจัย ได้มีการพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่นั้นเป็นเพศชาย ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการประปาหมู่บ้านซึ่งในมุมมองด้านทัศนคติของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหารงาน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านนโยบายการบริหาร และด้านทรัพยากรมนุษย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาถึงแต่ละรายการอยู่ในระดับดีมาก จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอาชีพทำนา สถานภาพสมรส ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการประปาหมู่บ้านในมุมมองของผู้ใช้น้ำ ได้แก่ ด้านกฎระเบียบและกติกาของประปาหมู่บ้าน ด้านคณะกรรมการประปาหมู่บ้าน ด้านการที่ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม และในด้านทัศนคติของผู้ใช้น้ำ เมื่อมองภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและเมื่อพิจารณาของแต่ละรายการแล้ว ได้พบว่า ในทุก ๆ รายการอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ด้านความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 13. ที่ถามว่า “เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานมีความชำนาญงาน” ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมาคือ ข้อที่ 17. ที่ถามว่า “เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานมีพฤติกรรมต่อหน้าแขกร่วมได้อย่างเหมาะสม” ($\bar{x} = 4.05$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 16. ที่ถามว่า “เจ้าหน้าที่กลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานมีความรู้เพียงพอต่อการทำหน้าที่” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ได้สัมผัสกับงานพระราชทานเพลิงศพต่างมีความเชื่อมั่นในความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพิธีศพที่ได้รับพระราชทานเป็นอย่างทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่สามารถทำงานในแต่ละครั้งสำเร็จตามระเบียบวิธีปฏิบัติออกมาได้ดีจนเป็นที่ไว้วางใจ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุภาพรณ์ วงศ์กรเขาวลิต (2560:บทคัดย่อ)** ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของจิตอาสาในองค์การไม่แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา : มูลนิธิแสงธรรมส่องหล้า กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาได้พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการปฏิบัติงานจากความสามารถในการผลิต ประสิทธิภาพและความพึงพอใจในงาน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ถาวร กุลโชติ (2550:บทคัดย่อ)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดระบบและการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

กรณีศึกษาอำเภอคลอง จังหวัดจันทบุรี ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า ด้านความสามารถทั่วไปของการบริหารจัดการงานกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการต่อนโยบายและเป้าหมายของรัฐบาล ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ที่เป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากการศึกษาได้พบว่า ทุกปัจจัยทำให้เกิดประสิทธิผลสูง

ด้านความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อที่ 19. ที่ถามว่า “ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการของกลุ่มงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทาน สนง.วัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด” รองลงมาคือข้อที่ 22. ที่ถามว่า “ท่านคิดว่าการจัดตั้งกลุ่มงานพิธีการศพ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อประชาชนที่ประกอบคุณงามความดีให้กับชาติ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 20. ที่ถามว่า “ท่านคิดว่าญาติผู้วายชนม์ที่ได้รับการบริการจากกลุ่มงานพิธีการศพ จะเกิดความภาคภูมิใจ” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ชาวจังหวัดร้อยเอ็ดที่เคยได้สัมผัสกับการจัดงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานมีความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอย่างดียิ่งทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากความมุ่งมั่นตั้งใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของหน่วยงานนี้ต่างทำงานด้วยความตั้งใจทุ่มเทจนได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เทพศักดิ์ บุญรัตพันธ์ (2536:บทคัดย่อ)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครโดยได้บทสรุปมีมุมมองใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความพึงพอใจของผู้มาเข้ารับบริการ 2) ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ 3) ด้านความเสมอภาคของการให้บริการ และ 4) ด้านความเป็นธรรมของการให้บริการ โดยมีตัวแปรอิสระคือ 1) ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของนโยบาย 2) ความซับซ้อนของโครงสร้าง 3) ความพร้อมของทรัพยากร และ 4) การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ และจากการวิจัย ได้บทสรุปว่า ประสิทธิภาพในด้านความพึงพอใจนั้น ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว สามารถที่จะอธิบายได้ และประสิทธิผลในด้านของความรวดเร็ว มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ที่สามารถอธิบายได้ ยกเว้นการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ และประสิทธิผลในด้านความเสมอภาค มีตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว สามารถอธิบายได้ และประสิทธิผลในด้านของความเป็นธรรมนั้น มีเพียงตัวแปรความชัดเจนในวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายในนโยบายเท่านั้นที่สามารถอธิบายได้ และมีสรุปแนวทางแก้ไขพร้อมข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดระบบการดำเนินงานการให้บริการที่รวดเร็วและง่ายขึ้นโดยให้มีการเน้นไปที่การกระจายอำนาจ มีการส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นทีม โดยมุ่งเน้นประโยชน์เพื่อประชาชนเป็นหลัก มีการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบให้แก่พนักงาน มีการสนับสนุนการนำอุปกรณ์การทำงาน ที่มีความทันสมัยมาใช้ เพื่อความรวดเร็วในการบริการ อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริการ และต้องลดขั้นตอนการบริการให้ง่ายขึ้นและสั้นลง แต่มีผู้บริหารระดับสูงคอยกำกับดูแล เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างคนและงาน อีกทั้งต้องมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมด้วย แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ **กมลลักษณ์ ยินติยม (2556:บทคัดย่อ)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการที่ดี กรณีศึกษา เทศบาลตำบล ในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ได้พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา โดยรวมมีระดับของความสำเร็จมาก โดยอันดับแรกคือ ด้านผลลัพธ์การปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านความสามารถของการสร้างความพึงพอใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดหาและจัดสรรของทรัพยากร ส่วนผลการวิเคราะห์การบริหารองค์การที่ดีโดยรวมมีระดับของการดำเนินการถ่ายทอดเรียนรู้ทั้งองค์การ และถ้าพิจารณาการบริหารจัดการที่ดีเป็นรายด้าน ในการวิจัยได้พบว่า อันดับแรก คือ ด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านหลักของความคุ้มค่า ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ และในส่วนของกาวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่อธิบายประสิทธิผลของการบริหารองค์การ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันั้นมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้และสร้างความเข้าใจภารกิจหน้าที่ของกองพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานให้เกิดการรับรู้ของประชาชนมากยิ่งขึ้น
- 2) สร้างการรับรู้ในกระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการต่างๆของการขอรับพระราชทานในเชิงรุกมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการขยายการรับรู้แก่ประชาชน
- 3) หน่วยงานต้นสังกัดต้องพิจารณาเพิ่มเติมจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีน้อยเกินไปอาจไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง
- 4) ควรอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานในการให้บริการเกี่ยวกับงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

- 1) ควรศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมด้านอื่นๆเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการของกองงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
- 2) ควรศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้ในการดำเนินการของกองงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
- 3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินการของกองงานพิธีการศพที่ได้รับพระราชทานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลลักษณ์ ยินดียม. (2556).ประสิทธิผลการบริหารองค์การตามหลักการ บริหารจัดการที่ดี: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 4(1),106-118.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ณัฐพล กาฬภักดี. (2564).พระราชทานเพลิงศพ. 10 กันยายน 2564.จาก : <https://sites.google.com/a/borkruwittaya.ac.th/dmat/phrarachthan-pheling-sph>.
- ถาวร กุลโชติ. (2550). ประสิทธิผลการจัดระบบและการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาอำเภอชลุง จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป คณะรัฐประศาสนศาสตร์,ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตน์พันธุ์. (2536). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิตสาขาการบริหารการพัฒนา. คณะรัฐประศาสนศาสตร์,กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เปลว สีเงิน.(2564). สถาบันพระมหากษัตริย์คือเสาหลักของการพัฒนา.10 กันยายน 2564.จาก : <https://www.thaipost.net/main/detail/80085>
- พิเชษฐ พันธุ์ธน์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการประปาหมู่บ้าน กรณีศึกษา: บ้านหัวขัว อำเภอขุน จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ, เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2564). กฎกระทรวงวัฒนธรรม แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวง
วัฒนธรรม พ.ศ. 2562. 10 กันยายน 2564. จาก :
https://www.mculture.go.th/funeral/ewt_dl_link.php?nid=255
- สุภาภรณ์ วงศ์กรเขาวลิต. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของจิตอาสาในองค์กรไม่
แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา : มูลนิธิแสงธรรมส่องหล้า กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ) สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการ
สาธารณะ สำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. (2564). ข้อมูลทั่วไปจังหวัดร้อยเอ็ด.10 กันยายน 2564. จาก :
<https://www.roiet.go.th/pagein-10.html>.
- สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

People's Participation in The Local Development of Ban Du Provincial Administrative
Organization, At Samat District Roi-Et Province

พระฐิติพงศ์ ฐานวีโร
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์
ผศ.ดร.สยามพร พันธไชย
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Phra. Thitipong Tanaveero
Asst.Prof. Dr.Sukanda Junthavaree
Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai
RoiEt Buddhist college
Email: 6341702015@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 22 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 22 สิงหาคม 2565

Received: August 19, 2022; Revised: August 22, 2022; Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ 3. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ การโดยทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศต่างกันมีส่วนร่วมในการการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ 1) ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมี รายได้ในชุมชน 2) ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมทำความสะอาดแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 3.การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม,ประชาชน,พัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research paper aims 1. To study the level of public participation in local development. Ban Du District Administration 2. To compare people's participation in local development. Ban Du District Administration 3. to propose ways to improve people's participation in local development. Ban Du District Administration. This the quantitative research, using a sample of 368 people, analyze data by determining frequency, percentage, average, standard deviation, and analyze by testing T-values and F-tests with one-way variance analysis

The results showed that 1. People's Participation in the local Development of Ban Du Provincial Administrative Organization, At Samat District, Roi-Et Province by overall, was at a high level 2. Comparison of public participation in local development Ban Du District Administration, classified by personal factors, finding that age, education level, occupation, income and duration of living in different areas. Participation in local development differed statistically significantly at the level of 0.05, thus accepting research assumptions. People of different genders are not involved in local development. Therefore, it rejects the research hypothesis. 3. Guidelines for development the participation of people in the local Development of Ban Du Provincial Administrative Organization, At Samat District, Roi-Et Province. 1) Encourages people to participate in the proposed projects that promote income in the community. 2) Promote the regular cleaning activities for the community. 3. Promoting local culture, traditions and wisdom

Keywords: Participation, People, Local Development

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆเพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เกิดขึ้นภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และมีปรับปรุงแก้ไขมาเรื่อยมาจนถึงปี 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาพตำบลและ

องค์การบริหารส่วนตำบล โดยในครั้งแรกเป็นการยกฐานะสภาตำบล ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง คณะกรรมการบริหารมีกำหนดเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ให้มีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารมาจากความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีการแก้ไขอีกครั้งในปี พ.ศ.2546 โดยกำหนดให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดนั้น(ธันยวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555 : 193-196)

แนวโน้มของระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มิกระบวนกรมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลกลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้ง ยังถือเป็นเงื่อนไขที่จะต้องจัดให้มีก่อนการพิจารณาให้ทุนในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศของธนาคารโลกและธนาคารอื่นในภูมิภาค นอกจากภาครัฐแล้ว บริษัทเอกชนจำนวนมากได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการหาที่ตั้งโครงการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเยียวยาแก้ไขแก่ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้โครงการที่จะจัดทำขึ้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนอย่างแท้จริง (เรณูมาศ รักษาแก้ว, 2564 : 1)

ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีการส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชนหรือมีส่วนในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นจึงไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นท้องถิ่นที่เข้มแข็งและในการกำหนดนโยบายไม่ได้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากนักเนื่องจากการไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของท้องถิ่นว่าต้องการให้ท้องถิ่นของตนพัฒนาไปในทิศทางใด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีแผนในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ 1.การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ปรับปรุงการขาดแคลนน้ำในการเกษตรและน้ำประปาสำหรับอุปโภคบริโภค ปรับปรุงไฟฟ้าที่ยังส่องสว่างไม่เพียงพอและบำรุงเส้นทางสัญจรของประชาชน 2.การพัฒนาด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ การกำจัดขยะและน้ำเสียให้หมดด้วยวิธีที่ถูกต้อง พัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง พัฒนาให้มีสื่อการเรียนการสอนที่พอเพียงเด็กนักเรียน 3.การพัฒนาด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการพัฒนาพาณิชยกรรมจัดสถานที่ให้กับร้านค้าแผงลอยได้จำหน่ายสินค้า ปรับปรุงผลผลิตทางการเกษตรให้มีราคาสูง มีแหล่งเงินลงทุนสำหรับประชาชน 4.การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชนและความสงบเรียบร้อย มีการควบคุมด้านระบบจราจรและเน้นด้านความปลอดภัยของชีวิตทรัพย์สินของประชาชน 5.การพัฒนาด้านการบริหารการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงคุณภาพของดินและน้ำใต้ดิน 6.การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่นถูกลืมนั่นเป็นต้น ในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ มีแผนในการพัฒนา

หลายด้าน และยังไม่ประสบความสำเร็จตามต้องการ เพราะ ประชาชนอาจคิดว่านี่ไม่ใช่เรื่องสำคัญหรือยังไม่มี ความเข้าใจในปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เพราะเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยอยากที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษาความสัมพันธ์ของบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในพื้นที่ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด (ส่วนงานนโยบายและแผน, 2563 : 33-37)

จากประเด็นปัญหาสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อเป็นแนวทางมา แก้ไข ในโครงการที่ดำเนินการพัฒนา ที่ได้ร่วมมือกันระหว่างประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ ให้ มีเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดให้กับประชาชน ก่อให้เกิดประโยชน์และสามารถตอบสนองความต้องการ ของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล บ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการ วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,514 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน (Yamane, 1973: 580-581)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้, ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่, การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือลักษณะของเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเครื่องมือที่นำมาปรับข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ ได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตวิทยาลัย สงขลาร้อยเอ็ด ถึงผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 368 ชุดและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป.

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผล

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อการอธิบายให้ง่ายต่อเข้าใจผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.89) และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, S.D.= 0.97)

ส่วนที่ 2 ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีอาชีพกัน ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย, ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 3 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมทุนแก่ประชาชนเพื่อสร้างกลุ่มอาชีพภายในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชน, ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน, ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน, ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านสังคม ควรจัดกิจกรรมอบรมความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด เพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, ส่งเสริมให้ประชาชนเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น, ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น, ส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อให้เกิดความสามัคคี 3) ด้านวัฒนธรรม ส่งเสริมให้เยาวชนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสืบสานประเพณีอันดีงามต่อไป, ส่งเสริมงบประมาณในการจัดงานประเพณีตามฮีต 12 คอง 14, ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นให้มากขึ้น, ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมได้ทำตนเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม, ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมทำความสะอาดแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ, พัฒนาแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล บ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายธีรวัฒน์ โรจนมงคล (2562: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหา อากาศ ฐิตธมโม (ผดุงชาติ) (2563: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในตำบลกุดลาด อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอาชีพทำเกษตรกรรม และมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีแหล่งสนับสนุนทางด้านเงินทุนภายในหมู่บ้าน ในแต่ละชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ ด้านสังคม ประชาชนวัยกลางคนนิยมออกไปหารายได้จากต่างถิ่นเป็นรายได้หลัก ผู้คนส่วนมากใช้ชีวิตเร่งรีบเพื่อหารายได้ให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายครอบครัวตนเอง มีการเฝ้าระวังให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด ด้านวัฒนธรรม การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในแต่ละหมู่บ้านมีการแบ่งกันจัดประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละหมู่บ้าน มีผู้สูงอายุเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติภายในหมู่บ้านให้สะอาดอยู่เสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันไป จำแนกได้ดังนี้ ประชาชนที่มีเพศ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุริโย สุชีโต (รุ่งเรือง) (2562: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ประชาชนที่มี อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศและรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ทำให้ทราบว่าอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเฉลิมวุฒิ จิตตสวโร (น้อยโถม) (2562: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพะไล อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ให้ทราบว่าระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เอกภพ กาญจนเสน (2555: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า เพศ อายุ และการศึกษาแตกต่างกันมีระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐ กันภัย (2558: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของ เทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กิจจา โพนแดน (2557: บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันแตกต่างกันทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

รัฐ กัญญา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่า ส่งเสริมทุนแก่ประชาชนเพื่อสร้างกลุ่มอาชีพภายในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้แก่ประชาชน ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการต่างๆที่ส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน ควรจัดกิจกรรมอบรมความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด เพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา ส่งเสริมให้ประชาชนทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนเพื่อให้เกิดความสามัคคี ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมได้ทำตนเป็นแบบอย่างแก่ชนรุ่นหลัง ส่งเสริมให้เยาวชนให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสืบสานประเพณีอันดีงามต่อไป ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมส่งเสริมในการจัดกิจกรรมทำความสะอาดแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.1 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น
- 1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการต่างๆที่ช่วยส่งเสริมการมีรายได้ในชุมชน
- 1.3 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาต่อยอดและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานของราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาว่ามีปัจจัยข้อใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิจจา โพนแดน.(2557). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์.(2555). การบริหารราชการไทย.เชียงใหม่: สำนักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นายธีรวัฒน์ โจรนมงคล.(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอลำปาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเฉลิมวุฒิ จิตตส่วโร (น้อยโจงม).(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพะไล อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอากาย ฐิตธมโม (ผดุงชาติ).(2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ของ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุริโย สุชีโต (รุ่งเรือง).(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสนับทึบ อำเภอลำปาง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐ กัญภัย.(2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วารสารฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.8(1),465-482.
- เรณู มาศ รักษาแก้ว.(2564). การมีส่วนร่วมของประชาชน. 19 กันยายน 2564. จาก: wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน.
- ส่วนงานนโยบายและแผน.(2563).แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู่อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงาน.ร้อยเอ็ด.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2d ed. ToKyo: John Weatherhill, Inc.

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
Promotion of Ban Mao Community Enterprise Products, Sa Khu Subdistrict,
Suwannaphum District Roi Et Province

นนทวัฒน์ เจริญหอม
ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Nonthawat Chernghom
Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai
Asst.Prof. Dr.Sukanda Junthavaree
Master of Public Administration Program RoiEt Buddhist college
Email: nonthawat.tony1065@gmail.com

วันที่รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 22 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 22 สิงหาคม 2565
Received: July 31, 2022; Revised: August 22, 2022; Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและผู้ที่มีภูมิลำเนาและอาศัยในบ้านหม้า จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้าและ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า โดยรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน, การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้าของประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันแต่ประการใด, พบผลข้อเสนอแนะการวิจัย พบว่า 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มชุมชนโดยรอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และ 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้การรับรองมาตรฐานคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การส่งเสริม, ผลิตภัณฑ์, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research were 1) to study the level of public opinion towards the products of Ban Mao Community, 2) to compare people's opinions towards the products of Ban Mao Community Enterprise, and 3) to study the guidelines for promoting products of Ban Mao Community Enterprise, Sa khu Sub-district, Suwannaphum District. Roi Et Province Population and the sample group includes people aged 18 years and over and those who domicile and live in Ban Mao of 246 people. The tools used in the research were as a questionnaire about people's opinions towards the products of Ban Mao Community Enterprise and In-depth interviews with 9 key informants/person. Level of promotion of Ban Mao Community Enterprise Products, Sa Khu Sub-district, Suwannaphum District Roi Et Province overall and in each aspect the results showed that Promotion of Ban Mao Community Enterprise Products, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that at a high level in all aspects Comparison of the level of product promotion of Ban Mao Community Enterprise of people with gender, age, occupation, educational level monthly income different domiciles It was found that there was no difference in any way. The research proposals found that 1) relevant agencies should support networking with local agencies or surrounding community groups to increase product development efficiency; 2) relevant agencies should encourage people in the community to have Participate in solving the problems of the community in the preparation of village development plans, and 3) relevant agencies should come to support the development of products to be certified for more acceptable quality standards.

Keyword: promotion, product, community enterprise.

บทนำ

สังคมในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในประเทศไทยรวมถึงประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมและเทคโนโลยี ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชนทุกระดับ ประสบปัญหาต่างๆ ปัญหาที่สำคัญคือเกิดจากประชาชนในระดับรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศที่ต้องดิ้นรนกับการดำรงชีวิตที่ยากลำบากในสภาวะการณ์ที่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564:ออนไลน์) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจสังคมและชุมชนให้มีความยั่งยืนเพราะเป็นการส่งเสริมให้

ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่นทำให้สามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้ซึ่ง วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ Small and Micro Community Enterprise) อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ (2557 : 96) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรืออื่นๆที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชนกล่าวคือวิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเองซึ่งทุนของชุมชนนั้นหมายรวมถึงทรัพยากรผลผลิตทางการเกษตรความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอีกทั้งรัฐบาลพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้สมัยใหม่ และมีการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดในประเทศและต่างประเทศ สร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศ (อุทัย ปริญาสุทธานันท์, 2560 :134)

วิสาหกิจชุมชนไม่ถือเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงทำให้มีปัญหาในการดำเนินธุรกิจด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 จึงได้ถูกประกาศใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยระบุว่า “วิสาหกิจชุมชน” หมายความว่ากิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดการศึกษาวิสาหกิจชุมชน จำเป็นต้องเข้าใจถึงลักษณะของวิสาหกิจชุมชนในเบื้องต้นด้วย โดย Seri Phongphit (Phongphit,S, 2021 : 144-146) อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะดังนี้ประการแรก ชุมชนต้องเป็นเจ้าของกิจการ ประการที่สอง ริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชน ประการที่สาม ใช้ทุนของชุมชนเป็นหลัก ประการที่สี่ใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นฐานคิด ประการที่ห้า ใช้ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเข้ากับภูมิปัญญาสากล ประการที่หก ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก ประการที่เจ็ดต้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมของชุมชน และประการที่แปด ต้องพึ่งตนเองเป็นสำคัญทั้งยังจำแนกประเภทของวิสาหกิจชุมชนไว้ดังนี้ ประเภทแรก จำแนกตามลักษณะการประกอบการ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนขั้นพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อการอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวันในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลักและวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้าเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความพร้อมออกสู่ตลาดภายนอกโดยเฉพาะโฮมสเตย์และบริการท่องเที่ยวในชุมชน ประเภทที่สอง จำแนกตามลักษณะพัฒนาการ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัว เป็นการประกอบกิจการเพื่อใช้อุปโภคและบริโภคในครอบครัว และวิสาหกิจชุมชนระดับชุมชนและเครือข่าย เป็นการประกอบกิจการโดยกลุ่มเพื่อใช้อุปโภคและบริโภคในชุมชนและเครือข่าย ด้วยลักษณะของวิสาหกิจชุมชนระดับชุมชนและเครือข่ายเช่นนี้จึงถือเป็นวิสาหกิจชุมชนขั้นก้าวหน้าแม้ว่าวิสาหกิจชุมชนจะมีความเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2564:ออนไลน์) ถึงแม้ว่ารัฐบาลมีหน่วยงานและนโยบายในการให้ความช่วยเหลือธุรกิจ SMEs แต่ธุรกิจ SMEs บางส่วนยังประสบปัญหาอยู่มากซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ

พัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนที่เป็นสมาชิกและเป็นต้นแบบให้กับวิสาหกิจกลุ่มอื่นๆ ได้นำไปเป็นต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี (จิตพนธ์ ชุมเกต, 2560 : 2)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาถึงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนทั้งค้นหาแนวทางการหรือรูปแบบในการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดในรูปแบบต่างๆ อันจะส่งผลต่อการสร้างรายได้ต่อกลุ่มวิสาหกิจเองตลอดทั้งนำผลการศึกษาที่ได้ให้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการเผยแพร่องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์ให้กับวิสาหกิจกลุ่มอื่นๆ หรือประชาชนที่สนใจนำผลการวิจัยที่ได้รับในครั้งนี้เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและผู้ที่มีภูมิลำเนาและอาศัยในบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 639 คน (ที่ว่าการอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2565: ไม่มีเลขหน้า)

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (Yamane, Taro, 1963 : 581-585) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนเต็มไม่น้อยกว่า 246 คน

3) วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้บริโภครที่ใช้บริการผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ต่อเดือน และ 6) ตำแหน่งในชุมชน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์, 2546 : 140)

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามสำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ดถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามชุดนั้น เพราะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยหากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 400 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูล

(2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

จากนั้นทำการแบ่งช่วงระดับคะแนนด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ออกเป็น 5 ช่วง เพื่อแปลความหมายจากผลคะแนนเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551: 335)

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน (Inferential Statistics Analysis)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ สถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการ, นักพัฒนาชุมชน, บุคคลที่ตัวแทนกรรมการวิสาหกิจชุมชน, ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนบ้านหม้อ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

2) ลักษณะของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ

ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

2) ทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ ดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 41.22 เพศชายมีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 58.78, อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00, ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30, อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00, รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30, ตำแหน่งในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประชาชนทั่วไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.90 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$ S.D. =0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน	ระดับการส่งเสริม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านประเภทผลิตภัณฑ์	4.01	0.34	มาก
2. ด้านราคาผลิตภัณฑ์	3.99	0.34	มาก
3. ด้านการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์	4.00	0.35	มาก

4. ด้านสภาพแวดล้อมของผลิตภัณฑ์	3.99	0.34	มาก
5. ด้านกระบวนการหรือส่วนประสมการตลาดของผลิตภัณฑ์	4.01	0.34	มาก
รวม	4.00	0.34	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ภูมิฐานะที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

3. ผลการข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1) ด้านประเภทผลิตภัณฑ์ มีข้อเสนอแนะคือ ด้านผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่ตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ความหลากหลายของสินค้า คุณภาพ ลักษณะ การออกแบบ ตรา/ยี่ห้อ บรรจุภัณฑ์ ขนาด บริการ การรับประกัน และการรับประกัน เป็นต้น 2) ด้านราคาผลิตภัณฑ์ มีข้อเสนอแนะคือ ราคาต้องเหมาะสมกับตำแหน่งทางการแข่งขันของสินค้า และสร้างกำไรในอัตราที่เหมาะสมสู่กิจการหรือจำนวนเงินที่ถูกเรียกเก็บเป็นค่าสินค้าหรือบริการหรือผลรวมของมูลค่าที่ผู้ซื้อทำการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จากการมีหรือการใช้ผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการ หรือนโยบายการตั้งราคาหรือมูลค่าของสินค้าและบริการที่วัดออกมาเป็นตัวเงิน ประเด็นสำคัญจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับราคาได้แก่ ราคาสินค้าที่ระบุในรายการหรือราคาที่ระบุ ราคาที่ให้ส่วนลด ราคาที่มีส่วนยอมให้ ราคาที่มีช่วงระยะเวลาที่การชำระเงินและราคาเงื่อนไขให้สินเชื่อ 3) ด้านการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ มีข้อเสนอแนะคือ การพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาด สำหรับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของกลุ่มผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการอบรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาด เป็นต้น รวมไปถึงควรเปิดตลาดนัดหรือร้านค้าชุมชนสำหรับให้ผู้ที่มาศึกษาดูงาน ช่องทางการจัดจำหน่าย สามารถนำออกไปขายข้างนอกพื้นที่ เช่น ตามสถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม ซุปเปอร์มาเก็ต เป็นต้น

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีความเป็นผู้ที่มีความตั้งใจร่วมมือในการที่จะร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นของชุมชนร่วมกันได้เป็นอย่างดี มีความเอาใจใส่ต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเข้าไปมีส่วนในการดำเนินการในอันจะทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นยัง

เป็นที่นิยมของตลาดหรือยังได้รับความนิยมจากลูกค้าอยู่ วิธีการเหล่านี้อาจประกอบไปด้วย การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ การวิเคราะห์สถานภาพของผลิตภัณฑ์ การเพิ่มหรือการลดผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ในงานวิจัยฉบับนี้หมายความว่าแนวทางส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์ (2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาต้นทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านประเภทผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านประเภทผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรกคือข้อที่ถามว่า “ผลิตภัณฑ์มีการบรรจุหีบห่อที่สวยงามน่าซื้อ” รองลงมาคือ “ผู้ซื้อสามารถนำไปจำหน่ายต่อได้อีกเป็นอย่างดี” สุดท้ายคือ “ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นพื้นฐาน” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดแยกแยะลักษณะการนำไปใช้ของผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถแบ่งสินค้าออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปของสินค้าต่างๆที่จับต้องได้และผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปของสินค้าบริการหรือสินค้าอุตสาหกรรมของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ (2557:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบางหัวเสือ จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ (Quantitative and Qualitative Research Methodologies) รวมทั้งระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ของชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และการสร้างขีดความสามารถด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ชุมชน เพื่อเพิ่มผลผลิตหลายและสร้างผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงและใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือชาวบ้านสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางหัวเสือ คณะทำงานโครงการรักษ์ป่าสร้างคน 84 ตำบลลือโพเพียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต แบบประเมินความพึงพอใจ การ

สนทนากลุ่มย่อย การจัดเวทีประชาคม และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเชิงปฏิบัติการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่าความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนบางหัวเสือ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบรรจุกัญชง ได้แก่ ชาวไบขลุ่ ลูกประคบสมุนไพร สมุนไพร และน้ำอัญชันพร้อมดื่ม กลุ่มผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำมันหม่องนวดสมุนไพร และกลุ่มผลิตภัณฑ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การออกแบบสัญลักษณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์คือ รูปแบบหัวเสือเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อัจฉรา มลิวงศ์และขจรศักดิ์ วงศ์วิราช (2553:บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นวดแผนไทยบ้านแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยบ้านแม่ทะ มีความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายใต้การสร้างการเรียนรู้แนวทางการนำผลิตภัณฑ์ชุมชนเข้าสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ด้านราคาผลิตภัณฑ์ พบว่า การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านราคาผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรกข้อที่ถามว่า “อาจซื้อจำนวนมากขึ้นหากราคาลดอีก” รองลงมาคือ “ราคาแต่ละชิ้นมีความเหมาะสมกับคุณค่าที่เกิดกับชุมชนและสังคม” สุดท้ายคือ “ราคาขายต่อหน่วยสินค้าอาจมองได้ว่าผู้ผลิตอาจไม่คุ้มค่า” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่สามารถประเมินการกำหนดในรูปของเงินตราสามารถสร้างความพอใจให้แก่ผู้ประเมินซึ่งในที่นี้หมายถึงลูกค้า ในอรรถประโยชน์ของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดแล้วทำการกำหนดอุปสงค์และอุปทานร่วมกันเป็นจำนวนเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ (สินค้าและ/หรือบริการ) โดยผู้ซื้อและผู้ขายตกลงกันได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธพล พรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์ (2556:บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาสภาพการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาด้านทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ด้านการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ พบว่า การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้อ ตำบลสระคู อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อพบว่า อันดับแรกคือข้อที่ถามว่า “ทางกลุ่มได้มีการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่เสมอ” รองลงมาคือ “ตัดสินใจมาซื้อผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มนี้เพราะการบอกเล่าของเพื่อน” สุดท้ายคือ “ตัดสินใจซื้อสินค้ามากขึ้นขึ้น เพราะผู้ขายลดราคาให้” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่มีความเชื่อว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้านี้ สามารถการดำเนินการใดๆอันจะทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นยังเป็นที่นิยมของตลาดหรือยังได้รับความนิยมจากลูกค้าอยู่ วิธีการเหล่านี้อาจประกอบไปด้วย การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ การวิเคราะห์สถานภาพของผลิตภัณฑ์ การเพิ่มหรือการลดผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สัญญา เคนาภูมิ (2558:บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ ได้แก่ (1) แนวทางกลยุทธ์เชิงรุก โดยการพัฒนาศักยภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์สู่ระดับประเทศและระดับสากล ขยายช่องทางการจัดจำหน่าย ขยายพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อส่งเสริมการกระจายสินค้า (2) แนวทางกลยุทธ์เชิงพัฒนา โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ (3) แนวทางกลยุทธ์เชิงตั้งรับโดยการพัฒนาศักยภาพแรงงานวิสาหกิจชุมชน พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนยกระดับมาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้นและ (4) แนวทางกลยุทธ์เชิงพลิกแพลง โดยการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง วิจัยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง

ด้านสภาพแวดล้อมของผลิตภัณฑ์ พบว่า การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสภาพแวดล้อมของผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรกคือข้อที่ถามว่า “สถานที่ผลิตสินค้ามีความปลอดภัย” รองลงมาคือ “สถานที่ผลิตสินค้ามีความทันสมัย” สุดท้ายคือ “สถานที่ผลิตมีความสะอาด” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่มีความมั่นใจว่าสภาพแวดล้อมต่างๆ ของสถานที่แหล่งผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้าได้แก่สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวผลิตภัณฑ์ในขณะที่ทำการผลิตทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่ใช่ชีวิตหรือที่สามารถสัมผัสจับต้องได้และไม่สามารถสัมผัสจับต้องได้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตถึงจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเองว่าเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมทั้งด้านสถานที่และความสะอาด เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์ (2556:บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลาพบว่า หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

ด้านกระบวนการหรือส่วนประสมการตลาดของผลิตภัณฑ์ พบว่า การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกระบวนการหรือส่วนประสมการตลาดของผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับแรกคือข้อที่ถามว่า “มีการให้บริการทดลองใช้สินค้าตัวอย่าง” รองลงมาคือ “การชำระเงินมีความสะดวกสบาย” สุดท้ายคือ “มีส่วนลดเมื่อซื้อสินค้าจำนวนมาก” ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในกระบวนการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมไปถึงมีความเชื่อมั่นต่อกระบวนการในการให้บริการกล่าวคือคนที่เจ้าของผลิตภัณฑ์จะเสนอขายเชิงธุรกิจ เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้าได้เป็นอย่างดี และเชื่อมั่นว่าจะส่งผลให้เกิดเจริญเติบโตทางธุรกิจของผลิตภัณฑ์ด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์ (2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาสภาวะการณ์ของวิสาหกิจชุมชนพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านบัญชีและการเงิน ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และปัญหาต้นทุนการผลิต โดยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนหน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการให้ความรู้ การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ การสนับสนุนด้านการตลาด และการกำหนดระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนต่างกันย่อมมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดต่างกันนั้น ผลการศึกษารายงานพบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนต่างกันนั้นมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันแต่ประการใด ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านไปในทิศทางเดียวกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวงพร กุศลสง(2555:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมุกบ้านตัวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลบ้านตัว อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาบริบทและรูปแบบของการผลิตผลิตภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและส่งเสริมการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มแม่บ้านผ้าทอมุก อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านตัวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-60 ปี

ด้านการศึกษารวมทั้งการศึกษาระดับ ป.6 และ ป.4 ส่วนอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่นา สำหรับกลุ่มแม่บ้านส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของเครือข่ายกลุ่มสตรีสหกรณ์ทอผ้ามุกนอกจากนี้พบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับความรู้การพัฒนาด้านอาชีพ คือ การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำของชำร่วยและการเย็บกระเป๋าตามลำดับ ด้านสภาพปัญหา พบว่า ในการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าทอมุกของกลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านตัวประสบปัญหาเกี่ยวกับการผลิตผ้าทอไม่ทันความต้องการ รองลงมา คือ บุคลากรกลุ่มแม่บ้านจะทอผ้าเมื่อว่างจากงานทำไร่และขาดช่างเย็บผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมุก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของชุมชนบ้านตัวที่กลุ่มแม่บ้านตั้งเป้าหมายไว้ คือต้องการให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจการทอผ้ามุกที่เป็นผลิตภัณฑ์และเอกลักษณ์ของจังหวัดเพิ่มขึ้นต้องการบุคคลที่รับผิดชอบผลิตภัณฑ์ผ้าทอมุกในรูปแบบที่ได้พัฒนาแล้วเพิ่มมากขึ้น สำหรับสินค้าที่กลุ่มแม่บ้านต้องการผลิตมากที่สุด คือ ชุดเสื้อผ้าราตรี เสื้อผ้าบุรุษ กระเป๋ารูปแบบต่างๆ และผ้าหมอนอิง กลุ่มแม่บ้านได้พัฒนาผลิตภัณฑ์และใช้เป็นเอกลักษณ์ประจำชุมชนบ้านตัว และเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในเรื่อง “การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อเสนอแนะได้ดังนี้

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มชุมชนโดยรอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้การรับรองมาตรฐานคุณภาพให้เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเรื่องการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านเหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการดังนี้

- 1) ควรสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มชุมชนโดยรอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 2) ควรสร้างคุณค่าในกับผลิตภัณฑ์นั้นควรเชื่อมโยงให้เข้ากับอัตลักษณ์ของพื้นที่

3) ควรจัดหาผลิตภัณฑ์ซึ่งมีราคาตั้งแต่ราคาปานกลางไปถึงราคาสูง เพื่อสอดคล้องกับรายได้ของผู้บริโภคที่แตกต่างกันในสังคม

4) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน สมาชิกกลุ่มควรนำหลักธรรมเรื่องอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสาเข้ามาช่วยในกระบวนการพัฒนาทุกครั้งจะทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) ควรศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมด้านอื่นๆ เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเพิ่มเติมอีก

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนบ้านหม้า ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

3) ควรศึกษาการส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนใกล้เคียงอื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร.(2564). แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2556-2559. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2564 จาก: https://www.doae.go.th/about_detail.php?id. 2559

จิตพนธ์ ชุมเกต.(2560).การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี. งานวิจัยคณะวิทยาการจัดการ, กรุงเทพฯ มหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ที่ว่าอำเภอสวรรณภูมิ.(2564).ข้อมูลประชากรอำเภอสวรรณภูมิ. จังหวัดร้อยเอ็ด.

เทคโนโลยีชาวบ้าน.(2564).วิสาหกิจชุมชนฯ บ้านหม้า แปรรูปข้าวเพิ่มมูลค่า. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2564 จาก: https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_137072

จงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์.(2556).แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา.รายงานการวิจัยภาควิชาสรีดศึกษา. คณะศิลปศาสตร์,สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

รังสรรค์ สิงห์เลิศ.(2551).ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ลัดดา ปินตา. (2560). การพัฒนาสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออาชีพทำสวนเมี่ยงกรณีศึกษา ตำบลป่าแป๋ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่.วารสาร ธุรกิจปริทัศน์,ปีที่ 9(1) : 69-86.

สัญญา เคนาภูมิ. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการแพรวกาพาสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 2 (3), 68-85.

- อัจฉรา มลิวงค์.(2553).การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
นวดแผนไทย บ้านแม่ทะ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง.ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์.(2557).รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านบางหัวเสือตามแนวพระราชดำริ
เศรษฐกิจพอเพียง. รายงานวิจัย.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- อุทัย ปริญญาสุทินันท์. (2560). “วิสาหกิจชุมชน” ปฏิทรรศน์ในการแข่งขันทางธุรกิจ.วารสาร
มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย,ปีที่ 37(2) : 131-150.
- Phongphit,S.(2017).Community enterprises are not community businesses. (In Community
Enterprise: Economic Foundation Mechanism. (3rd ed.).
- Yamane Taro.(1973).Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York : Harper
and Row Publication.

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี
Quality of Service for the People of the Nonthaburi Provincial Transport Office

แพรวนภา มหามาตย์
ผศ.ดร.สุกานดา จันทวารีย์
พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Prawnapa Mahamat
Asst.Prof. Dr.Sukanda Junthavaree
Phrakhru Sutavorathamakit, Asst. Prof. Dr.
RoiEt Buddhist college
Email: praw.pp1188@gmail.com

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 21 สิงหาคม 2565; วันที่รับบทความ: 22 สิงหาคม 2565
Received: August 19, 2022; Revised: August 21, 2022; Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี คือการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การโดยทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 2) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันทุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มี เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน 3). ความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาการคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี 1) ควรเพิ่มช่องบริการแบบเลื่อนล้อต่อภาษี และช่องการให้บริการภายในตึกเพิ่มขึ้น 2) ควรเพิ่ม

จำนวนบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อภาระงานและผู้มาใช้บริการ 3) จัดให้มีตู้ ATM เพิ่มขึ้น และควรจัดให้มีการชำระค่าบริการแบบการจ่ายเงินด้วยการสแกน QR Code ทั้งในส่วนของการเลื่อนล้อต่อภาษี การทำใบขับขี่ และทุกส่วนในสำนักงานขนส่งนทบุรี

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, การบริการ, การขนส่ง

Abstract

This research has 3 objectives: 1) to study the quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office; 2) to compare the people's opinions on the quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office. classified by personal factors 3) to study the guidelines Quality Improvement of Public Service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office. This research Conducted in accordance with the integrated research methodology. is quantitative research A sample of 400 people was used. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation. and analyzed by testing the t and the F value test with a one-way analysis of variance and qualitative research methods by means of in-depth interviews with 12 key informants.

The results showed that 1) Opinions on the quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office Overall, it's at a high level. The mean is 4.09 2) The results of comparing the quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office. Classified by personal factors such as gender, age, education level, occupation and monthly income. It was found that people of different ages, people of different ages There was an opinion on the quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office. All the differences were statistically significant at the 0.05 level. As for the people with different gender, education, occupation and monthly income. There was an opinion on the quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office. no different 3) Comments on guidelines, suggestions for improvement Develop service quality of public service of the Nonthaburi Provincial Land Transport Office 1) should increase the service channel by rolling wheels per tax and more service channels in the building 2) should increase the number of personnel or officers to be sufficient for the workload and users. Scan the QR Code, both in the tax wheel scrolling section. driving license and all parts in the Nonthaburi Transport Office.

Keywords: service quality, service, transportation

บทนำ

การให้บริการของภาครัฐที่มีคุณภาพ เป็นสิ่งที่สะท้อนสมรรถนะของการปฏิบัติงาน การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เป็นลูกค้าผู้รับบริการของหน่วยงาน ภาครัฐภายใต้รากฐานของการบริหารราชการหรือการบริหารงานภาครัฐ ตามแนวความคิด การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management-NPM) ที่ระบบราชการของหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยรับมาเป็นกระบวนการทัศนในการขับเคลื่อนการจัดการระบบงานภาครัฐ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตามแนวคิดนี้ นอกจากแนวทางการปรับปรุงสมรรถภาพ และการยกระดับกำลังการผลิตของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีมติอยู่ที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human resource development) และมีการใช้ประโยชน์จากภาคเอกชนให้มากขึ้น โดยการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้น มีมิติที่สำคัญประการหนึ่งที่สำคัญต่อการให้บริการประชาชน (Public service orientation) ที่มุ่งเน้นคุณภาพการให้บริการประชาชนที่เป็นลูกค้า ผู้มารับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นทั้งปัจเจกชนและผู้ประกอบการที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะนับจากช่วงกลางทศวรรษ พ.ศ.2540 – 2550 ที่รัฐบาลหลายสมัยของประเทศไทย ต่างได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ บริบทของการพัฒนาคุณภาพการให้บริการในฐานะที่เป็นเรื่องอันคาบเกี่ยวกับบทบาทภารกิจการให้บริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ (ชัชวาลย์ ทัดศิวัช, 2552)

จังหวัดนนทบุรีเป็นศูนย์กลางแห่งหนึ่งทางเศรษฐกิจของภาคกลาง เป็นเมืองที่มีท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย นนทบุรีจึงถูกพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญในทุกๆด้าน ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการขยายตัวของการใช้ที่ดินอย่างไร้ทิศทาง เมืองมีการขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว มีการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยโดยรอบขอบเมือง ทำให้ปริมาณความต้องการในการเดินทางเข้าสู่ตัวเมืองมีมากขึ้น รถยนต์ส่วนบุคคล และจักรยานยนต์จึงเป็นทางเลือกที่ชาวนนทบุรีส่วนใหญ่ใช้ในการเดินทาง เป็นผลต่อเนื่องให้จำนวนอัตราการใช้รถเพิ่มขึ้นจึงทำให้เกิดปริมาณยานพาหนะเพิ่มขึ้นทุกวันที่รถจอดประกอบทั้งที่ถูกประเภทและไม่ถูกประเภทหลบเลี่ยงการเสียภาษีรถยนต์บ้าง สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี เป็นหน่วยงานในส่วนภูมิภาคของกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม เปิดสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2522 โดยเช่าอาคารเป็นสำนักงานตลอดมา จนกระทั่งในปีงบประมาณ 2533 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี บนพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ ตั้งอยู่บนเลขที่ 297 ถนนติวานนท์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เยื้องกับโรงพยาบาลโรคทรวงอก โดยเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2534 เป็นต้นมา ต่อมาในปีงบประมาณ 2537 ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างอาคารงานทะเบียนรถยนต์ สำหรับให้บริการประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านทะเบียนและภาษีรถและใบอนุญาตขับรถ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และใบอนุญาตเป็นผู้ประจำรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก โดยเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2537 เป็นต้นมา

ภารกิจของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการทางทะเบียนและภาษีรถ และการตรวจสภาพรถ ใบอนุญาตขับรถ ใบอนุญาตผู้ประจำรถ กฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ งานด้านใบอนุญาตประกอบการขนส่ง ส่วนบุคคล ใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง (เฉพาะการบรรจุรถ การเปลี่ยนรถใหม่แทนรถเก่าตามลักษณะเดิมและการถอนรถ วางแผนและส่งเสริมสวัสดิภาพการขนส่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และกำกับดูแลสถานประกอบการของเอกชนในเขตพื้นที่ ที่ได้รับอนุญาตจากกรมฯ ให้เป็นไปตามกฎหมาย เขตพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมดมี 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ และอำเภอไทรน้อย (กรมการขนส่งทางบก, 2564:ออนไลน์) มีประชากรทั้งหมด 1,276,745 คน ตามข้อมูลจำนวนประชากรของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 (จังหวัดนนทบุรี, 2564:ออนไลน์)

ประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม ด้านการคมนาคม ด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกแห่งการพัฒนา ทำให้การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการขั้นพื้นฐานจากภาครัฐในด้านสาธารณูปโภคตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนให้ได้รับความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันภาครัฐและประชาชนมีความสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น โดยภาครัฐต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพให้สนองความต้องการดังกล่าว เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากความต้องการของประชาชนมีหลากหลายและซับซ้อน ยิ่งไปกว่านั้น การดำเนินการดังกล่าวของภาครัฐต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการต่าง ๆ ในการปรับปรุง การบริการให้มีประสิทธิภาพ

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาบริการสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ฉะนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาส่วนนี้ หรือนำไปสู่การพัฒนาปัญหาการใช้บริการของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มาใช้บริการสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1,276,745 คน คือประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่สามารถขอรับใบขับขี่รถมอเตอร์ไซด์ส่วนบุคคลได้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนและผู้มาใช้บริการสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี คำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (ทาโร ยามาเน่) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน (Yamane, 1973: 580-581)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ และหลักธรรมไตรสิกขา คือ 1. ศีล (ความประพฤติดีทั้งกายและวาจา) 2. สมาธิ (ความตั้งมั่นของจิต) 3. ปัญญา(ความรอบรู้)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกระบวนการหรือขั้นตอนการให้บริการ 2) ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออาคารสถานที่ให้บริการ

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการที่ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาขึ้นตามขอบเขตการวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี แบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 4 ชั้นดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านกระบวนการหรือขั้นตอนการให้บริการ 2. ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออาคารสถานที่ให้บริการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมไตรสิกขาของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านศีล (ความประพฤติดีทั้งกาย และวาจา) 2. ด้านสมาธิ (ความตั้งมั่นของจิต) 3. ด้านปัญญา (ความรอบรู้)

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) โดย

แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1). ด้านกระบวนการหรือขั้นตอนการให้บริการ 2).ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ 3).ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออาคารสถานที่ให้บริการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานขนส่งนนทบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 400 ชุดและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด และข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผล

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี เพื่อการอธิบายให้ง่ายต่อเข้าใจผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการหรือขั้นตอนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.10 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออาคารสถานที่ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.06

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน, ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=5.381$, $Sig.=0.001$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้, ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=0.772$, $Sig.=0.463$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้, ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=1.113$, $Sig.=0.343$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้, และประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F=0.160$, $Sig.=0.923$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด 1) ด้านกระบวนการหรือขั้นตอนการให้บริการ พบว่า ควรเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน เพิ่มป้ายแสดงที่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอน และตามตึกที่มีให้บริการ เพิ่มช่องการให้บริการเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับผู้ที่ไปใช้บริการอย่างเพียงพอเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว เพิ่มการบริการแบบเคลื่อนล้อต่อภาษีเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีน้อยไม่เพียงพอสำหรับรถที่เข้าไปต่อภาษี ทำให้ล่าช้ามากควรปรับปรุงช่องบริการให้มากขึ้น ช่องต่อทะเบียนภาษีมี 2 ช่อง ควรเพิ่มช่องต่อทะเบียนอีกสัก 1-2 ช่อง ใช้เวลาเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ในส่วนของงานโอนกรมสิทธิ์รถ หรือการทำเล่มใหม่ เล่มหายหรือป้ายภาษีหาย ควรสามารถทำนิติกรรมข้ามเขตพื้นที่ได้ อยากให้มีระบบออนไลน์ทุกกรณี ควรปรับปรุงระบบต่อภาษี และระบบตรวจสภาพรถ เพราะรุ่มบ่อย ควรมีป้ายบอกสำหรับหน้าตึกว่าแต่ละตึกเป็นตึกอะไร หรือมีหนึ่งด้านแรกคือด้านประชาสัมพันธ์ที่ต้องเห็นได้ว่าแนะนำให้ประชาชนจะเดินไปตึกไหน จะได้จ่ายต่อการทำนิติกรรมหรือธุรกรรม

ให้มีบริการต่อภาษีตามห้างเหมือนเดิมควรมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์และให้คำแนะนำขั้นตอนการบริการแก่ผู้
ที่เข้ามาใช้บริการก่อนถึงคิว ให้มีเจ้าหน้าที่แนะนำก่อนยื่นเอกสารทำธุรกรรมต่างๆ และให้มีมาตรการใหม่ๆ
หรือขั้นตอนและวิธีให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคระบาด covid-19 เพื่อความปลอดภัยของพนักงานและ
ประชาชนผู้มาใช้บริการ 2) ด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรผู้ให้บริการ พบว่า ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่และ
บุคลากรให้มากขึ้นเพื่อเพียงพอต่อผู้มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่ควรปรับให้ยิ้มแย้มแจ่มใสเพื่อเติมใจในการบริการ
มีการฝึกอบรมผู้ดูแลและให้คำแนะนำเวลาผู้ใช้บริการ มีเพิ่มการสื่อสารกับผู้มาใช้บริการ มีบุคลากรคอยดูแล
ด้านด้านหน้าให้คำปรึกษาและควรมีแบบประเมินผลงานของตัวบุคคล มีการเพิ่มทักษะความรู้ในด้านที่
รับผิดชอบและด้านอื่นๆด้วย เจ้าหน้าที่ต้องบริการด้วยใจจริงต้องทำให้ประชาชนใช้บริการประทับใจ อยากให้
เจ้าหน้าที่อธิบายหรือตอบปัญหาในส่วนที่สงสัยได้อย่างชัดเจน เช่น ในการทำเรื่องโอนรถ ย้ายทะเบียน หรือจด
ทะเบียนรถใหม่ เป็นต้น 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกหรืออาคารสถานที่ให้บริการ พบว่า ควรเพิ่มที่จอดรถ
เนื่องจากที่จอดรถคับแคบและมีไม่เพียงพอต่อรถที่มาใช้บริการ มีการปรับปรุงที่พักรอคอยสำหรับผู้มาบริการ
รวมถึงที่นั่งสำหรับผู้ให้บริการให้เพียงพอในช่วงสถานการณ์โควิด มีระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยให้บริการแก่
ประชาชน มีที่พักรอควรมีห้องเฉพาะติดเครื่องปรับอากาศ และน้ำให้ดื่ม เพิ่มสถานที่ห้องนัดหมายเป็นเวลา
เพื่อที่จะให้ไม่ได้นาน มีที่พักรอให้มากกว่านี้เพื่อรองรับประชาชนที่มาใช้บริการอย่างมาก เพิ่มที่นั่งรอให้แก่ผู้
พิการให้เพียงพอ เพิ่มห้องน้ำและสถานที่คอยรับบริการ ให้มีการทำหลังคาสำหรับทางเดิน ให้มีห้องน้ำเพิ่มมาก
ขึ้น และที่นั่งในร้านอาหารให้เพียงพอกับประชาชนที่มาใช้บริการ ให้มีการขยายอาคารที่ให้บริการเพิ่มออกไป
เนื่องจากอาคารห้องที่รอใช้บริการเล็กไป ทำให้บางครั้งจำนวนผู้ใช้บริการมากต้องนั่งรอข้างนอกและรอตาม
บรรไดและทางเดินเท้า ที่เพิ่มเบอร์ติดต่อเพิ่มอีกจะได้ติดต่อทางโทรศัพท์ได้ง่ายขึ้นและให้มีบริการตู้ ATM เพิ่ม
มีการชำระค่าบริการด้วยบัตรเครดิต รวมถึงสามารถจ่ายค่าบริการผ่านระบบโอนเงินทั้งในส่วนของการเลื่อนล้อ
ต่อภาษี การทำใบขับขี่ การต่อภาษี รวมถึงการทำนิติกรรมหรือธุรกรรมต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้
พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. อภิปรายผลคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานของสำนักงาน
ขนส่งนนทบุรี ได้ดำเนินการตามนโยบายและวิสัยทัศน์ของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ที่ได้มีมุ่งมั่น
พัฒนาการขนส่งทางถนน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่มีบริการที่ดี ยิ้ม
ด้วยใจ พร้อมให้บริการ มีมาตรฐานเป็นเลิศ มีคุณธรรม ฟังความคิดเห็น เน้นรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้
และนำสู่การพัฒนาาระบบเทคโนโลยีนำสมัย ก้าวไกลอย่างเป็นมืออาชีพ โดยพันธกิจในการจัดระเบียบ พัฒนา

และส่งเสริมการขนส่งทางถนน ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย เป็นธรรม คุ่มค่าทางเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงกับการขนส่งรูปแบบอื่น รวมถึงการขนส่งระหว่างประเทศ พัฒนามาตรฐานและกำกับดูแลรถให้มีความปลอดภัยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับมาตรฐานสากล พัฒนาระบบการป้องกันอุบัติเหตุ และส่งเสริมสวัสดิภาพการขนส่งทางถนน กำกับดูแลการขนส่งทางถนนให้เป็นไปตามกฎหมาย พัฒนาคุณภาพการให้บริการสู่ความเป็นเลิศ พร้อมส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีชา ศรีสุข** (2558 : บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง“คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดาวสวรรค์ ศรีบรรเทา** (2555: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง“คุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า คุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคุณภาพการให้บริการ และด้านความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการให้บริการ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิภาวรรณ สุริยะจักร** (2558: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง“คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านอำนวยความสะดวกและสถานที่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านประชาสัมพันธ์

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีเพียง อายุ ที่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วน เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน สามารถจำแนกได้ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จิตรา แสงผาบ** (2557: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง“การให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน” พบว่า ระดับความพึงพอใจในการให้บริการตามหลักสังคหัตถุ 4 ของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน

ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอัตถจริยาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทาน ปิยาจาและอัตถจริยา อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานที่ดินจังหวัด ลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความถี่ในการมาใช้บริการ พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเพศ อายุและจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ มีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนันทบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกัน ทำให้ทราบว่าอายุมีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริจ สิม (2558: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนครสวรรค์” พบว่าความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อ ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนันทบุรี จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ให้ทราบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังขพงศ์ ชมพู (2558: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลไค้งไผ่อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” พบว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลไค้งไผ่อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ของประชาชนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลไค้งไผ่อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกัน ส่วนอาชีพของประชาชนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลไค้งไผ่อำเภอขามเฒ่าสุพรรณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ให้ทราบว่าอาชีพไม่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บานเย็น ศรีเก็น (2559: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง“ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลคอกช้าง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย” พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการสาธารณะตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลคอกช้าง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลคอกช้าง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเนื่อง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ให้ทราบว่ารายได้ไม่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวรรณ สุริยะจักร (2558: บทคัดย่อ) ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง“คุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการงานทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนของเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะที่ได้การวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มีการจัดระเบียบ พัฒนาและส่งเสริมการขนส่งทางถนน ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย เป็นธรรม คุ่มค่าทางเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงกับการขนส่งรูปแบบอื่น รวมถึงการขนส่งระหว่างประเทศ
2. พัฒนามาตรฐานและกำกับดูแลรถให้มีความปลอดภัยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
3. พัฒนาระบบการป้องกันอุบัติเหตุ และส่งเสริมสวัสดิภาพการขนส่งทางถนน
4. กำกับดูแลการขนส่งทางถนนให้เป็นไปตามกฎหมาย
5. พัฒนาคุณภาพการให้บริการสู่ความเป็นเลิศ
6. ส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เจ้าหน้าที่สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ควรใช้ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสมและรวดเร็ว
2. สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ควรจัดเพิ่มช่องในการให้บริการเพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนของประชาชนที่มาใช้บริการ
3. สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ควรเพิ่มบุคลากรเพียงพอต่อการให้บริการ
4. สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี ควรจัดเพิ่ม ตู้ ATM ปัจจุบันมีเพียงตู้เดียว
5. สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี จัดให้มีการชำระค่าบริการแบบการจ่ายเงินด้วยการสแกน QR Code

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี
2. ควรศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี
3. ควรศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานของบุคลากรเจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งจังหวัด
4. ควรศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานขนส่งอื่นที่มีปัจจัยในด้านต่างๆ ใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการมองการให้บริการรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จังหวัดนนทบุรี. ประชากรจังหวัดนนทบุรี.2 มีนาคม 2564 จาก: <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- จิตรา แสงผาบ.(2557). การให้บริการตามหลักสัจจกตธรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. (2552). คุณภาพการให้บริการภาครัฐ : ความหมาย การวัด และการประยุกต์ ในระบบบริหารภาครัฐไทย. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์. 7(1), 105-146.
- ดาวสวรรค์ ศรีบรรเทา.(2555). คุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บานเย็น ศรีเกิน.(2559). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลคอกช้าง อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ปรีชา ศรีสุข.(2559). **คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิวิจ ลิ้ม.(2558). **ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิลาวัลย์ แสงประดับเพชร.(2557). **คุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีของนักศึกษาภาคปกติ ปีการศึกษา 2556**. ค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการ,กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สังขพงศ์ ชมพู.(2558). **ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการบริการขององค์การให้บริหารส่วน ตำบลโค้งไผ่ อำเภอบางบาลจันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานขนส่งจังหวัดนนทบุรี. **ประวัติความเป็นมา**. 1 มีนาคม 2564 จาก : <https://www.dlt.go.th/site/nonthaburi/>.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 2d ed. Tokyo: John Weatherhill, Inc.

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลใน
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Public Expectation towards Government Lottery Distribution Policy in
Suwannaphum District, Roi Et Province

ภัทรพร เชิงหอม

ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย

พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Pattaraporn Chernghom

Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai

Phrakhrusutaworathammakit, Asst.Prof.Dr.

Master of Public Administration Program RoiEt Buddhist college

Email: pattaraporn.cher@gmail.com

วันที่รับบทความ: 29 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 สิงหาคม 2565

Received: July 29, 2022; Revised: August 23, 2022; Accepted: August 23, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 กับนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมานและหาค่าความสัมพันธ์โดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านก็อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการศึกษาความสัมพันธ์หลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด หลักพรหมวิหารธรรม 4 มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นไปในเชิงบวกอยู่ในระดับความสัมพันธ์ต่ำ และสรุปผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลพบว่าหลักพรหมวิหารธรรมจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ในการวิจัยครั้งนี้สลากที่จัดให้มีขึ้นโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อขายให้แก่ผู้เล่นเป็นการเสี่ยง

ทนายควรมีการให้รางวัลที่แบ่งเป็นหลายรางวัลตามจำนวนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขามากำหนดเป็นแนวทางการกระทำงานของรัฐบาลย่อมทำให้ประชาชนเกิดความสุขตามความคาดหวัง

คำสำคัญ: ความคาดหวังของประชาชน, นโยบายการจำหน่าย, สลากกินแบ่งรัฐบาล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of people's expectations towards the government lottery distribution policy. 2) To study the relationship between the Four sublime states of mind Principle and the people's expectations regarding the government lottery distribution policy. And 3) to study the guidelines for integrating the Four sublime states of mind principles with the government lottery distribution policy in Suwannaphum district, Roi Et Province. Determined the sample size and the method of randomization of the population by sampling from Taro Yamane's formula of 399. Tools used in this research as a questionnaire, data were analyzed using descriptive statistics, Inferential statistics and correlation were determined by Pearson's correlation coefficient. The results of the research were as follows: 1) The level of people's opinion towards the people's expectations towards the government lottery distribution policy in Suvarnabhumi District. Roi Et Province as a whole is at a high level and each aspect is at a high level in every aspect. 2) The results of a study on the relationship between the Four sublime states of mind principles and the people's expectations towards the government lottery distribution policy in Suvarnabhumi District. Roi Et Province there was a positive correlation with the people's expectation of the government lottery distribution policy in the low correlation level. And summarizing the results of the interview form analysis of key informants on integrating Dharma principles and people's expectations towards government lottery distribution policies, it was found that the Four sublime states of mind principles would enable them to coexist with others effectively and happy. In this research, lotteries organized by the Government Lottery Office for sale to players as a gamble should have prizes divided into multiple prizes of a predetermined amount by adhering to the Four sublime states of mind principles namely loving-kindness, compassion, sympathetic joy, equanimity as a guideline for the government's work, it will make people happy according to their expectations.

Keyword: People's Expectations, Distribution Policy, Government Lottery

บทนำ

สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นการเสี่ยงโชคที่อยู่คู่คนไทยมาช้านาน สามารถหาซื้อได้ง่าย โดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนดราคาจำหน่ายสลากฉบับละ 40 บาท หรือ คู่ละ 80 บาท ด้วยกลไกตลาดของอุปสงค์และอุปทานที่มีผู้ขายเป็นจำนวนมาก แต่เหตุใดจึงมีการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินกว่าราคาที่กำหนด สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา ด้วยการเพิ่มปริมาณสลาก ปรับเปลี่ยนกระบวนการจำหน่าย ดังจะเห็นได้จากยอดการพิมพ์สลากในปี พ.ศ. 2553 มีการพิมพ์สลากออกจำหน่ายประมาณ 64 ชุด/งวด ปัจจุบันมีการพิมพ์สลากออกจำหน่าย 120 ชุด/งวด โดยเริ่มตั้งแต่งวดประจำวันที่ 1 พฤศจิกายน 2558 เป็นต้นมา รวมทั้งการปรับเปลี่ยนกระบวนการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล จากระบบจัดสรรโควตาให้กับตัวแทนจำหน่ายทั้งหมด มาเป็นการจองผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีชื่อว่าโครงการซื้อจองล่วงหน้าสลากกินแบ่งรัฐบาล ดำเนินการผ่านธนาคารกรุงไทย ตัวแทนจำหน่ายสลากสามารถซื้อสลากได้คนละ 5 เล่ม/คน/งวด หรือ 500 ฉบับ/คน/งวด ผ่านช่องทาง ATM Internet และเคาน์เตอร์ธนาคาร เพื่อนำสลากไปจำหน่ายให้กับผู้ซื้อในราคาที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนด 80 บาท นโยบายของรัฐบาล เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 นายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยได้กำหนดนโยบายไว้ทั้งหมด 11 ด้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 19 ที่ระบุให้รัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปด้านต่างๆ และส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของคนในชาติ รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับความพอดีและความมีเหตุผล ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นแนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพและสร้างโอกาส ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ด้วยนวัตกรรมและจากการสร้างความเข้มแข็งจากภายในและปรับเปลี่ยนวิธีการจากแนวคิด “ทำมากได้น้อย” เป็น “ทำน้อยได้มาก” เพื่อยกระดับประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดัก 3 ประการ คือ 1) กับดักรายได้ปานกลาง 2) กับดักความเหลื่อมล้ำ และ 3) กับดักความไม่สมดุล โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก 3 ด้าน ประกอบด้วย ก) มุ่งเน้นองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและปัญญาอย่างแท้จริง ตลอดจนแนวทางให้ไทยเติบโตอย่างกระจายไม่กระจุก เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) ข) กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงด้วยการจัดสรรทรัพยากรรูปแบบใหม่ (Inclusive Growth Engine) และ ค) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้วยการเน้นความตระหนักและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) ซึ่งยุทธศาสตร์ สสร. มีความสอดคล้องกับ Thailand 4.0 ในด้านพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้ทันสมัย และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2558 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาที่ เกิดจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจำหน่าย สลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และเงื่อนไขสัญญาจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นไปโดยเคร่งครัดอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปประเทศ ในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐบาลชุดนี้ มุ่งหวังให้มีการจำหน่ายสลากตามราคา เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสลาก มีให้มีการผูกขาด สร้างความเป็นธรรม ให้ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่สร้างกลไกจัดระบบบริหารสลากที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ไม่ได้ต่อต้านการจำหน่ายสลาก รูปแบบใหม่หรือการจำหน่ายสลากด้วยเครื่องแต่อย่างใด เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันอยู่ ภายใต้การบริหารงานคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำให้เกิดความไม่เสถียรภาพในด้านการแก้ไขกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีในการเสนอแก่พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมา พบว่า ทิศทางการดำเนินงานของ สสร. มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายตามรัฐบาล ทำให้มีโอกาสเกิดความไม่ต่อเนื่องทางนโยบาย ซึ่งปัจจุบันสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 ซึ่งกำหนดให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการออกสลากที่ถูกต้องตามกฎหมายและพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งกำหนดให้การออกสลากกินแบ่งจะต้องได้รับการอนุญาตจากพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อนออกจำหน่าย ทั้งนี้ ข้อกฎหมายที่ระบุไว้ในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ทำให้ผลิตภัณฑ์ “สลากกินแบ่งรัฐบาล” ของ สสร. เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีคู่แข่งทางตรงที่ถูกต้องตามกฎหมาย และส่งผลให้ธุรกิจสลากเป็นธุรกิจผูกขาด ดำเนินงานโดย สสร. เพียงรายเดียวในประเทศไทย นอกจากนี้พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ยังเป็นข้อจำกัดให้สลากของประเทศเพื่อนบ้านไม่สามารถเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, 2562: 10-12)

ปัญหาการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคาหรือปัญหาห่วยแพ่ง ถือเป็นปัญหาที่หมักหมมมาเป็นเวลานาน และเป็นปัญหาที่กระทบผู้ที่มีรายได้ได้น้อยจนถึงรายได้ปานกลางของประเทศ ที่เป็นทั้งผู้ค้าและผู้ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ทั้งนี้ต้องยอมรับว่าการแก้ไขปัญหาการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคาไม่ใช่เรื่องง่ายแต่มีความซับซ้อน โดยปัญหาสลากขายเกินราคามีสาเหตุหลักๆ มาจากโครงสร้างการกระจายสลากที่ไม่ทั่วถึง เนื่องจากการจัดสรรสลากมีลักษณะกระจุกตัวมากเกินไป ทำให้เกิดการผูกขาดและปั่นราคาสลากทำได้ง่าย เพราะขาดกลไกถ่วงดุลจากผู้ค้าสลากรายย่อยที่ไม่สามารถเข้าถึงสลากได้โดยตรง แม้ว่าจะเข้าถึงได้แต่ยังคงมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเกินไป ขณะที่กลไกการกระจายสลากไปถึงผู้บริโภคมีลำดับขั้นตอนที่มากเกินไป เพราะทุกๆ ขั้นตอนที่สลากผ่านไป ก็เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มขึ้นไปด้วย เมื่อสลากไปถึงผู้บริโภคราคาสลากก็สูงเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้ อีกทั้งผู้แทนจำหน่าย องค์กร สมาคม และมูลนิธิต่างๆ รวมทั้งส่วนราชการต่างๆ ที่ได้รับการจัดสรรโควตาไม่ได้เป็นผู้จำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเอง แต่กลับนำสลากไปขายให้กับยี่ปั้วหรือพ่อค้าคนกลาง เพื่อจะได้ราคาสูงและลดความเสี่ยงในการขายสลากไม่หมด ทำให้ตัวแทนขายหรือผู้ค้ารายย่อยต้องไปซื้อสลากกับพ่อค้าคนกลางหรือยี่ปั้วไปจำหน่ายในราคาสูง ขณะเดียวกันก็มีการตั้งคำถามถึงความโปร่งใสในการจัดสรรโควตาสลากกินแบ่งรัฐบาลที่เนื่องจากโควตาสลากทั้งหมดถูกผูกขาดอยู่ในมือบริษัทตัวแทนจำหน่ายหรือยี่ปั้ว

ซึ่งบริษัทตัวแทน จำหน่ายรายใหญ่มีอยู่ 5 บริษัท หรือที่เรียกว่ากลุ่ม 5 จากสาเหตุต้นตอของปัญหาสลากกินแบ่งรัฐบาลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนระบบของเดิมที่มีปัญหาค่อนข้างมากเพื่อมาเริ่มของใหม่นั้น ต้องใช้เวลาในการจัดการและการวางระบบการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลใหม่ สิ่งสำคัญคือต้องการความจริงใจและจริงจังเชิงนโยบายจากผู้มีอำนาจ ซึ่งหลายรัฐบาลที่ผ่านมาไม่รู้ตัวว่าต้นตอของปัญหาเกิดจากอะไร และได้ประกาศจะแก้ไขปัญหาและควบคุมราคาสลากกินได้ แต่ก็เมื่อเวลาผ่านไปก็ยังไม่มีการชดเชยให้แก่ปัญหาที่แท้จริง ปัญหา สลากกินราคายังมีอยู่เช่นเดิม ประชาชนยังคงซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลรัฐบาลในราคา 110-120 บาท ต่อคู่ (ณททัย กุลณรงค์, 2559 : 1)

ความคาดหวังของประชาชนที่มองว่ารัฐบาลย่อมมีอำนาจในการบริหารประเทศและกำหนดนโยบาย โดยต้องคำนึงถึงคะแนนเสียงของประชาชนผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนในการเข้ามาทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร ในการออกกฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ รัฐบาลจึงมีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายแก้ปัญหาในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคม ซึ่งแม้วันนี้ยังไม่สามารถมั่นใจได้ว่าปัญหาการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลกินราคา การจัดสรรสลากกินจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถาวร แต่อย่างน้อย ปัญหานี้ก็ควรได้รับการกล่าวถึงและเริ่มมีความหวังว่าปัญหานี้จะได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ประกอบกับบรรยากาศทางการเมืองที่แตกต่างจากที่ผ่านมาซึ่งเดิมเป็นรัฐบาลที่มาจากพรรคประชาธิปัตย์แต่ปัจจุบันเป็นรัฐบาลที่มาจากพรรคพลังประชารัฐ จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจและเกิดคำถามว่าประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล มีความคาดหวังอย่างไร เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายการแก้ไขปัญหาการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 กับนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีภูมิลำเนาและอาศัยใน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 116,043 คน (สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด, 2564:ออนไลน์)

2) กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ซึ่งเป็นประชากร โดยการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ จำนวน 399 คน (Taro Yamane, 1973 : 581-585)

3) กำหนดสัดส่วนและขนาด (Proportional to Size) โดยหาลักษณะของกลุ่มที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553 : 140)

2. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อส่งเสริมนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ซื้อ/ผู้ค้าสลากกินแบ่งรัฐบาลในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ช่วงระหว่าง เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักธรรมพรหมวิหาร 4 กับนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยหลักพรหมวิหาร 4 คือ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา และ 4) อุเบกขา มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า จำนวน 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การกำหนดให้คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบูรณาการความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดราคา 2) ด้านการจัดสรรจำนวนสลาก 3) ด้านเงินรางวัล และ 4) ด้านการเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่รัฐ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบูรณาการหลักหลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ดถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การวิจัย โดยก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

2. แจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามชุดนั้น เพราะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยหากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 399 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผลใช้การแบ่งช่วงระดับคะแนนด้วยวิธีการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ออกเป็น 5 ช่วง เพื่อแปลความหมายจากผลคะแนนเฉลี่ย (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551: 335)

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของ แบบสอบถาม โดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการพรหมวิหาร 4 เพื่อการส่งเสริมความคาดหวังของประชาชนกับนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวิหารธรรมกับความคาดหวังต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจาก ระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรภาคและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (ประกอบ กรรณสูตร, 2542 : 104) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ +1 แสดงถึง การมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และหากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Hinkle, D.E., 1998 : 65)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล จำนวน 2 รูป 2) ผู้ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล จำนวน 2 คน 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 2 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน และ 5) พระสงฆ์ จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ลักษณะเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมกับนโยบายรัฐบาลในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อสนองตอบความคาดหวังของประชาชนในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) กำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม และนำเสนอต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.38 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปีและ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.83 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.34 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$ S.D. =0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านการเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่รัฐ ($\bar{X}=3.96$ S.D. = 0.41) รองลงมาคือมาคือ ด้านเงินรางวัล ($\bar{X}= 3.91$ S.D. = 0.40) ต่อมาคือ ด้านการจัดสรรจำนวนสลาก ($\bar{X}= 3.89$ S.D. = 0.40) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดราคา ($\bar{X}= 3.88$ S.D. = 0.39) ตามลำดับ เมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่าย สลากกินแบ่งรัฐบาล	ระดับความคาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการกำหนดราคา	3.88	0.39	มาก
2. ด้านการจัดสรรจำนวนสลาก	3.89	0.40	มาก
3. ด้านเงินรางวัล	3.91	0.40	มาก
4. ด้านการเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่รัฐ	3.96	0.41	มาก
รวม	3.91	0.40	มาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาความสัมพันธ์หลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า หลักพรหมวิหารธรรม 4 มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .337$) กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมีความคาดหวังต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในระดับที่ต่ำ ก็จะเป็นความคิดความเชื่อความต้องการความมุ่งหวังหรือความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง โดยมุ่งหวังในสิ่งที่จะเป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้ ทั้งนี้ความคาดหวังของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความต้องการและเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในที่นี่หมายถึงความคาดหวังต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลที่พึงมีไม่มากเท่าใดนัก จึงปฏิเสธสมมติฐาน

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ประชาชนยังไม่เข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่

ของกองสลากและเจ้าหน้าที่ปล่อยและเลยไม่เข้มงวดต่อนโยบายการจำหน่ายสลากแบบเอาจริงเอาจัง อันดับที่ 2 คือ ปริมาณรางวัลก็ยังมีจำนวนจำกัด ทำให้โอกาสถูกรางวัลน้อยมากๆ และ อันดับที่ 3 คือ ความพยายามทำให้สลากเป็นเรื่องการเมือง

5. สรุปผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการบูรณาการหลักธรรมกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

หลักพรหมวิหารธรรมอันมีความหมายว่าธรรมอันเป็นที่อยู่ของพรหมการยึดถือหลักธรรมดังกล่าวจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ในการวิจัยครั้งนี้ สลากที่จัดให้มีขึ้นโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อขายให้แก่ผู้เล่นเป็นการเสี่ยงทาย โดยมีการให้รางวัลที่แบ่งเป็นหลายรางวัล ถ้ารางวัลออกตรงกับหมายเลขในสลากที่ผู้เล่นถือก็จะได้รับรางวัล ตามจำนวนที่กำหนดไว้โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขามากำหนดเป็นแนวทางการกระทำของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดขึ้นในรูปแบบหลักการความมุ่งหวังต่อแนวทางการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลตั้งแต่การกำหนดราคาที่เหมาะสมการติดตามกำกับควบคุมราคาขายตามที่กำหนด การกำหนดอัตรารางวัลที่เหมาะสม รวมทั้งการกำกับควบคุมโดยเจ้าหน้าที่รัฐให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าไว้ด้วย

การอภิปรายผล

วิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ได้นำผลที่พบจากการวิจัยมา จำแนกการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านการเข้มงวดงวดขันของเจ้าหน้าที่รัฐ รองลงมาคือ ด้านเงินรางวัล ต่อมาคือ ด้านการจัดสรรจำนวนสลาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดราคา **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในพื้นที่อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่มีความใส่ใจต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลอยู่มากพอสมควรโดยเฉพาะแนวทางการกระทำของรัฐบาลเกี่ยวกับ ที่ กำหนดขึ้นในรูปแบบหลักการแผนงานหรือโครงการที่จะทำให้การจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลมีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติมากที่สุดนั่นเอง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร์ สุวรรณจรัส (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเล่นหวยในเขตตำบลแสนสุข อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี ผลจากการศึกษาได้พบว่า การเล่นหวยเป็นพฤติกรรมของคนไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่มีอุปนิสัยที่ชอบ ความเสี่ยงในเรื่องของการพนันมาตลอด เป็น

การยากที่จะเลิกพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้น จากข้อค้นพบดังกล่าว มีข้อเสนอแนะที่ว่ารัฐบาลจึงควรดำเนินการกำหนดระเบียบในการเล่นหวยให้ ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เซวงศักดิ์ พลเยี่ยม**(2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการ (ซื้อ) เล่นหวยใต้ดินของประชาชน กรณีศึกษา: อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพนันที่ถูกต้องตามกฎหมาย (หวยออนไลน์) ประชาชน ส่วนใหญ่เห็นด้วย (59.67%) เพราะเห็นว่า การพนันหวยใต้ดินมีคู่กับสังคมมนุษย์มานานแล้วยากในการควบคุมจึงควรทำให้เป็นระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อรัฐบาลมีรายได้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการกำหนดราคา ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้านการกำหนดราคาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพอใจกับราคาสลากกินแบ่งรัฐบาลเมื่อเทียบกับจำนวนรางวัลที่มีโอกาสถูกรองลงมาคือ รัฐบาลควรมีการกำหนดราคาสลากให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันและเพิ่มเงิน สุดท้ายคือ พึงพอใจกับมาตรการการควบคุมการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดยังมีความคาดหวังว่านโยบายของรัฐบาลที่จะพยายามควบคุมราคาสลากกินแบ่งรัฐบาลในขณะนี้ว่าจะเกิดขึ้นจริงได้ในการที่จะทำให้ราคาขายสลากไม่สูงเกินราคาจริงและเห็นว่ารายได้จากราคาที่ขายสลากมีความเหมาะสมและสามารถนำไปสร้างประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรินทร์ สุวรรณจรัส** (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเล่นหวยในเขตตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลจากการศึกษาได้พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่เล่น หวยในด้านรูปแบบพฤติกรรมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจะซื้อหวยเกือบทุกงวด และในการซื้อหวย แต่ละชนิด หวยสลากกินแบ่งรัฐบาล ประชาชนส่วนใหญ่มีความชอบคุณลักษณะในด้านรูปแบบมากที่สุด หวยบนดินและหวยใต้ดิน ประชาชนส่วนใหญ่มีความชอบคุณลักษณะในด้านราคาที่เหมาะสมมากที่สุด

ด้านการจัดสรรจำนวนสลาก พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้านการจัดสรรจำนวนสลาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สังเกตเห็นว่ามีการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลกระจายอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นของท่านและหาซื้อได้ง่าย รองลงมาคือร้านจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล มีจัดสถานที่บริการไว้เหมาะสม สะดวกแก่การบริการผู้ซื้อ สุดท้ายคือ ร้านจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลมีปริมาณสลากให้เลือกซื้อได้ตามใจชอบและมีเป็นจำนวนมาก **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า**ประชาชนในพื้นที่อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่เคยสัมผัสกับการเคยซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลนั้นมีความเห็นว่าการจัดสรรสลากของกองสลากนั้นมีความเหมาะสมดีแล้วและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ กล่าวคือการจัดสรรโควตา จำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการผู้ซื้อการจัดสรรและการกระจายการจำหน่ายแบบเป็นธรรม สถานที่การจำหน่ายสลาก ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรณัฐ พุคักดิ์ศรีกิจ, ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์**(2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของความเชื่อโชคลางต่อพฤติกรรมการเล่น

สลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินของผู้บริโภคชาวไทย ผลจากการศึกษาวิจัย ข้อมูลส่วนใหญ่ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินเฉลี่ยครั้งละไม่เกิน 500 บาท ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลจะซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ซื้อทั้งสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน และซื้อ เฉพาะหวยใต้ดิน ตามลำดับ ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ความสนุกและความตื่นเต้นในการลุ้นรางวัล และชอบเสี่ยงเป็น เหตุผลสำคัญในการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางใน การตัดสินใจซื้อ โดยผลการวิจัยสามารถ จำแนกผู้บริโภคได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักเสี่ยงโชคเป็นกลุ่มที่มีปริมาณ และความถี่ในการซื้อน้อย โดยตัดสินใจซื้อเมื่อพบเห็นสัญญาณที่เกี่ยวข้องกับโชคลาง และเชื่อว่าเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมโชคชะตาได้ และ 2) ผู้เสพติดเตอรีเป็นกลุ่มที่มีปริมาณและความถี่ในการซื้อสูงเนื่องจากมี ศรีธธาอันเกิดจากครอบครองวัตถุ หรือวัตถุมงคลเพราะเชื่อว่าสามารถช่วยให้มีโอกาสในการถูกรางวัลมากขึ้น

ด้านเงินรางวัล พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้านเงินรางวัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เห็นด้วยกับจำนวนรางวัลที่กำหนดในปัจจุบัน รองลงมาคือ เห็นด้วยกับวงเงินที่กำหนดต่อรางวัลในปัจจุบัน สุดท้ายคือ เห็นด้วยกับการเพิ่มจำนวนรางวัลที่ 1 จากเดิมมีหนึ่งรางวัล เป็นสองหรือสามรางวัล **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่ได้เคยซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลนั้นมีความคาดหวังในการที่จะถูกรางวัลและเห็นว่ารางวัลที่รัฐบาลจัดสรรมาให้มีความเหมาะสมมากแล้วทั้งจำนวนเงินรางวัลและจำนวนรางวัลที่มีอยู่ในขณะนี้ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรนุช พุคักดิ์ศรีกิจ, ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์(2557 : บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของความเชื่อโชคลางต่อพฤติกรรมการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินของผู้บริโภคชาวไทย ผลจากการศึกษาได้พบว่า ข้อมูลส่วนใหญ่ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินเฉลี่ยครั้งละไม่เกิน 500 บาท ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลจะซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ซื้อทั้งสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน และซื้อ เฉพาะหวยใต้ดิน ตามลำดับ ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าความสนุกและความตื่นเต้นในการลุ้นรางวัล และชอบเสี่ยงเป็น เหตุผลสำคัญในการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อเกี่ยวกับโชคลางใน การตัดสินใจซื้อ โดยผลการวิจัยสามารถจำแนกผู้บริโภคได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักเสี่ยงโชคเป็นกลุ่มที่มีปริมาณ และความถี่ในการซื้อน้อย โดยตัดสินใจซื้อเมื่อพบเห็นสัญญาณที่เกี่ยวข้องกับโชคลาง และเชื่อว่าเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมโชคชะตาได้ และ 2) ผู้เสพติดเตอรีเป็นกลุ่มที่มีปริมาณและความถี่ในการซื้อสูงเนื่องจากมี ศรีธธาอันเกิดจากครอบครองวัตถุหรือวัตถุมงคลเพราะเชื่อว่าสามารถช่วยให้มีโอกาสในการถูกรางวัลมากขึ้น

ด้านการกำกับควบคุมโดยเจ้าหน้าที่รัฐ พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ด้านการเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่รัฐโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เจ้าหน้าที่เอาใจใส่และออกตรวจร้านจำหน่ายอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่มีการเข้มงวดในตรวจ ควบคุมการจำหน่ายสลากกินราคา สุดท้ายคือ เจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนชาวอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลนั้นเชื่อ

ว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่คอยควบคุมการดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบายเกี่ยวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลนั้นมีความเข้มงวด กวดขันกำกับควบคุมการจำหน่ายสลากให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเหมาะสมแล้ว ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรณัฐ พุคค์ดีศรีกิจ, ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์** (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของความเชื่อโชคลางต่อพฤติกรรมการณ์ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและห่วยใต้ดินของผู้บริโภคชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นเพศหญิง สมรสแล้ว อายุเฉลี่ย 41 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และทำงานแล้ว มากกว่าครึ่งเป็นผู้ที่ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและห่วยใต้ดินเป็นประจำ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและห่วยใต้ดินเฉลี่ยครั้งละไม่เกิน 500 บาท ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลจะซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ซื้อทั้งสลากกินแบ่งรัฐบาลและห่วยใต้ดิน และซื้อเฉพาะห่วยใต้ดิน ตามลำดับ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พัชระ คงพินิจบรรจง** (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อห่วยเถื่อน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้พบว่า มีการจ่ายส่วยให้กับตำรวจ เพื่อลดอัตราเสี่ยงที่ว่านั้น ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการณ์ซื้อห่วยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป โดยสิ่งที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการณ์เล่นของนักเล่นห่วย ได้แก่ กลุ่มนักเล่นห่วยด้วยกันเอง และสื่อมวลชน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย และระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก ต้องการสร้างความหวังในชีวิต มีวิธีการเล่นที่ง่ายไม่ยุ่งยาก มีผลตอบแทนที่จ่ายเมื่อถูกห่วยสูง ซื้อได้ไม่จำกัดวงเงิน และมีพฤติกรรม การแสวงหาข้อมูลและการเล่นห่วยแตกต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละคน

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักพรหมวิหาร 4 กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่าหลักพรหมวิหารธรรมมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนนั้น ผลการวิจัยพบว่า หลักพรหมวิหารธรรม 4 มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดมีความคาดหวังต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในระดับที่ต่ำ ก็จะเป็นความคิดความเชื่อความต้องการความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง โดยมุ่งหวังในสิ่งที่จะเป็นไปได้ว่าจะเกิดตามที่ตนคิดไว้ ทั้งนี้ความคาดหวังของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความต้องการและเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในที่นี่หมายถึงความคาดหวังต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลที่พึงมีไม่มากเท่าใดนัก จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อเสนอแนะได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ควรเข้มงวดต่อนโยบายการจำหน่ายสลากอย่างเอาจริงจัง
2. ควรจำหน่ายในราคาตามที่รัฐบาลกำหนด
3. ควรปรับเพิ่มปริมาณรางวัลให้มากขึ้น เพื่อสร้างโอกาส

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

- 1) ควรศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมด้านอื่นๆ มาบูรณาการกับความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2553). การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล.พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- เชวงศักดิ์ พลเยี่ยม.(2546).ปัจจัยที่มีผลต่อการ(ซื้อ)เล่นหวยใต้ดินของประชาชน กรณีศึกษา : อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการวิจัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณหทัย กุลณรงค์. (2546). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายแก้ไขปัญหาสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคารัฐบาล ผลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มาปฏิบัติ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ),กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรณัฐ พุคักดิ์ศรีกิจและศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2557).บทบาทของความเชื่อโชคลางต่อพฤติกรรมการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินของผู้บริโภคชาวไทย.วารสารวิชาการ Veridian E-Journal.7(2), 1348-1361
- ประกอบ วรรณสูตร.(2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- พัชระ คงพินิจบรรจง. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อหวยเถื่อนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. รายงานการวิจัยเชียงใหม่:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- วรินทร์ สุวรรณจรัส.(2549). พฤติกรรมและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเล่นหวยในเขตตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.ปัญหาพิเศษของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดร้อยเอ็ด. 21 พฤษภาคม 2564 จาก:
<https://www.roiet.go.th/pagein-10.html>.
- สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.(2562). แผนวิสาหกิจสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลประจำปี 2560-2564 (ทบทวนประจำปี 2562). นนทบุรี : สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- Hinkle, D.E., (1998). **Applied Statistic for the Behavioral Sciences**. Boston: Houghton Mifflin.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. New York: Harper and Row Publication.

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา
อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Youth's Participation in Local Development of The Hora Sub-District,
Atsamart District, Roi-Et Province

พระณัฐวุฒิ วชิรปัญญา (พุดมี)

ผศ.ดร.สยามพร พันธไชย

พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.

วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Phra Natthawut Wachirapanyo (pudmee)

Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai

Phrakhrusutaworathammakit ,Asst.Prof.Dr.

RoiEt Buddhist college

Email: atoato678@gmail.com

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 24 สิงหาคม 2565

Received: August 19, 2022; Revised: August 23, 2022; Accepted: August 24, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 2.เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 3.เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม กลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์การโดยทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีตัวแปรต้นที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของเยาวชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่าง

กัน อย่างมีนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนเยาวชนที่มีเพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา พบว่า ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีบทบาทกับท้องถิ่นในด้านต่างๆให้มากขึ้น และควรส่งเสริมให้เยาวชนมีการศึกษาที่ดีเพื่อนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, เยาวชน, พัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1. Study the level of youth participation in the local development of astrological subdistrict administrative organizations, districts may be able to Roi Et province 2. Compare youth participation in local development of astrological subdistrict administrative organizations, districts may be able to Roi Et province 3. Suggest good youth participation in the local development of astrao subdistrict administrative organizations. Using a questionnaire, a group of 18 and older eligible voters living in the Asura Subdistrict Administration area, using Taro Yamane's formula, sampled 285 people using the data obtained by determining frequency, percentage, average, standard deviation and analyzing the T-test and F-value test using a one-way variance analysis method. In the case of early variables with 3 or more groups. When a difference is found, the average difference is compared on a per-pair basis. With minimal significant variances.

The results showed that 1. Youth participation in the astrological administrative organization case study, the district may be able to Roi et province as a whole at a considerable level and youth participation in local development. Case studies of astrological subdistrict administrative organizations, districts may be able to Roi et province as a whole at a large level 2. The results of a comparison of youth participation in the local development of the Astrological Subdistrict Administration, classified by personal factors, showed that level of education, occupation and income. Contribute to local development differently. Statistically significantly at the level of 0.05, the research hypothesis is accepted. There is no difference between youth of gender, age and length of time they live in local development. 3. Recommendations for good youth participation in the local development of the Astroturf Subdistrict Administration. It was found that youth should be encouraged to play a more

active role with the locality in various fields, and the youth should be encouraged to have a good education in order to bring knowledge to the local development.

Keywords: Participation, youth, Local Development

บทนำ

ระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมสำหรับประเทศไทย เป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ประเทศไทยใช้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาเป็นระยะเวลากว่า 80 ปีแล้ว ประชาธิปไตยได้พัฒนาไปได้ระดับหนึ่งเนื่องจากความเข้าใจในหลักการของประชาธิปไตยยังไม่ทั่วถึงในหมู่ประชาชนชาวไทยจนอาจทำให้ขาดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย การจะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องปลูกฝังความรู้ความเข้าใจและค่านิยมประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนารัฐบาลเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ให้ความหมายของ “เด็ก” ไว้ตรงกันว่าหมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ส่วนเยาวชนความหมายอันเป็นสากลซึ่งกำหนดโดยสหประชาชาติคือ ผู้มีอายุระหว่าง 15–25 ปี ขณะที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนารัฐบาลเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ให้ความหมายของเยาวชนว่าเป็น บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์ ดังนั้นเยาวชนจึงหมายถึงผู้ที่มีอายุระหว่าง 15–25 ปี ซึ่งกลุ่มเยาวชนดังกล่าวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจากเยาวชนคนหนุ่มสาวเหล่านี้จะเติบโตเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไป ประกอบกับองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2528 เป็นปีเยาวชนสากลและประเทศไทยได้กำหนดให้วันที่ 20 กันยายนของทุกปี เป็นวันเยาวชนแห่งชาติ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเยาวชนของชาติ จึงได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนและพัฒนาประเทศชาติได้อย่างต่อเนื่อง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552:1)

การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆเพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เกิดขึ้นภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และมีปรับปรุงแก้ไขมาเรื่อยๆมาจนถึงปี 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในครั้งแรกเป็นการยกฐานะสภาตำบล ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง คณะกรรมการบริหารมีกำหนดเป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน

ตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ให้มีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารมาจากความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีการแก้ไขอีกครั้งในปี พ.ศ.2546 โดยกำหนดให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดนั้น (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์,2555:196)

องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการให้บริการ สาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของตำบล เยาวชนในท้องถิ่นก็เช่นเดียวกัน เป็นส่วนหนึ่งที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 กำหนดไว้ในมาตรา 7 ให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิได้รับการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วมตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างและกำหนดใน มาตรา 8 ความว่า ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ร่วมมือ ส่งเสริม และประสานงาน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึงหลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของเยาวชนและประชาสังคมในท้องถิ่นด้วย

การสร้างสรรคกิจกรรมสำหรับเยาวชนขึ้นเพื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเป็นการพัฒนาทักษะในต่าง ๆ ของเยาวชนเป็นกลไกหนึ่งที่ให้โอกาสและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้เกิดความร่วมมือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินติดตามและร่วมรับผลประโยชน์ภายใต้การมีส่วนร่วมซึ่งจะเป็นหนทางทำให้สมองของคนเกิดการพัฒนา ทางด้านความคิดหรือคิดที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมาเพื่อให้เกิดประสิทธิภพมากขึ้นและที่สำคัญเยาวชนสามารถจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง (พิมพ์ชนก เทพโพธา,2550:2)

จากสภาพปัญหาในการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรม ปัญหาหนึ่งก็คือ หน่วยงานยังไม่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นมากนัก มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนน้อย เนื่องจากแนวทางปฏิบัติในสังคมที่ไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมหรือ ความคิดเห็นของเยาวชน โดยมองว่าเป็นผู้ขาดประสบการณ์ จะตัดกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้เยาวชนใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและการแสดงออก ทั้งที่เยาวชนต้องการให้ผู้ใหญ่อยู่เฉย ๆ และให้คำปรึกษา ฉะนั้น หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนที่มีหน้าที่ทำงานด้านเยาวชน จึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ เยาวชน เนื่องจากเยาวชนมีอุดมการณ์ มีความมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคม (นันท์ มนัส สังขพิทักษ์ , 2552:7)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเมืองที่พึงประสงค์ของคนรุ่นใหม่ คือ คนรุ่นใหม่ในปัจจุบันจะมองว่าการเมืองที่พึงประสงค์ในยุคสมัยนี้ควรที่จะเป็นการเมืองเชิงสร้างสรรค์และมีจริยธรรมทั้งทางตรงและ

ทางอ้อมคนยุคนี้คิดว่าถ้าจะพัฒนาการเมือง ควรที่จะต้องพัฒนาทางด้านเสรีภาพทางการเมืองและระบบการเมืองซึ่งจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น โดยรวมสรรพกำลังจากทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีประสงค์ที่จะวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยมุ่งศึกษาที่ครอบคลุมถึง ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นรวมถึงศึกษาเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 987 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มเยาวชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน (Yamane, 1973: 580-581)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ, อายุ,ระดับการศึกษา,อาชีพ,รายได้,ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่,ข้อมูลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเยาวชน ได้แก่

1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเครื่องมือที่นำมาปรับข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเยาวชน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา ได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านวัฒนธรรม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาสตราจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย สภมร้อยเอ็ด ถึงผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับเยาวชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 ชุด และเก็บ

แบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 285 ชุดและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน 1. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด และ 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดี วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

สรุปผล

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$ S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ 1.ด้านการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 3.88$ S.D. = 0.67) 2.ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.86$ S.D. = 0.78) 3.ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.72) 4.ด้านการประเมินผล (

$\bar{X} = 3.69$ S.D. = 1.03) และ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$ S.D.= 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ 1.ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.75$ S.D.= 0.76) 2. ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.68$ S.D.= 0.75) 3.ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.92$ S.D. = 0.74) 4.ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.65)

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($t = -2.201$, Sig.= 0.898) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่แตกต่างในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม

เยาวชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบล โหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F=2.138$, Sig.=0.096) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันในด้านสังคม ($F=0.113$, Sig.=0.953) ด้านวัฒนธรรม ($F=1.519$, Sig.=0.210) ด้านสิ่งแวดล้อม($F=1.406$, Sig.=0.241) แต่แตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ ($F=6.526$, Sig.=0.000)

เยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F=1.972$, Sig.=0.118) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ ($F=8.278$, Sig.=0.000) และ ด้านวัฒนธรรม ($F=1.916$,Sig.=0.127) แต่ไม่แตกต่างกันในด้านสังคม($F=1.161$, Sig.=0.325) ด้านสิ่งแวดล้อม($F=0.637$, Sig.=0.592)

เยาวชนที่มีอาชีพกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F=6.505$, Sig.=0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันทุกด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ($F=9.956$, Sig.=0.000) ด้านสังคม ($F=3.472$, Sig.=0.009) ด้านวัฒนธรรม ($F=3.703$,Sig.=0.006) และด้านสิ่งแวดล้อม($F=2.774$, Sig.=0.027)

เยาวชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F=1.742$, Sig.=0.159) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันด้านเศรษฐกิจ($F=3.876$, Sig.= 0.010) ด้านด้านสังคม($F=3.942$, Sig.=0.009) ด้านวัฒนธรรม ($F=6.952$, Sig.=0.000) แต่ไม่แตกต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อม($F=0.169$,Sig.=0.758)

เยาวชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F=0.433$, $Sig.=0.730$) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน ด้านเศรษฐกิจ ($F=1.541$, $Sig.=0.204$) และด้านสิ่งแวดล้อม ($F=4.637$, $Sig.=0.004$) และไม่แตกต่างกัน ด้านด้านสังคม ($F=1.441$, $Sig.=0.231$) และด้านวัฒนธรรม ($F=0.833$, $Sig.=0.477$)

ส่วนที่ 3 เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีบทบาทในท้องถิ่นในด้านต่างๆให้มากขึ้น, ส่งเสริมให้เยาวชนมีการศึกษาที่ดีเพื่อนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป, ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆมากขึ้น, ส่งเสริมให้ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่เยาวชนให้มากขึ้น, ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในงานบุญประเพณีท้องถิ่น เพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ เยาวชนในชุมชนได้มีการร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆในชุมชนเป็นอย่างดีและการร่วมตัดสินใจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภูติศ ยศชัย (2557: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลต้นธง อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ในการช่วยเหลือกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน" พบว่า ประชาชนในตำบลต้นธง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลต้นธง อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีความคิดเห็นในด้านการช่วยเหลือกิจการตำรวจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล อยู่ในระดับมาก 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม เยาวชนในตำบลโหรามีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นในการร่วมกิจกรรมในด้านต่างๆค่อนข้างดี เช่น ร่วมงานจิตอาสา งานบุญประเพณีต่างๆสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระนุชิต นาคเสโน (โพวิชย์) (2561: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยของเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด" พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ด้านการรับผลประโยชน์ ได้ความรู้และประสบการณ์ในกิจกรรมต่างๆในชุมชนและมีการพัฒนาตนเองดีขึ้น เรียนรู้จากการลงทำงานจริง ไม่

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สุนดิธมโม (วรรณนาวิณ) (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว" พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4. ด้านการประเมินผลมีส่วนร่วมในการดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลค่อนข้างน้อย แต่ส่วนใหญ่จะให้ความไว้วางใจกับผู้นำชุมชน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้แทนในการติดตามประเมินผล ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวีระเดช ฐานวีโร (หงษ์เงิน) (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์" พบว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแดง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านเศรษฐกิจ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโหรา ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในชุมชนเป็นอย่างดี เยาวชนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้าร่วมในการพัฒนาและกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น ด้านสังคม เยาวชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในด้านสังคมเป็นอย่างดี รู้จักการเข้าสังคม ห่างไกลยาเสพติด ด้านวัฒนธรรม เยาวชนในตำบลโหรามีส่วนร่วมในด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่นในด้านต่างๆค่อนข้างดี เพราะเยาวชนในท้องถิ่นจะใช้ชีวิตที่เรียบง่ายตามวิถีชนบท ด้านสิ่งแวดล้อม เยาวชนในตำบลโหรามีส่วนร่วมในด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นในด้านต่างๆค่อนข้างดี เยาวชนในตำบลโหรามีส่วนร่วมในด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นในด้านต่างๆค่อนข้างดี เพราะเยาวชนในท้องถิ่นจะใช้ชีวิตที่เรียบง่ายตามวิถีชนบท รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมให้ได้อยู่เสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกันไป

เยาวชนที่มีเพศ ต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วน ตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ทำให้ทราบว่า เพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล วิเลิศศักดิ์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน" ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก แตกต่างกันไป

เยาวชนที่มีอายุต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ให้ทราบว่า อายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทัศนีย์วรรณ ปันนาค (2558: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทของผู้นำในการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระโดน อำเภอมือ จังหวัดนครสวรรค์" ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำในการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองกระโดน อำเภอมือ จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เยาวชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำให้ทราบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุชาติ พิงคะสัน(2557: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก ตามความคิดเห็นของประชาชน อำเภอมือลำพูน จังหวัดลำพูน” ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัว ต่อเดือน พบว่า ประชาชนในเขตตำบลป่าสักที่มีเพศ อายุ ไม่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลป่าสักแตกต่างกัน สำหรับวุฒิการศึกษา อาชีพ และ รายได้ ความคิดเห็นแตกต่างกัน

เยาวชนที่มีอาชีพ ต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำให้ทราบว่า อาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กัจจา โพนแดน (2557: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

เยาวชนที่มีรายได้ต่างกันการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ให้ทราบว่า รายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วราพร ศรีชัย (2557: บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ

แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงาน รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน

เยาวชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างหากมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอลำปาง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ให้ทราบว่า รายได้ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอลำปาง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจจา โพนแดน (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์" ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้นำชุมชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้นำชุมชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมที่ดีของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโหรา อำเภอลำปาง จังหวัดร้อยเอ็ด คือ 1) ส่งเสริมให้เยาวชนมีบทบาทในท้องถิ่นในด้านต่างๆให้มากขึ้น 2) ส่งเสริมให้เยาวชนมีการศึกษาที่ดีเพื่อนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป 3) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆมากยิ่งขึ้น 4) ส่งเสริมให้ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่เยาวชนให้มากขึ้น 5) ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในงานบุญประเพณีท้องถิ่น เพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบต่อไป 6) ส่งเสริมให้เยาวชนมีรายได้เสริมที่เหมาะสมกับวัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1.1 ส่งเสริมให้เยาวชนมีการศึกษาที่ดีเพื่อนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป
- 1.2 ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในงานบุญประเพณีท้องถิ่นเพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 1.3 ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆมากยิ่งขึ้น
- 1.4 ส่งเสริมให้ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่เยาวชนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาหลักการมีส่วนร่วมของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมโดยทำการศึกษามีหลักพุทธธรรมข้อใดบ้างที่สามารถนำมาปรับใช้กับการมีส่วนร่วมของเยาวชนได้

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมแต่ละกระบวนการมีความสำคัญอย่างไร

2.3 ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กมล วิเลิศศักดิ์.(2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลของ องค์การบริหารส่วน ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2552).คู่มือแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2552.กรุงเทพฯ : ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน.
- กิจจา โพนแดน.(2557). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทัศนีย์วรรณ ปันนาค.(2558). บทบาทของผู้นำในการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระโดน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์.(2555).การบริหารราชการไทย.เชียงใหม่ : สำนักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทมนัส สังขพิทักษ์.(2552). การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม,กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระธวัชชัย สุนติธมโม (วรรณนาวิน).(2561).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล เมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนุชิต นาคเสโน (โพธิชัย).(2561).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานกำจัดมูลฝอยของเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวีระเดช ฐานวีโร (หงษ์เงิน).(2558).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลท่าแดงอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2558.

- พิมพ์ชนก เทพโพธา.(2550).การมีส่วนร่วมของเยาวชนในกิจกรรมบ้านเด่นห้า.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูติส ยศชัย.(2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในการช่วยเหลือกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วราพร ศรีชัย.(2557). การประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุชาติ พิงคะสัน.(2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก ตามความคิดเห็นของประชาชน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd.New York. Harper and Row Publications.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

Public Participation in Disease Prevention and Treatment

Health Ban Du Health Promoting Hospital At Samat District, Roi-Et Province

บัณฑิต สายทอง
พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.
ผศ.ดร.สยามพร พันธไชย
Bandit Saithong
Phrakhrusutaworathammakit ,Asst.Prof. Dr.
Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
RoiEt Buddhist college
Email: 6341702010@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 24 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 24 สิงหาคม 2565

Received: August 19, 2022; Revised: August 24, 2022; Accepted: August 24, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษาแนวทางการการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ได้จำนวน 368 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การโดยทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและ

รักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน แต่อายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการการพัฒนาท้องถิ่นไม่ต่างกัน 3. แนวทางการการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ พบว่า 1.ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2.ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3. ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4.ส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ประชาชน, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

This research paper aims to 1. To study the level of public participation in the field of health prevention and treatment activities, Ban Du District Health Promotion Hospital. 2. To compare public participation in preventive and health care activities, Ban Du Subdistrict Health Promotion Hospital. 3. To study the guidelines for public participation in the field of health prevention and treatment activities, Ban Du Subdistrict Health Promotion Hospital. The district may be Able to Roi Et Province This research is a quantitative research method. The sample used in this research was 368 people living in Ban Du Subdistrict, Roi Et Province, using the sampling method from Taro Yamane's formula. When a difference is found, the average difference is compared on a per-pair basis. With minimal significant variances

The results showed that 1. The level of public participation of Ban Du Subdistrict Health Promoting Hospital, The District may be able to Roi Et Province as a whole, is very high and the level of public participation in the prevention and treatment activities of Ban Du District Health Promoting Hospital. Districts may be able, as a whole, to a considerable extent 2. The results compared public participation in health prevention and treatment activities at Ban Du District Health Promotion Hospital, classified by personal factors, gender, level of education, occupation, and income. Participate in local development differently, but with different ages. Participation in local development is no different. 3. Guidelines for public participation in the field of health prevention and treatment activities, Ban Du Subdistrict

Health Promotion Hospital. It was found that 1. Encourage the public to participate in the monitoring and evaluation of the implementation of preventive and health care activities of the district health promotion hospital. 2. Promote people to participate in the implementation of preventive and health treatment activities, hospitals promote sub-district health. 3. Encourage people to participate in the interests in carrying out preventive and health treatment activities, hospitals, health promotion districts. 4. Promote public participation, monitoring and evaluation of the implementation of preventive and health treatment activities, hospitals promote sub-district health.

Keywords: Participation, People, Health promoting hospitals

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มีสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาวะทางกาย ทางจิต ทางสังคม ในมาตรา 55 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับ บริการสาธารณสุขที่มี ประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง” เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกัน โรคและส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผน ไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการ จัดบริการนั้นต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและ ป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟู สุขภาพด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560:13)

สำหรับประเทศไทย ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ได้มีการพัฒนา นโยบายสาธารณสุขที่เน้นในการให้บริการรักษาพยาบาลโดยมีการขยายบริการ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ จนกระทั่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 ที่ผ่านมา ที่มีนโยบายสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางสุขภาพทั้งด้าน การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพและ การป้องกันโรคอย่างได้มาตรฐาน เสมอภาค และเท่าเทียมกัน จะเห็นได้ว่า ภายใต้ นโยบายสาธารณสุขได้มี วิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ได้มีการแปลงนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติโดยกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน เพื่อให้ มีการดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการดูแลสุขภาพ คนไทยตื่นตัว และ เปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพ ออกกำลังกายบริโภคอาหารที่สะอาดและปลอดภัย ลดความเครียด เพื่อลด โรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคหลอดเลือดและหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และมะเร็ง เป็นต้น รวมทั้ง กิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็นในการรักษาสุขภาพและทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็น ต่อการสร้างสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยมีภาครัฐสนับสนุน และมีความจำเป็น ในการสร้างและพัฒนาให้ประเทศไทยเป็น ประเทศที่มีการสร้างสุขภาพ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และสุดท้าย ประเทศที่มุ่งสู่สุขภาพดีในอนาคต อันใกล้ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข 2554 : 1)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) นับเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนา ระบบบริการปฐมภูมิอันเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างระบบหลักประกันสุขภาพระบบบริการปฐมภูมิที่มีการกำหนดรูปแบบและระบบการสนับสนุนที่จริงจังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี โดยมีการใช้จ่ายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน ให้เกิด รพ.สต. ที่มีคุณภาพ นอกเหนือไปจากเรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างที่มีการดำเนินการอยู่ตาม แผนงบประมาณแล้วคือการทำให้เกิดการทำงานหรือให้บริการสำคัญสำหรับประชาชน ตามแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ (นพ.ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ,2552:9) จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในปัจจุบัน ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ อาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจากโรคที่สำคัญ 5 โรค ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิต โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมองและโรคมะเร็ง ซึ่งอาจเป็นภาระในด้านสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจ หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังแต่ต้นเหตุถึงปลายเหตุให้เป็นระบบแบบครอบคลุม จะทำให้สถานการณ์มีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น ขาดการพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังติดตามควบคุมป้องกันและสร้างเสริมสุขภาพ และขาดความมีทักษะและความพร้อมของบุคลากรเครื่องมือ ตลอดจนระบบงานในการดูแลรักษาพยาบาลและการจัดการโรควิธี ชีวิตส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะตั้งรับในสถานพยาบาล รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ดังนั้นจำเป็นต้องให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมผลักดัน ให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพจึงถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยเน้นการส่งเสริมให้มีการสร้างสุขภาพของบุคคลครอบครัวและชุมชนภายใต้แนวคิด “ชุมชนท้องถิ่น เป็นเจ้าของสุขภาพชุมชน” เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์กลไกการดำเนินงานภาครัฐทุกระดับต้อง ปรับบทบาทจากผู้ให้บริการแบบตั้งรับหรือขึ้นาด้านสุขภาพของประชาชน มาเป็นผู้ให้ข้อมูลและทำ หน้าที่เชื่อมประสานภาคส่วนต่างๆ ของชุมชนเข้ามาดำเนินงานร่วมกัน ผลักดันให้เกิดการสร้างเสริม สุขภาพให้มากขึ้นมีการจัดการระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติคุกคามด้านสุขภาพลดภาวะการเจ็บป่วยควบคุมสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เกิดสมดุลแห่งสุขภาพชุมชน โดยประชาชนชุมชน ภาคเครือข่าย ทั้ง ภาครัฐและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการดำเนินงานพัฒนา และขับเคลื่อนพลังชุมชน ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเกิดเป็นระบบสุขภาพชุมชนที่ครอบคลุมถึงสุขภาวะและความมั่นคงในชีวิตได้ อย่างยั่งยืนเพื่อให้การพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพมีรูปธรรมการดำเนินงานตลอดจนมีพัฒนาการ จัดการสุขภาพรูปแบบใหม่ด้วยภูมิปัญญาและการรวมพลังของชุมชนในท้องถิ่น จึงต้องอาศัยการสร้าง และสนับสนุนเครือข่ายกลไกตำบลจัดการสุขภาพที่สะท้อนการทำงานเชิงพัฒนาสังคมในรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) อันได้แก่ เครือข่ายที่เลี้ยงตั้งแต่ระดับ จังหวัด อำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอาสาสมัคร สาธารณสุข เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพที่เข้มแข็งที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการ ดำเนินงานโดยอาศัยแผนสุขภาพตำบล กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลและอื่นๆเป็นเครื่องมือใน การสนับสนุนภาคีเครือข่ายในพื้นที่ พัฒนาโครงการริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ที่นำไปสู่นวัตกรรมการ ส่งเสริม ป้องกัน และจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชน ให้เกิดเป็นต้นแบบตำบลการมีสุขภาพที่ดี มีระบบระงับภัยพิบัติคุกคามด้านสุขภาพและที่สำคัญมีการ

พัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสุขภาพภายใน ชุมชนเองและบุคคลภายนอกที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ระบบสุขภาพชุมชน โดยเกิดประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนตลอดไป (นายแพทย์สุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย และคณะ,2555:12)

ด้วยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ หรือชื่อเดิม(สถานีอนามัย) ตำบลบ้านดู่ สภากาทางสังคมี โรงเรียน สถานีตำรวจตำบลบ้านดู่ องค์การบริหารส่วนตำบล วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ การสังคมสงเคราะห์ มี ประชากร เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ รวมกันจากข้อมูลปีพ.ศ. 2563 ประมาณ 5506 คน ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 กิจกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมีกิจกรรม (อสม) หรืออาสาสมัครชุมชนในด้านสุขภาพช่วยในการป้องกันโควิด19 ของตำบลบ้านดู่ได้เป็นอย่างดี กิจกรรมเพศศึกษาแก่วัยรุ่น ผู้ป่วยเบาหวาน ป้องกัน ไข้เลือดออก ภัยจากยาเสพติด และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการพัฒนาชุมชน และประชากรมีสุขภาพใจ สุขภาพกายที่ดี แต่ก็มีผู้คนมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยมากเพราะคิดว่าเสียเวลาไม่มีความจำเป็น

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ชาวตำบลบ้านดู่ได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสุขภาพสิทธิประโยชน์ของตนเองในการรักษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ฉะนั้นวิจัยฉบับนี้จะมีส่วนร่วมพัฒนาการบริหารงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ และสุขภาพที่ดีของชาวตำบลบ้านดู่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอกาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 4,514 คน (ส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง,2565:ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน (Yamane, 1973:580-581)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ (ประยูร ศรีประสาธน์,2542:1) และการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล (Cohen, J.M., & Uphoff, N.T.,1981)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านนโยบาย 2. ด้านการบริหารการจัดการ 3. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม 4. ด้านกิจกรรม (World Health Organization [WHO],1986:ออนไลน์)

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยกำหนดในเขตพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 11 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือลักษณะของเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเครื่องมือนั้นมาปรับข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการวิจัยในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ โดยแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล

ตอนที่ 3 ป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ ได้แก่ 1. ด้านนโยบาย 2.ด้านการบริหารการจัดการ 3.ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม 4.ด้านกิจกรรม

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด ถึงผู้นำชุมชนในพื้นที่ท้องที่การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องทั้งหมด 368 ชุด และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การมีส่วนร่วมด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญนัยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

สรุปผล

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อการอธิบายให้ง่ายต่อเข้าใจผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ 1. ด้านการตัดสินใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.89) 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$ S.D. = 0.87) 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$ S.D. = 0.89) 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$ S.D. = 0.94) และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ 1. ด้านนโยบาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$ S.D. = 0.88) 2. ด้านการบริหารการจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$ S.D. = 0.88) 3. ด้านร่วมการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$ S.D. = 0.91) 4. ด้านกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$ S.D. = 0.98)

ส่วนที่ 2 ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอาชีพกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 3 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่างๆในชุมชน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เลือกกิจกรรมหรือโครงการที่เหมาะสมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ ด้านการดำเนินกิจกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมคิดพัฒนาหรือคิดแก้ปัญหาในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ ด้านการได้รับผลประโยชน์ ประชาชนได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและรับทราบโดยทั่วถึงโดยผ่านช่องทางต่างๆ อย่างการปิดประกาศ/หออกระจายข่าว/อินเทอร์เน็ต ด้านการประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ ได้มีพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพอยู่เสมอมา ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสุขภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิवास วิรัช (2557: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ตำบลบ้านกลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **มุกดา เตจ๊ะสา (2558: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลสนับทึบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน

กลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางสาวพรกมล ตาปาง (2559: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเชิงพุทธของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน” พบว่า ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเชิงพุทธของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบาย พบว่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีการกำหนดแนวทางดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้น่ารื่นรมย์ ดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนใช้บริการ ได้ใช้บริการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ ได้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนด้านการบริหารการจัดการ พบว่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลการบริหารโครงการโดยการกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน จัดสรรงบประมาณในแต่ละโครงการรวมถึงกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการอย่างเหมาะสม มีกระบวนการในการดำเนินงานที่ชัดเจน และได้มีการกำหนดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้มีการจัดการดำเนินกิจกรรม ติดตาม และตรวจสอบข้อมูล ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและรักษาสุขภาพ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม พบว่า จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพในผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก ได้ให้ทุกภาคส่วนรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสุขภาพเต็มที่ ซึ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ด้านกิจกรรม พบว่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีการวางแผนกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการแผนดำเนินงานโดยการกำหนดระยะเวลาทั้งสั้นและยาวได้อย่างเหมาะสม มีการประเมินผลและปรับปรุงแผนดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้มีการวางแผนการพัฒนาดำเนินกิจกรรมตามแผนกิจกรรมต่างอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางสาวพรกมล ตาปาง (2559: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเชิงพุทธของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน” พบว่า ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเชิงพุทธของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านศีลภาวนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกายภาวนา ด้านปัญญาภาวนา ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านจิตภาวนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กัลยารัตน อินทบุญศรี (2563: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 ในเขตอำเภอป่าสัก จังหวัดอุดรธานี” พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อดิศร สมเจริญสิน (2563: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่จังหวัดตากด้วยกระบวนการ เอไอซี” พบว่า การดำเนินงานกองทุนฯส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านการประเมิน โดยเฉพาะด้านการจัดบริการตามชุดสิทธิประโยชน์สำหรับหญิงมีครรภ์และด้านการจัดบริการตามชุดสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ใหญ่ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดพี่เลี้ยงในการกำกับติดตามช่วยเหลือ รูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ 2) ปัจจัยนำเข้า 3) กระบวนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน 4) ผลผลิต 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินรูปแบบฯด้านความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ผลการทดลองใช้รูปแบบฯคณะกรรมการกองทุนฯมีความรู้ มีแนวทางดำเนินงาน มีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผลการประเมินด้านชุดสิทธิประโยชน์ทั้ง 5 ชุดผ่านการประเมิน

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตาม ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน อายุ โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศ ต่างกันมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าเพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาวิษณุ วิสารโท (พานนท์) (2558: บทคัดย่อ)** ได้ค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมของเทศบาลตำบลโนนสะอาด แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าอายุไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาชัชวาลย์ อภินนโท (เกิดแก้ว) (2556: บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลท่าโรง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และประสบการณ์เข้ารับบริการ มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลท่าโรง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามหลักสังคหัตถธรรมไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีการศึกษา ต่างกันมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าการศึกษาไม่ผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อัญชลินทร์ ป้อมคำ (2558: บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า เพศและอาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ส่วน อายุ การศึกษา และรายได้ของอาสาสมัครสาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในการจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง

ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางสาวพรกมล ตาปาง (2559: บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเชิงพุทธของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” พบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย สุขภาพ การออกกำลังกาย และกิจกรรมทางศาสนาที่ปฏิบัติ พบว่า เมื่อจำแนกตาม เพศ อาชีพ รายได้ ที่พักอาศัย สุขภาพ และการออกกำลังกาย แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกันมีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน ซึ่งทำให้ทราบว่ารายได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรวัฒน์ โรจนมงคล (2562: บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และ

รายได้ต่อเดือน ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดู่ อำเภอลำดวน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 1.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4.จัดให้มีการส่งเสริมประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1.3 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ เพื่อพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานของราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาว่ามีปัจจัยข้อใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรมการป้องกันและรักษาสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยารัตน์ อินทบุญศรี.(2563).การมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 ในเขตอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี.วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.9(2), 625-635.

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.(2550).การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการ
บริการจัดหางาน. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.
- ธีรวัฒน์ โจรนมงคล.(2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ
บริหาร ส่วนตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- นพ.ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ.(2552).คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.พิมพ์ครั้งที่2.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- นายแพทย์สุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย และคณะ.(2555).แผนการตรวจราชการและนิเทศงานระดับกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555.การดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายและ
แก้ไขปัญหา เร่งด่วน.สืบค้นเมื่อ 10 ก.พ. 2555 จาก:
<http://phmahidolbhusita.blogspot.com/2010/02/blog-post.html>.
- นิवास วิรัช.(2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่ตำบลบ้าน
กลาง ของสถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประยูร ศรีประสาธน์.(2542).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษา
ประจำโรงเรียนประถมศึกษา.รายงานการวิจัย.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรกมล ตาปาง.(2559). การพัฒนาพฤติกรรมกรรมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมเชิงพุทธของผู้สูงอายุในเขต
เทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชัชวาลย์ อภินันโท (เกิดแก้ว).(2556). การให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ชุมชนตำบลท่าโรงอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิษณุ วิสารโท (พานนท์).(2558).การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอภิ
ธานิธรรมของเทศบาลตำบลโนนสะอาด อำเภอสว่างวีระบุรี จังหวัดหนองบัวลำภู.วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย.
- มุกดา เตจ๊ะสา.(2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอ
เวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.(2560). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข.(2554).**กรอบยุทธศาสตร์งานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ระดับชาติ ปี 2554 – 2558**.กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด.
- อดิสร สมเจริญสิน.(2563).การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่จังหวัดตากด้วยกระบวนการ เอไอซี.สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก.วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์.7(9), 301-315.
- อัญชลินทร์ ป้อมคำ.(2558). **บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการสุขภาพของ ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์**.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์,พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T.(1981). **Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies**.New York: Cornell University Press.
- World Health Organization. (1986). **Ottawa charter for health promotion**. Geneva: World Health Organization.
- Yamane, Taro.(1973: 580-581). **Statistics: An Introductory Analysis**. 2d ed. ToKyo: John Weatherhill, Inc.

การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง
ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

Community Development According to the Sufficiency Economy Philosophy of Phlang
Muang Thong Community, Sa khu sub-district, Suwannaphum district, Roi Et province

ปริญญาภรณ์ มูลสุข
พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.
ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Parinyaphon Moonsuk
Phrakhrusutaworathammakit, Asst.Prof. Dr.
Asst.Prof. Dr.Siamporn Phanthachai
Master of Public Administration Program RoiEt Buddhist college
Email: parinyapom.ms@gmail.com

วันที่รับบทความ: 31 กรกฎาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 24 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 24 สิงหาคม 2565
Received: July 31, 2022; Revised: August 24, 2022; Accepted: August 24, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนต่างกันและ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี การสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ จำนวน 312 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมานและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกันโดยรวมและรายด้าน

ไม่มีความแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน 3) ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ควรร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน ประสานประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาดูงาน ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพและสร้างรายได้เสริม ควรมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ศึกษาเยี่ยมชมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอื่น ๆ

คำสำคัญ : การพัฒนา,ชุมชน,เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of opinions on community development according to the Sufficiency Economy Philosophy of Muang Thong Power Community, Saku Sub-district, Suwannaphum District, Roi Et Province. 2) To compare the opinions on community development according to the Sufficiency Economy Philosophy of Muang Thong Power Community, Sa Khu Sub-district, Suwannaphum District, Roi Et Province with different gender, age, education level, income, occupation and position in the community. And 3) to study the recommendations for community development according to the Sufficiency Economy Philosophy of Muang Thong Power Community, Sa Khu Sub-district, Suwannaphum District, Roi Et Province.

This research study was conducted in accordance with the integrated research methodology. Sampling from 312 Taro Yamane's formulas. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation. and analyzed using inferential statistics and qualitative research by in-depth interviews with 9 key informants and using descriptive content analysis techniques.

The results of the research were as follows: 1) The results of data analysis at the level of people's opinion towards community development according to the Sufficiency Economy Philosophy of Muang Thong Power Community, Sa Khu Sub-district, Suwannaphum District, Roi Et Province overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. 2) The results of the comparison of people's opinions in Muang Thong Palang Community, Sa Khu Sub-district, Suwannaphum District, Roi Et Province with gender, age, education level, income, occupation and position in the community Totally different and no difference in each aspect. therefore, rejecting the hypothesis. 3) The results

of the research on problems, obstacles and suggestions of public opinions found that should cooperate with the public and private sectors Coordinate public relations activities that exist in the community to be more widely known to be a tourist attraction and study visit Make people in the community have a career and generate extra income. People in the community should be encouraged to study and visit sufficiency economy activities in other communities.

Keyword: Development, Community, Sufficiency economy

บทนำ

ตามกรอบแนวคิดและทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ส.ศ.ช) ได้ัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวนำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยยึดหลักการความพอเพียงจำเป็นจะต้องใช้ความรู้ ทั้งความรู้ในหลักวิชาและความรู้ในตัวตนที่สะสมจากประสบการณ์ชีวิตจริงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความรอบคอบในการนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างรอบด้านและนำไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการพัฒนาอย่างระมัดระวัง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของวิถีชีวิตสังคมไทย เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างศีลธรรมทางจิตใจของคนในชาติในทุกภาคส่วนและทุกระดับโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ และนักธุรกิจเอกชน ให้มีสำนึกใน คุณธรรม มีจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร คือ ความอดทนขยันหมั่นเพียร มีสติปัญญาความรอบรู้ และความรอบคอบ อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้พร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียงโดยได้บัญญัติหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (1) บัญญัติว่า บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน หมวด 5 ส่วนที่ 7 แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา 83 บัญญัติว่ารัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ให้ความสำคัญในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มโอกาสและลดข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ในขณะเดียวกันการกำหนดทิศทางการ

ส่วนของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่มุ่งให้บรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปีที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา ระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีโดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ในประเด็นที่ 1 ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ (อัจฉริย์ พิมพิมูลและกันย์สินี จากุพจน์,2559:51) และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยพระองค์ท่านจะทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตัวเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หลักการดำเนินชีวิตประจำวันจำเป็นต้องมี ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ซึ่งหลักการนี้เป็นการนำค่านิยมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้คนเราสามารถพึ่งตนเองได้ เมื่อคนพึ่งตนเองได้แล้ว ชุมชนและสังคมจะมีความมั่นคงมีการพัฒนาที่ยั่งยืนพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ และส่งผลให้เห็นประโยชน์ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจิง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1.การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาในชุมชนพลังเมืองทอง หมู่ที่ 2 ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,416 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 312 คน (Yamane, Taro, 1973: 581-585)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ต่อเดือน 6) ภูมิลำเนา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (สุวริย์ ศิริโกการภิรมย์, 2546 : 140) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ดถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การวิจัย โดยก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับทราบ

2. แจกแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จ หากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 312 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ สถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 รูป/คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 2) ผู้บริหารระดับสูง 3) ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ 4) นักพัฒนาชุมชน 5) ผู้นำชุมชน 6) ประชาชนชาวบ้านด้านเศรษฐกิจพอเพียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

(2) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 51.28 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.97 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 37.18 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 27.56 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 28.21 ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งในสังกัดส่วนปกครองท้องถิ่น จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 28.21 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ($\bar{X}=4.00$ S.D. =0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ชุมชนพลังเมืองทอง	ระดับการพัฒนาชุมชน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	4.01	0.32	มาก
2. ด้านความมีเหตุผล	3.98	0.33	มาก
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	3.97	0.33	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	3.99	0.35	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.02	0.35	มาก
รวม	4.00	0.34	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจำแนกตามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้านไม่แตกต่างกันแต่ประการใด จึงปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีความเป็นผู้ที่ได้ยินยอมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาเป็นแบบในการดำเนินชีวิตมากพอสมควร จึงทำให้เข้าใจหลักคิดและนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนเองตั้งแต่การทำตนให้พอประมาณ มีเหตุมีผลต่อกัน มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีไม่ประมาทกับชีวิตทั้งนี้ดำเนินชีวิตตั้งอยู่บนการยึดหลักเอาความรู้ควบคู่กับคุณธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ฐิติมา ปาลกะเซนต์(2556 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอนม จังหัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยสรุปคือ 1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อยู่ในระดับมากมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลพนมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ในกลุ่มประชาชนที่มีอายุน้อย รายได้น้อย ให้สามารถรับรู้ข้อมูลและประยุกต์ในแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันและส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นำสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐพงศ์ บุญญานวัตร(2554 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 18-28 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ในช่วง 6,001 – 9,000 บาท และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 10 ปีขึ้นไป 2) การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการปฏิบัติของประชาชนทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านการมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ และ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามลำดับ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนส่วนปัจจัยที่ไม่มีผล ได้แก่ เพศ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่สำคัญที่สุดคือ ภาครัฐ หรือมหาวิทยาลัยในเขตบริการของชุมชนควรจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนในเรื่องการทำบัญชีการออม และให้ความรู้ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่ออบายมุขโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและคนวัยทำงาน รวมทั้งสอดคล้องคลอคล้องกับงานวิจัยของ **พระหมี ธิรจิตโต(สีทน)(2561 : บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1.การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่

ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ 2.ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี คือ ชาวบ้านยังไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร ชาวผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่าง ๆ คนในชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถเลื่อกอบายมุข นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชน และผู้นำชุมชนแต่ละคนที่เข้ามามักมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และ 3.ข้อเสนอแนะควรเน้นพัฒนาคนในพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาชุมชน โดยต้องคำนึงถึงบริบทพื้นที่ของชุมชนในการจัดทำระบบการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนที่อยู่ เย็น เป็นสุข อย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านความพอประมาณ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ผิดกฎหมาย ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือผู้นำชุมชนได้มีการบริหารจัดการชุมชนโดยให้คนในชุมชนมีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัยสี่เช่น ที่อยู่ เครื่องอุปโภค บริโภคให้พอดีพอเหมาะ **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า**ประชาชนชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ที่ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **Phra thongkham singthong (2557 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแนวความคิดการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปริยญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล) (2556 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหาง

ดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านความมีเหตุผล พบว่า การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านความมีเหตุผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือผู้นำชุมชนได้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม โดยยึดตามหลักความมีเหตุผล รองลงมาคือผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความรอบคอบ ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือผู้นำชุมชนได้ใช้หลักความมีเหตุผลในการพิจารณาจัดตั้งกลุ่มใด ๆ ของคนในชุมชนโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ และผลกระทบจากการกระทำของกลุ่มคนต่อสังคมส่วนรวม **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้นเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตบนความพอเพียงอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สหทัยา พลปลื้ม (2558 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 3 ประการ คือ 1. พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของตน พอประมาณกับสภาพแวดล้อมและไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น 2. มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท รู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง พบว่า การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือผู้นำชุมชนได้ประชุมร่วมกันกับคนในชุมชนเพื่อหาทางรับมือและแนวทางแก้ไขปัญหอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน รองลงมาคือผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพที่ดีของคนในชุมชน ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ที่สามารถเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลทำให้ตนเองและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงไม่เดือดร้อนนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระหมื่น ธิรจิตโต(สีทน)(2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านการมี

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra thongkham singthong (2557 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่าการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเงื่อนไขความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการจักสาน การทอผ้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ คือผู้นำชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะด้านการเกษตรได้อย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือผู้นำชุมชนมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างผลผลิตด้านต่างจากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม **ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า** ประชาชนในชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ที่ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติทำให้สามารถนำเอาองค์ความรู้ที่มีนี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งหาเลี้ยงชีพด้วยความถูกต้องตามหลักวิชาการนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra thongkham singthong (2557 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา” ผลการวิจัยพบว่าความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระหมื่น ธิรจิตโต(สีทน)(2561 : บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยที่มีข้อเสนอแนะควรเน้นพัฒนาคนในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาชุมชน โดยต้องคำนึงถึงบริบทพื้นที่ของชุมชนในการจัดทำระบบการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชนทุกระดับอย่าง

ต่อเนื่องเพื่อให้ทุกคนมีความรู้ มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนที่อยู่ เย็น เป็นสุข อย่างแท้จริง

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเงื่อนไขคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือผู้นำชุมชนมีการพัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม และควรค่าแก่การรักษาของชุมชน รองลงมาคือผู้นำชุมชนส่งเสริมและพัฒนาให้คนในชุมชนมีความสามัคคีร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือผู้นำชุมชนส่งเสริมและสร้างคุณธรรม โดยการปลูกฝังการลด ละ เลิก อบายมุข และการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้การมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างรอบคอบไม่ประมาทนั่นเอง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สหทัย พลปลัดพี (2558 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาคุณธรรมในตัวบุคคลผ่านการศึกษาทั้งระบบและนอกระบบ และการพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้าน อย่างสมดุลเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันตะ) (2556 : บทคัดย่อ)** ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวมไม่มองเรื่องของเศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักจริยธรรม และ รูปแบบในการบริหารจัดการ เป็นการกระจายอำนาจไปทั่วถึง ส่วนคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามา บางคนทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เห็นประโยชน์ของชุมชนมาปฏิบัติโดยเริ่มจากสัมมาทิฐิ มีความเห็นถูกต้อง สัมมาวาจา วิจิสุจริต สัมมาภิมันตะ ภายสุจริต สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประมาท ยึดหลักความสมดุล 3 ประการ คือ ความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และวัตถุกับจิตใจ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนต่างกันย่อมมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ

อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ต่างกันนั้นมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พิจารณาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันแต่ประการใด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปรีญา สุทธิธมโม (จันทะมงคล) (2556 : บทคัดย่อ)** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปีและตำแหน่ง พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการ ส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับความสำคัญเพื่อเสนอแนะได้ดังนี้

1.1 ควรร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน ประสานประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาดูงาน ทำให้คนในชุมชนมีอาชีพและสร้างรายได้เสริม

1.2 ประสานกับหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาเป็นที่เล็งในการประเมินผล และควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความกล้าคิด กล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นและให้ผู้นำเปิดใจยอมรับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ

1.3 เทศบาลควรมีการบริหารการพัฒนาชุมชนทุกชุมชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึงไม่ควรมัวคึดต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมด้านอื่นๆเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมอีก

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนพลังเมืองทอง ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กฤตชัย นาโสม.(2559). การประเมินโครงการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล ในเขตจังหวัดลพบุรี.วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก.2(2),1-12
- ฐิติมา ปาลกะเชนทร์.(2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนม อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์หลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยสยาม. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยสยาม.
- พระปรีธญา ฐิตธมโม (จันทะมงคล).(2556). บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหาดง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันต๊ะ).(2556). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระหมื่น ธีรจิตโต (สีทน).(2561). การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2564). พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช. ในวารสารมูลนิธิชัยพัฒนา. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2564 จาก: <https://www.chaipat.or.th/>
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัฐพงศ์ บุญญาวัตตร. (2554). การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สหทยา พลปลัดพี.(2558). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. คุษณินิพนธ์ครุศาสตร์คุษณิบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชัย ศิริโภคกรภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- อัจฉรีย์ พิมพิมูลและกันย์สินี จากุพจน์.(2559). สสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการในงานบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2559.วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.12(1),49-60.
- Phra thongkham singthong. (2557). การพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริของมูลนิธิชัยพัฒนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. New York: Harper
and Row Publication.

การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4
ของหมอลำคณะสมจิตร ป่อทอง
Conservation and cultural management using Dharma-itthibath principles 4
of Mo Lam from Somchit Faculty of Bothong

สมจิต ทองบ่อ
ผศ.ดร.สยามพร พันธุ์ไชย
ผศ.ดร.สุกานดา จันทาวรีย์
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Somchit Thongbo
Asst. Prof. Dr. Siamporn Phanthachai
Asst. Prof. Dr. Sukanda Chantavaree
Roi-Et Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email: 6341702035@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 27 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 29 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 29 สิงหาคม 2565
Received: July 31, 2022; Revised: August 29, 2022; Accepted: August 29, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร ป่อทอง และ2) เปรียบเทียบการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของสมาชิกหมอลำคณะสมจิตร ป่อทอง จำนวน 220 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีจากตารางเปรียบเทียบของเครซีและมอร์แกน จำนวน 140 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักวิชาการ และหัวหน้าคณะหมอลำ จำนวน 9 คน เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร ป่อทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านฉันทะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.46 ด้านวิริยะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.51 ด้านจิตตะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.61 ด้านวิมังสาค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.45 เปรียบเทียบการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของสมาชิกหมอลำคณะสมจิตร ป่อทอง พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน และระยะเวลาทำงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การอนุรักษ์, วัฒนธรรม, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

The objectives of this research were 1). to study conservation and cultural management methods. using the 4 Dharma Itthibath principles of the Mo Lam group of Somchit Bothong. and 2). Comparison of the application of Dharma-itthibath 4 principles in management according to the opinions of members of the Molam faculty of Somchit Bothong. A total of 220 people were used. The sample was based on a Crazy and Morgan comparison table of 140 people. The instrument was a questionnaire, the key informants were academicians and the heads of the Mo Lam Faculty of 9 people. The tool was an interview form. The results showed that Conservation and cultural management by using Dharma Itthibath 4 principles of Mo Lam of Somchit Bothong group overall is at the highest level. The mean was 4.51. The average attitude was 4.46, the average persistence was 4.51, the Chitta average was 4.61, and the average persistence was 4.45. Compare the application of Dharma-itthibath 4 principles in management according to the opinions of Mo Lam members of Somchit Bothong faculty. It was found that personnel of different sexes, different ages, and working periods had different opinions on conservation management and culture using Dharma-itthibath 4 principles.

Keywords: Conservation, Cultural, Principle of Power 4

บทนำ

วัฒนธรรม คือ พลังแห่งการพัฒนาและยังกล่าวอีกว่า วัฒนธรรมมีพลังในการพัฒนาอยู่ที่ความเข้าใจ ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม เพราะความเข้าใจเป็นพลังหรืออำนาจอันยิ่งใหญ่ และคืออำนาจแห่งความเข้าใจ มนุษยชาติมีความงอกงามหรือวัฒนธรรมซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ สะสมความรู้ และถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของการปฏิบัติ การปฏิบัติหรือพฤติกรรมของชุมชนหรือวิถีชีวิตของชุมชนมนุษย์ชาติเป็นผู้สืบทอด วัฒนธรรม เพื่อเป็นมรดกของชนรุ่นหลังอย่างต่อเนื่อง การถือปฏิบัติในสิ่งที่เป็นนามธรรมโดยเฉพาะวัฒนธรรมทางจิตใจของมนุษย์โดยแรงผลักดัน ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยววัฒนธรรมทางจิตใจที่สำคัญ ได้แก่ การนับถือศาสนา ความคิดคำนึงในเรื่อง เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ตลอดจนอิทธิพลทางสภาพภูมิศาสตร์ ปัจจัยดังกล่าวนี้ส่งผลต่อการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์ให้เป็นผู้มีวัฒนธรรมสูง มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ถ้าหากมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานจะส่งผลดีในการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะประจำชาติ (ประเวศ วะสี. 2556: 12-13) และ ความสำคัญอีกประการหนึ่งของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมท้องถิ่นให้อยู่อย่าง เป็นสุขและยังแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นๆ จึงควรได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น เนื่องจากถือเป็นอำนาจและหน้าที่ของท้องถิ่นอยู่แล้ว นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดและเป็นองค์กรระดับฐานรากที่สำคัญของสังคมหมอลำ (จารุวรรณธรรมวัตร. 2553: 35-37)

ในสมัยก่อนหมอลำจะเน้นลำเรื่องที่เป็นนิทานสอนใจหรือเล่าเรื่องตามนิทานพื้นบ้าน เน้นร้องลำ ไม่เน้นร้องเพลงเหมือนปัจจุบัน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปหมอลำจึงปรับตัวให้เข้ากับโลกและความต้องการของคนดูมากขึ้นเน้นให้การแสดงมีความกระชับเพลงที่นำมาร้องประกอบกับงานโชว์ จึงต้องเป็นเพลงที่อยู่ในกระแสนิยมหมอลำแทบทุกคณะทุ่มเงินลงทุนพัฒนาวงให้มีความโดดเด่น หมอลำที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันถือว่าเป็นวงหมอลำที่มีชื่อเสียง มีเอกลักษณ์ผู้คนในภาคอีสานให้ความนิยมกันมาก หมอลำแต่ละคณะจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไป ทั้งทำนองลำ รูปแบบการแสดงโชว์ เรียกได้ว่ามีเสน่ห์ที่เป็นของใครของมันสำหรับทำนองของหมอลำจะแบ่งได้หลายทำนอง เช่น ทำนองขอนแก่นทำนองกาฬสินธุ์-สาคู แต่ทำนองที่ผู้คนให้ความนิยมฟังกันมากในปัจจุบันเป็นทำนองขอนแก่นเพราะฟังง่ายความหมายเข้าใจได้ไม่ยากรูปแบบวงหมอลำมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย เข้าถึงโซเชียลมากขึ้น มีการโฆษณา การโปรโมทและการเข้าถึงกลุ่มผู้ชม วงดนตรีลูกทุ่งหมอลำเรื่องต่อกลอนติด 1 ใน 10 ของหมอลำหมู่โดยได้ทำการคัดเลือกจากอีสานดอทคอมข้อมูลข่าวสารหมอลำ ซึ่งทำการคัดเลือกจากการแสดงด้านหน้าเวทีตั้งแต่เริ่มต้นจนเตี้ยลาช่วงสุดท้ายถือว่า เป็นความสุขยอดและคุณภาพทั้งด้านการแสดงโชว์เพลง เสื้อผ้า เวที เล่นตลก หมอลำ พระเอก นางเอก จัดนักแสดงได้ลงตัวเหมาะกับกลอนลำ ลำเรื่องต่อกลอนและช่วงเตี้ยลา เรียบเรียงเรื่องราวได้เป็นอย่างดีจนเป็นที่สุดยอดแห่งปี (อีสานดอทคอม. 2559: ออนไลน์)

ในการบริหารงานคณะหมอลำนอกจากใช้ทฤษฎี POLC และยังใช้หลักคุณธรรมในทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ได้กล่าวถึงหลักความสำเร็จ หรือการปฏิบัติธรรมตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้น เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) มี 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นหลักธรรมที่นำมาปฏิบัติในการบริหารคณะหมอลำฯ ทำให้งานต่างๆ ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี จึงสรุปได้ว่า การบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำขององค์กรโดยนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารงาน พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิก (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2554: 284)

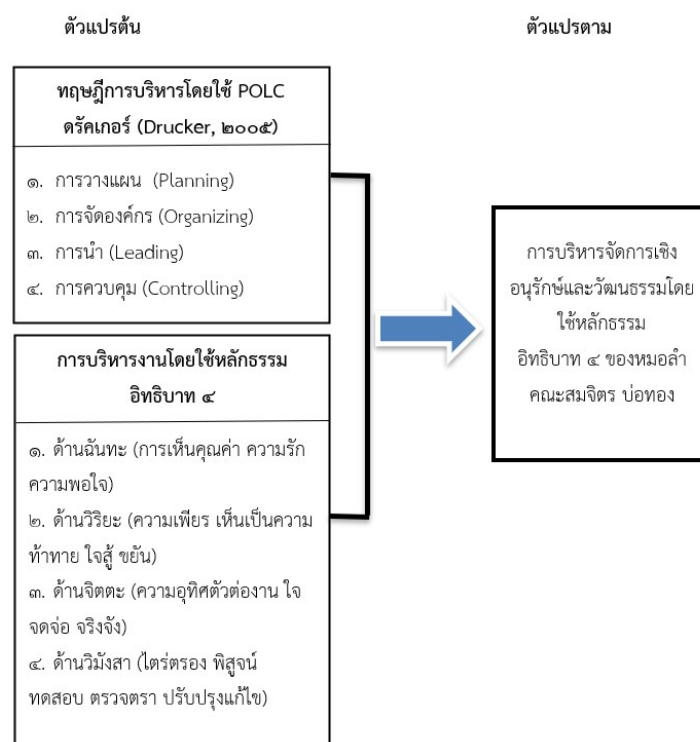
จากการบริหารจัดการของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง อย่างเป็นที่ประจักษ์ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จะหาแนวทางการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอีสาน (หมอลำ) พร้อมกับส่งเสริมในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรมอีสานหมอลำให้แก่เยาวชนรุ่นหลังและช่วยให้ทราบถึงผลของการบริหารจัดการของวงดนตรี ตลอดถึงปัญหาข้อเสนอแนะในการบริหารเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของสมาชิกหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม วงดนตรีลูกทุ่งหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีการบริหาร POLC ของดริคเกอร์ (Drucker, 2005) และหลักธรรมอิทธิบาท 4 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิจัย

การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกหอการค้าคณะสมจิตร บ่อทอง มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากันโดยใช้วิธีจากตารางเปรียบเทียบของเครซีและมอร์แกน (เทพศักดิ์ บุญยรัตน์. 2552: 48-49) จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวงหมอลำ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีการบริหาร POLC ของดริคเกอร์ (Drucker, 2005) ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) และหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือ 1. ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2. วิริยะ เพียรพยายามในสิ่งนั้น 3. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4. วิมังสา หมั่นตรองใคร่ครวญในสิ่งนั้น

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบงานของการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง เพื่อใช้เก็บข้อมูล ในการวิจัย มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ ด้านวิมังสา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อศึกษาข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์จากผู้บริหาร ของคณะหมอลำตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการบริหารจัดการ โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4
- 2) กำหนดนิยามศัพท์ตามเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นกรอบ กำหนดการสร้างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรายงานตัวจากวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ดถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การวิจัย แล้วผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการออกกลุ่มสอบถามกลุ่มตัวอย่างภายในคณะหมอลำของสมจิตร บ่อทอง เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2. ทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนว่ามีความสมบูรณ์ กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบข้อความครบถ้วนหรือไม่ โดยหากแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์ก็จะนำฉบับใหม่ไปแจกเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์ครบทุกข้อจนได้แบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 140 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ในการวิจัยผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกฉบับ

2. บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3. การจัดกระทำข้อมูลเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ ดังนี้ (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทสำรวจรายการ (Check List) ทำการลงรหัสข้อมูลตามคุณลักษณะของข้อมูล (2) แบบสอบถาม การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง เป็นแบบสอบประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดระดับความคิดเห็น/พฤติกรรมตามมาตรวัดแบบลิเคอร์ต (Likert) (สงศรี ชมพวงค์. 2549 : 64) โดยการนำข้อมูลที่ได้ออกมาค่าเฉลี่ย และการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลการนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของสมาชิกหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการทำงาน โดยใช้ T-Test มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง โดยใช้การพรรณนาเนื้อความตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร์ บ่อทอง เพื่อให้ง่ายต่อการวิจัยได้แปรผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนที่ 1 ปัจจัยของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 มีอายุระหว่าง 20-29 ปีจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 97.9 มีลักษณะการทำงานด้านการแสดงจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 ระยะเวลาการทำงาน 1-5 ปีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 ได้รับค่าตอบแทน/งาน 300-500 บาทจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร์ บ่อทอง โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบจำแนกเป็น 4 ด้าน โดยการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจิตตะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.61 ด้านวิริยะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.51 ด้านฉันทะค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.46 และด้านวิมังสาค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.45 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ	4.43	0.51	มาก
2. การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ	4.51	0.60	มากที่สุด
3. การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ	4.61	0.69	มากที่สุด
4. การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา	4.45	0.58	มาก
รวม	4.51	0.60	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ประกอบด้วย การจัดทำแผนนโยบายงานการแสดงหมอลำที่ชัดเจน ด้านวิริยะ ประกอบด้วย การปรับการแสดงให้คุ้มค่ากับค่าตอบแทนที่ได้รับในแต่ละงาน ด้านจิตตะ

ประกอบด้วย การเอาใจใส่ในการประชุมและสามารถเสนอความคิดเห็น ปรีกษา หรือหรือแก้ไขปัญหาของแต่ละฝ่ายงานได้รวดเร็ว และด้านวิม้งสา ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายและภารกิจให้เข้าใจง่าย

เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน ทั้ง 4 ด้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน ด้านฉันทะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.60$, $Sig = 0.45$) ซึ่งต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือบุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมเหมือนกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน ด้านวิริยะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.78$, $Sig = 0.45$) ซึ่งต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือบุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมเหมือนกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน ด้านจิตตะโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.51$, $Sig = 0.47$) ซึ่งต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือบุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมเหมือนกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน ด้านวิม้งสาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.50$, $Sig = 0.37$) ซึ่งต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือบุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมเหมือนกัน

งานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1. ด้านฉันทะ ศิลปินมีความตั้งใจในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอน มีความมุ่งมั่นตั้งใจพัฒนาบุคลากรศิลปินนักแสดงในวงให้มีความสามารถ ร้อง ลำ เต้น ได้อย่างเต็มศักยภาพ 2. ด้านวิริยะ การพัฒนาวงฯ ยังประสบ ปัญหาด้านเศรษฐกิจและขาดผู้สนับสนุนสปอนเซอร์และปัญหาโควิด อีกทั้งควรต้องหมั่นฝึกซ้อมการแสดงให้กับศิลปินทุกฝ่าย เช่น ซ้อมเต้น ซ้อมหมอลำ ซ้อมดนตรี ซ้อมตลก เป็นต้น 3. ด้านจิตตะ มีความมุ่งมั่นตั้งใจรักษาศิลปการแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนให้คงอยู่สืบต่อไป นักแสดงต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ได้รับมอบหมาย

ตรงต่อเวลา และรู้จักความเสียสละมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนร่วมงานในองค์กร 4. ด้านวิมังสา การบริหาร ยังขาดการทบทวนหรือสรุปผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนางานในผลงานการแสดงหลายๆด้านของทีมงานโดยเฉพาะ บุคลากรและศิลปินในสังกัด ต้องมีการประชุมชี้แจงเคารพกฎกติกาของวง มีข้อตกลงร่วมกันและนำปัญหามา พัฒนางานร่วมกัน

อภิปรายผล

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ (4.61) รองลงมา การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ (4.51) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา (4.45) และการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ (4.43) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ชาติรี แนวจำปา (2552)** เรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติ หน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สายรุ้ง บุษพาพันธ์ (2553)** เรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทแคนนอน มาร์เก็ตติ้ง (ไทยแลนด์) จำกัด ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แคนนอน มาร์เก็ตติ้ง(ไทยแลนด์) จำกัด ตามหลัก อิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพนักงาน บริษัท แคนนอนมาร์เก็ตติ้ง ไทยแลนด์) จำกัด มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านจิตตะ (การเอาใจใส่ใฝ่ในการปฏิบัติงาน)

เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ของหมอลำคณะสมจิตร บ่อทอง จำแนกตามระยะเวลาทำงาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่มีผลต่อการแสดงต่อการแสดงของวงหมอลำสมจิตร บ่อทอง จึงขอปฏิเสธสมมุติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **พระมหาสมคิด โครธา (2547)** ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" ผลการศึกษา พบว่าพระนิสิต สถานภาพแตกต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกัน พระนิสิตที่เป็นพระภิกษุมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านฉันทะ ด้านจิตตะแตกต่างกันกับพระนิสิตที่เป็นสามเณรและทางด้านวิริยะกับด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกันและพระนิสิต ชั้นปีที่ 4 มีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกับชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 พิจารณาพบว่าพระนิสิตชั้นปีที่ 4 มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านฉันทะและด้านวิริยะ แตกต่างกับพระนิสิต ชั้นปีที่ 1 , 2 และ 3 ส่วนด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 4 ของหมอลำคณะสมจิตร์ บ่อทอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนาวิธีการบริหารคณะหมอลำตามหลักอภิบาล 4 โดยต้องมีใจ ใช้ปัญญา เสียสละ อดทน

1.2 ควรนำหลักอภิบาล 4 เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาวิธีการบริหารคณะหมอลำ

1.3 ควรมีการจัดทำแผนสร้างเครือข่ายการบริหารคณะหมอลำตามหลักอภิบาล 4 มาใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องวิธีการบริหารคณะหมอลำ ด้านหลักธรรม อื่นๆ เช่น พรหมวิหาร 4 และสังควัตถุ 4

2.2 ควรศึกษาเรื่องวิธีการบริหารคณะหมอลำ ตามหลักอภิบาล 4 กับหมอลำคณะอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้วิจัย

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารคณะหมอลำ เช่นภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การพัฒนาการบริหาร

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2558). **ภูมิปัญญาหมอลำเอก: ความรุ่งโรจน์ของอดีตกับปัญหาของหมอลำในปัจจุบัน**.กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

ชาติรี แนวจำปา. (2552). **การประยุกต์ใช้อภิบาล 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เทพศักดิ์ บุญรัตน์. (2552). **การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.

ประเวศ วะสี. (2556). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมจักรพิชญโลกการพิมพ์.

พระมหาสมคิด โครธา. (2547). **การใช้อภิบาล 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สังศรี ชมพูนงค์, (2549). **การวิจัย**. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สายรุ้ง บุบผาพันธ์. (2552). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แคนนอน มาร์เก็ตติ้ง (ไทยแลนด์) จำกัด ตามหลักอิทธิบาท 4. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จิตวิทยาความรักกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน
Psychology of love and Isan folk literature

กิตติพงษ์ พลทิพย์
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Kittiphong Phontip
Western University
Email: kittiphontip1987@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 16 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 มิถุนายน 2565; วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565
Received: May 16, 2022; Revised: June 14, 2022; Accepted: August 19, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยภาษาอีสาน มีลักษณะเป็นวรรณกรรมชาวบ้านอย่างแท้จริง แบ่งออกเป็น วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมสุภาษิต วรรณกรรมตำนานบ้านเมือง และวรรณกรรมเบ็ดเตล็ด มีลักษณะการถ่ายทอดจิตวิทยาความรักที่แตกต่างกันจำนวน 6 รูปแบบคือ 1) ความรักระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาว 2) ความรักระหว่างมนุษย์และอมมนุษย์ 3) ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว 4) ความรักที่นำมาสู่ความอิจฉาริษยา 5) ความรักชาติ และ 6) ความรักตนเอง

คำสำคัญ : ความรัก, วรรณกรรม, อีสาน

Abstract

This Article aims to present the psychology of love that appears in Isan folk literature. Isan folk literature is a literature transmitted by the Isan language. It looks like a truly folk literature. This is divided into Buddhist literature, Historical literature, Literary proverbs, Literary legend and miscellaneous literature. There are 6 different types of love psychology transmission characteristics: 1) Love between a man and a woman 2) Love between human and non-human 3) Love between family members 4) Love that leads to jealousy 5) Patriotism and 6) Self-love.

Keywords: Love, Literature, Isan

บทนำ

วรรณกรรมเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว โดยในวรรณกรรมพื้นบ้านจะใช้ภาษาท้องถิ่นในการถ่ายทอด ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ส่งผลให้มีวรรณกรรมพื้นบ้านที่หลากหลาย แต่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ และวรรณกรรมพื้นบ้านยังสะท้อนถึงทัศนคติ ความเชื่อ วิถีชีวิตของสังคมนั้นๆ ได้อีกด้วย (ราชันย์ นิลวรรณภา และพิพัฒน์ ประเสริฐสังข์, 2559, 85) โดยความรักเป็นมิติของอารมณ์ที่ถูกถ่ายทอดวรรณกรรมได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งผ่านเรื่องราวโดยตรง และเชิงอุปลักษณ์ ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะการถ่ายทอดจิตวิทยาความรักในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เพื่ออธิบายภาพสะท้อนเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาความรักที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน และสามารถนำมาอธิบายถึงจิตวิทยาความรักในสังคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย

ความรัก

ความรัก (Love) เป็นมิติหนึ่งของอารมณ์ ที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม และมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความรักเป็นค่านามธรรม เป็นหนึ่งในอารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ ที่มีหลากหลายระดับ ตั้งแต่ระดับทั่วไปจนถึงระดับเกินพอดี รวมทั้งความรู้สึกดึงดูดใจที่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าเกิดจากสิ่งใด ที่แสดงออกถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล และบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สามารถรับรู้ได้ในรูปแบบความคิด ความพอใจ และความซาบซึ้งใจ แสดงออกได้ทั้งพลังในแง่ลบที่แฝงไปด้วยค้นหา และพลังในแง่บวกที่แฝงไปด้วยความปรารถนาดี รวมไปถึงความรักความพอใจที่มีลักษณะเป็นกลาง บุคคลสามารถแสดงออกถึงความรักได้ในหลากหลายบริบท (พระพรสวรรค์ จิตติญาโณ, 2560, 85-91 และพินิตาพร จงราเชนทร์, 2559, 30) ความรักประกอบด้วยความเสน่หา ความผูกพัน การตัดสินใจ และการให้คำมั่นสัญญา เกิดขึ้นจากภาวะตกหลุมรักในระยะแรก และเกิดพัฒนาการเข้าสู่ช่วงความต้องการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงความรักในธรรมชาติ รักสังคม รักครอบครัว รักมิตรภาพ รักมนุษยธรรมจริยธรรม และความรักในเพศตรงข้าม ซึ่งความรักมีความสำคัญต่อการแสดงออกถึงอารมณ์ของมนุษย์ (พระสมนึก จรโณ และนิกร ยาอินตา, 2563, 3-4)

ทฤษฎีความรัก

1. Lee J. A. (1973 อ่างโน พินิตาพร จงราเชนทร์, 2559, 30) ได้เสนอโมเดลรูปแบบความรักไว้จำนวน 6 รูปแบบตามแม่สี โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 รูปแบบปฐมภูมิ จำนวน 3 รูปแบบ คือ

1.1.1 Eros (สีแดง) คือ รูปแบบความรักแบบเร้าร้อน (Passionate love)

1.1.2 Ludus (สีน้ำเงิน) คือ รูปแบบความรักแบบไม่ผูกมัด (Uncommitted love)

1.1.3 Storge (สีเหลือง) คือ รูปแบบความรักแบบเพื่อน (Friendship-based

love)

1.2 รูปแบบทฤษฎีภูมิ จำนวน 3 รูปแบบ คือ

1.2.1 Pragma (สีเขียว) คือ รูปแบบความรักแบบมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Practical love)

1.2.2 Mania (สีม่วง) คือ รูปแบบความรักแบบต้องการครอบครอง (Possessive love)

1.2.3 Agape (สีส้ม) คือ รูปแบบความรักแบบเห็นแก่ผู้อื่นมากกว่าตนเอง (Altruistic love)

2. Sternberg (1986 อ้างใน พนิดาพร จงราเชนทร์, 2560, 202-205) ได้เสนอทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก (Triangular theory of love) อธิบายว่าความรักมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

1.1 ความสนิทสนม (Intimacy) เป็นองค์ประกอบทางอารมณ์ คือ มีความคุ้นเคยใกล้ชิด มีความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง มีความเอื้ออาทรต่อกัน สามารถสื่อสารกันได้อย่างดี และมีความไว้วางใจต่อกัน โดยความสนิทสนมจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีความสัมพันธ์กันเป็นเวลานาน ซึ่งอาจทำให้มองข้ามความสนิทสนมและต้องการพึ่งพาอาศัยต่อกัน

1.2 ความเสน่หา (Passion) เป็นองค์ประกอบทางแรงจูงใจ เกิดจากแรงขับภายในร่างกายหรือความรู้สึกที่ถูกกระตุ้นทางสรีร เป็นความดึงดูดระหว่างเพศทำให้เกิดความรู้สึกโรแมนติก และมีส่วนให้ความรักมีความเข้มข้นมากขึ้น

1.3 พันธะสัญญา (Commitment) เป็นองค์ประกอบด้านความคิดหรือการตัดสินใจ ที่จะผูกพันหรือมีพันธะทางสังคมต่อกัน มีการใช้เวลาร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือการใช้ชีวิตร่วมกันในห้วงระยะเวลาที่ยาวนาน และมีความรับผิดชอบในพันธะสัญญานั้น

ซึ่งเมื่อนำองค์ประกอบทั้งสามมาผสมผสานกัน จะได้รูปแบบความรักที่แตกต่างกัน จำนวน 8 รูปแบบ คือ

1. ไร้รูปแบบของความรัก (No love) ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความรัก เนื่องจากไม่มีองค์ประกอบของความรักเลย

2. รักแบบโรแมนติก (Romantic love) เป็นการผสมผสานกันระหว่างองค์ประกอบด้านความใกล้ชิดสนิทสนมกับความเสน่หา แม้ว่าจะเป็นความรักที่โรแมนติกหรือยังไม่มีพันธะสัญญาร่วมกัน

3. รักแบบชอบพอ (Liking) คือความรู้สึกใกล้ชิดต่อใครสักคนและสามารถสื่อสารกับเข้าได้เป็นอย่างดี แต่ไม่มีความรู้สึกเสน่หา หรือพันธะสัญญาใดๆต่อกัน

4. รักหลง (Fatuous love) เป็นความรักที่มีพันธะสัญญาต่อกันอย่างรวดเร็ว บนพื้นฐานความดึงดูดของร่างกายหรือความเสน่หา โดยไม่มีความใกล้ชิดสนิทสนมหรือความรู้สึกที่เอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งความรักแบบนี้มีความเสี่ยงที่จะเกิดการล่มสลายได้

5. รักแบบเสน่หา (Passionate love) เป็นความรักที่ลุ่มหลง มีองค์ประกอบด้านความเสน่หาเพียงด้านเดียว ไม่มีความสนิทสนมใกล้ชิด หรือพันธะสัญญาใดๆ ซึ่งสามารถพัฒนาไปยังความรักรูปแบบอื่นๆได้

6. รักแบบเพื่อน (Companionate love) เป็นความรักที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการยอมรับนับถือ การมีความสนใจร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีมิตรภาพที่แน่นแฟ้น ไม่มีความเสน่หาเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่มีความมั่นคง สม่่าเสมอ และเพิ่มพูนขึ้นตามระยะเวลา เป็นความรู้สึกที่คิดว่าเขาคือส่วนหนึ่งที่ผูกพันกับชีวิตของเรา

7. รักหลอก (Empty love) เกิดขึ้นโดยการถูกจับคู่ความสัมพันธ์กันโดยไม่ได้สมัครใจหรือมีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่อยู่ร่วมกันโดยไม่มี ความสนิทสนมทางอารมณ์ และไม่มี ความเสน่หาต่อกัน

8. รักแท้ (Consummate love) คือความรักที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งสาม ทั้งความใกล้ชิดสนิทสนม ความเสน่หา และพันธะสัญญาที่มีต่อกัน อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

จะเห็นได้ว่า ความรัก ประกอบขึ้นจากอารมณ์ แรงจูงใจ และการตัดสินใจ ทำให้เกิดรูปแบบของความรักในรูปแบบต่างๆ เพื่ออธิบายลักษณะของความรักประเภทนั้นๆ

วรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งด้านกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม สะท้อนผ่านวรรณกรรมพื้นบ้านที่แตกต่างไปจากวรรณกรรมพื้นบ้านในภาคกลางของไทย มีลักษณะเป็นวรรณกรรมชาวบ้านอย่างแท้จริง โดยชาวบ้านเป็นเจ้าของสิทธิ ทั้งในสิทธิของผู้สร้าง ผู้ใช้ ผู้ศึกษา และผู้อ่าน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ เก็บรักษา และอนุรักษ์ถ่ายทอด และยังสามารถแบ่งประเภทของวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เรื่องราวชาดก ตำนานทางพระพุทธศาสนา นิทานคติธรรมต่างๆ เช่น ลำมหาชาติ มาลัยเลียบโลก พื้นพระธาตุพนม สังฆมณฑลพระเจ้าเลียบโลก

2. วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น พื้นเวียง ทำวอสูงทำวอเจียง ขุนบรม

3. วรรณกรรมนิทาน นิยาย ซึ่งมีความแพร่หลายอย่างมาก เช่น กำฟ้าผีน้อย จำปาสี่ต้น นางผมผอม สิ้นชัย ภาพเกษ ขูลุนางอ้าว

4. วรรณกรรมสุภาษิต คำสอน เช่น ทำวอคำสอน ปุ่สอนหลาน ย่าสอนหลาน ธรรมดาสอนโลก

5. วรรณกรรมตำนานบ้าน ตำนานเมือง เช่น ทำวอคันธนาม ผาแดงนางไอ่ นางอรพิมพ์

6. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด เช่น บทสวดขวัญ คำผญา โดงโตย เชียงเมียง

ซึ่งวรรณกรรมในแต่ละเรื่อง แต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกันทั้งด้านฉันทลักษณ์ เรื่องราวสุนทรียภาพ รวมไปถึงคุณค่าของวรรณกรรมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอดแทรกหลักจิตวิทยาใน

เรื่องของความรัก นับเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำคัญในการสร้างโครงเรื่อง หรือต้องการที่จะสะท้อนคุณค่าตามหลักจิตวิทยาความรักมาสู่ผู้รับสาร

จิตวิทยาความรักกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

วรรณกรรมเป็นผลงานที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นโดยสะท้อนถึงทัศนคติ ค่านิยม วิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และมีการสอดแทรกด้านคตินิยม ปรัชญาชีวิต ผ่านผลงานมายังผู้รับสาร (ราชันย์ นิลวรรณภา และพิพัฒน์ ประเสริฐสังข์, 2559, 85 และพิชลินจ์ จินนุ่น, 2563, 51) โดยเฉพาะในเรื่องของจิตวิทยาความรักที่ถูกถ่ายทอดผ่านผลงานวรรณกรรมมาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการถ่ายทอดผ่านเรื่องราวของวรรณกรรมโดยตรง การสะท้อนผ่านกลวิธีต่างๆ เช่น การสอดแทรกหลักจิตวิทยาความรัก การใช้ภาษารวมไปถึงการแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ซึ่งในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานมีจำนวนไม่น้อยที่สะท้อนถึงรูปแบบของความรักที่แตกต่างกันไปตามบริบทของวรรณกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความรักระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว เป็นพื้นฐานจิตวิทยารูปแบบหนึ่งที่น่ามาสร้างโครงเรื่องของวรรณกรรมอีสาน โดยเฉพาะวรรณกรรมนิทาน นิยาย สามารถรูปแบบความระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาวได้ดังนี้

1.1 จุดเริ่มต้นที่ความงามนำมาสู่ความรัก วรรณกรรมอีสานส่วนใหญ่จะเล่าถึงความงามของหญิงสาวจนเป็นที่ลือเลื่องให้ชายหนุ่มต่างเมืองอยากจะทำเจอบ้าง เช่น ในวรรณกรรมเรื่องผาแดงนางไอ่ที่พรรณนาความงามของนางไอ่ที่ชายต่างเมืองต่างต้องการไปเป็นคู่ครอง หรือวรรณกรรมเรื่องขูลูนางอ้วที่พรรณนาถึงความงามของนางอ้วที่เป็นที่หมายปองของหนุ่มทุกหัวเมือง นอกจากความงามของตัวละครฝ่ายหญิง ผู้สร้างวรรณกรรมยังพรรณนาถึงความงาม ความเก่งกล้าของตัวละครฝ่ายชายไปไม่น้อยกว่า ทำให้ตัวละครฝ่ายหญิงเองก็หลงใหลหมายปองอยากจะทำเจอบ้างชายไม่น้อย จนนำมาสู่การออกติดตามหาหาที่วิวชมความงามและเกิดเป็นความรักเกิดขึ้น

1.2 ความรักเกิดจากความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ อาจจะรับรู้ได้ตามความเชื่อทั้งการเสี่ยงทาย คำทำนายด้านโหราศาสตร์ เช่น วรรณกรรมเรื่องนางผมหอม ที่นางผมหอมนำผมหอมของตนเสี่ยงทายมากับกระแสน้ำ เมื่อเจ้าเมืองพบและสัมผัสกลิ่นก็เกิดความหลงใหลออกตามหาเจ้าของผมหอม หรือวรรณกรรมเรื่องนางอรพิมพ์ ที่ท้าวปาจิตออกติดตามหาภรรยาตามคำทำนายของหมอโหร วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ที่ยักษ์กุมภกันท์ หลงใหลจากพบเจอนางสุนันทาตามคำทำนายของท้าวเวสสุวรรณ

1.3 การตกหลุมรักเมื่อแรกพบ เป็นอีกรูปแบบของความรักระหว่างหนุ่มสาวที่พบได้บ่อยทั้งในรูปแบบพบเจอโดยตรง หรือพบเจอโดยบังเอิญ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมเรื่องสีนวมโนราห์ที่นายพรานนำนางมโนห์รามากล้วยให้กับท้าวสีนวม เรื่องกำพำร่าผีน้อยที่นางสีดาออกจากงาช้างมาช่วยทำอาหารให้กับท้าวกำพำร่า หรือเรื่องจำปาสี่ต้นที่พระยาจุลมนิออกติดตามกวางจนมาพบเมืองร้างและกรีดยกอบใบใหญ่พบนางปทุมมา

1.4 รักกันมาแต่ชาติปางก่อน วรรณกรรมอีสานหลายเรื่องยังผูกโครงเรื่องให้เกิดเหตุการณ์ความรักตั้งแต่ชาติปางก่อน นำมาสู่ความรักในภพชาตินี้ เช่นวรรณกรรมเรื่องนงกระจอก ที่เมื่อนงกระจอกสองตัวเมียตายในกองไฟ นำมาสู่ภพใหม่ในเรื่องราวทำวรกิตกับนางจันทะจร

1.5 ความรักนำมาสู่ความสิ้นสัญญา ทั้งในการให้คำมั่นสัญญาระหว่างหนุ่มสาว เช่นในเรื่องชูลุนางอ้วที่ยึดมั่นคำสัญญาจนต้องเสียชีวิตตามกันไป หรือในความรักระหว่างมิตรสหายที่ต้องการให้ลูกของตนเองได้แต่งงานกัน

2. ความรักระหว่างมนุษย์และอมมนุษย์ เป็นอีกจิตวิทยาความรักรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการสร้างโครงเรื่องของวรรณกรรมอีสาน ปรากฏให้เห็นได้ในวรรณกรรมประเภทนิทาน นิยาย เช่น ความรักระหว่างท้าวพังคี่ซึ่งเป็นพระยานาคที่มีต่อนางไอ่ ความรักของยักษ์กุมภคณฑ์ที่มีต่อนางสมณฑา

3. ความรักของสมาชิกในครอบครัว เป็นรูปแบบของจิตวิทยาความรักที่สะท้อนถึงคุณค่าความรักที่มีต่อครอบครัว เป็นความรักระหว่างพ่อแม่ลูก พี่น้อง พี่บ้าน้ำอา สามีภรรยา สะท้อนให้เห็นในวรรณกรรมหลายๆเรื่อง เช่น วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยที่ท้าวสุทราซรักนางสมณฑาผู้เป็นน้องสาวอย่างมาก ยอมให้นางสมณฑาไปเที่ยวชมสวนทั้งที่ตนเองฝันเป็นนางบอกเหตุที่ไม่ดี เมื่อถูกยักษ์กุมภคณฑ์ลักพาตัวไป ท้าวสุทราซได้ออกติดตามเป็นเวลาหลายปี เมื่อมีลูกชายยังส่งให้ลูกชายติดตามนำเอานางสมณฑากลับมาในเมืองจนได้ หรือในวรรณกรรมเรื่องจำปาสีตันที่นางอัคคีรักในสามีของตน เมื่อเกิดความทุกข์ร้อนไม่สบายใจอยากไปเที่ยวชมพานางก็ยอมให้สามีไป หรือในเรื่องผาแดงนางไอ่ ที่พระยานาคทราบข่าวว่าท้าวพังคี่โดนฆ่าตายในเมืองมนุษย์และแบ่งเนื้อกันกิน จึงขึ้นมาม้วนดินให้พังคี่คนล้มตายตามลูกชายของตนไป รวมไปถึงการยึดมั่นในคำสอนของพ่อแม่ เช่นในวรรณกรรมสุพรรณโหมกษาที่ยึดมั่นในคำสอนของพ่อ ปฏิบัติตามคำสอนของพ่ออย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังปรากฏในบทสวดวิญญูทั้ง สู่ขวัญนาค สู่ขวัญแม่มาจน สู่ขวัญไปทำงาน ต่างอธิบายถึงความรักของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อกัน โดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีต่อลูก

4. ความรักที่นำมาสู่ความอิจฉาริษยา โครงเรื่องวรรณกรรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกสนุกรูปแบบหนึ่งคือความอิจฉาริษยา ซึ่งเกิดมาจากความรักที่ต้องการการครอบครอง พบได้ทั้งตัวละครฝ่ายชาย และตัวละครฝ่ายหญิง เช่น ในวรรณกรรมเรื่องกำพริ้าผีน้อย ที่เจ้าเมืองหลงรักนางสีดาภรรยาของท้าวกำพริ้า อยากได้มาเป็นภรรยาของตน จึงหาทางกลั่นแกล้งท้าวกำพริ้าต่างๆนาๆ เรื่องจำปาสีตันที่นางอัคคีวางแผนเปลี่ยนลูกหมามาแทนลูกนางปทุมมาเพื่อจะได้ขับไล่นางปทุมมาออกจากเมืองและครองรักกับพระยาจุมณีเพียงผู้เดียว

5. ความรักชาติ รักในชนชาติ และสำนึกรักบ้านเกิด โดยเฉพาะวรรณกรรมประวัติศาสตร์ และวรรณกรรมตำนานบ้านตำนานเมือง ที่มีการสอดแทรกประเด็นอุดมการณ์รักชาติ หรือความภาคภูมิใจใจแผ่นดินของตน ยกย่องเชิดชูวีรบุรุษ บุคคลสำคัญ และเข้าใจความเป็นมาหรือภูมินามของชุมชนต่างๆ

6. ความรักในตนเอง เพื่อที่จะนำมาสู่การพัฒนาตนเอง พบได้ทั้งในวรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมมุขปาฐะประเภทผญา โตงโตย เพื่อให้ผู้รับสาร เกิดความรักในตนเอง ต้องการที่จะพัฒนาตนเองในรูปแบบต่างๆ

จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เป็นงานวรรณกรรมที่ถ่ายทอดจิตวิทยาความรักได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งในบางเรื่องอาจสามารถถ่ายทอดได้มากกว่าหนึ่งรูปแบบก็ได้ ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ทั้งทำให้เพลิดเพลิน คำสอน รวมไปถึงการปลูกใจได้อีกด้วย

สรุป

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งในด้านบริบทพื้นที่ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรควรรณกรรมพื้นบ้านที่หลากหลาย และในวรรณกรรมพื้นบ้านแต่ละเรื่องยังสามารถสะท้อนถึงบริบทสังคม ความเชื่อ และทัศนคติต่างๆของพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านจิตวิทยาความรัก ที่เป็นมิติของอารมณ์ที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงควรศึกษา อนุรักษ์วรรณกรรมพื้นบ้านอันมีคุณค่าในด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าในเชิงพื้นที่ สังคมวัฒนธรรม ให้คงอยู่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พนิดาพร จงราชนทร์. (2559). รูปแบบความรักของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารวิชาการ ศิลปะศาสตร์ประยุกต์, 9(2), 29-37.
- พนิดาพร จงราชนทร์. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพกับมิติของความรัก. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 25(47), 199-220.
- พระพรสวรรค์ จิตติญาโณ. (2560). ความรักกับการเลือกคู่ : ทัศนะทางพระพุทธศาสนา. วารสารวรมัญจวง แทรกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 4(2), 84-96.
- พระสมนึก จรโณ และนิกร ยาอินตา. (2563). ความรัก ความศรัทธา และการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(5), 1-11.
- พัชลินจ์ จินนุณ. (2563). สถานภาพการวิจัยวรรณกรรมท้องถิ่นภาคเหนือ อีสานและภาคกลางในรอบสอง ทศวรรษ (พ.ศ. 2540 - 2560). อินทนิลทักษิณสาร, 15(1), 49-83.
- ราชันย์ นิลวรรณภา และพิพัฒน์ ประเสริฐสังข์. (2559). วรรณกรรมชาดกพื้นบ้านอีสาน: ภาพสะท้อน อัตลักษณ์ด้านความเชื่อ วิถีชีวิต ประเพณีและพิธีกรรม. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(1(5)), 85-97.

ประชาธิปไตยตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธ : มิติการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
Democracy can be eaten according to Buddhist political science:
social change dimension

ดร.วิญญู ยูพฤทธิ
พลอยชนกวรรณ หวังผล
ที่ปรึกษาทศตวรรษที่ ๓ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด
Dr.Winyu Yupharith
Ploychanokwan wangphon
Honorary Advisor Mahamakutbuddhist University Yasothon Buddhist College
RoiEt Buddhist college
E-mail winyuyasothon@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 23 กรกฎาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 23 สิงหาคม 2565
Received: July 23, 2022; Revised: August 23, 2022; Accepted: August 23, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาประชาธิปไตย โดยผ่านมุมมองการคิดวิเคราะห์และการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมการปกครองแบบประชาธิปไตยแนวพระพุทธศาสนาที่ก่อให้เกิดสันติสุข สันติภาพ และภราดรภาพในสังคม และ 3) เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระบบประชาธิปไตยตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธ อนึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปกครอง เช่น หลักทศพิธราชธรรม เป็นธรรมสำหรับผู้ปกครองที่เป็นพระราชา และหลักอภิธานิยธรรม เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ปกครองที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น แต่การปกครองที่ดีที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องคือการปกครองโดยธรรมหรือการปกครองแบบธรรมาธิปไตย

ประชาธิปไตยกินได้ตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธ ต้องการให้ผู้ปกครอง และผู้อยู่ใต้ปกครองจะต้องมีคุณธรรมด้วยกัน เพื่อความเจริญของสังคม ประเทศชาติและโลก ซึ่งประชาธิปไตยในปัจจุบันนั้น มุ่งเน้นไปในเชิงปริมาณเป็นเกณฑ์ตัดสิน เช่น การหาเสียงเลือกตั้งและคะแนนที่ได้ เหล่านี้ เป็นเครื่องตัดสินความเป็นประชาธิปไตย ส่วนหลักการที่ว่าประชาธิปไตยต้องมีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพนั้นเป็นเพียงอุดมคติ เพราะถ้าจะให้มันเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง จะต้องมีการพัฒนารากฐานของภูมิปัญญาปัจเจกชน ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม กล่าวคือต้องมีการพัฒนาให้สามารถนำไปถึงขั้นธรรมาธิปไตย จึงจะเป็นการปกครองที่ถูกต้องตามอุดมคติการปกครองของพระพุทธศาสนา

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มไปในทางที่เราจะกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น นักคิดและนักวิทยาศาสตร์ทางสังคมได้พยายามที่จะเสนอรูปแบบในการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการรวบรวมข้อมูลซึ่งเราสามารถพิสูจน์และมีประสบการณ์ได้อันทำให้เราสามารถเข้าใจถึงสาเหตุและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์

คำสำคัญ : ประชาธิปไตย, รัฐศาสตร์เชิงพุทธ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

Abstract

This article aims 1) to study democracy. through the perspective of analytical thinking and expression as behavior; 2) to study the principles of Buddhist democratic governance that contribute to peace, peace and fraternity in society; and 3) to promote social change in a democratic regime according to Buddhist political science. Incidentally Buddhist dharma principles can be applied to governing such as the principle of the Dharma. It is fair for the rulers who are kings. And the principle of morality It is a principle for a ruler who governs a democratic system, for example. But the best government that the Lord Buddha praised is the rule of law or monarchy.

Democracy can be eaten according to Buddhist political science. Want parents and those under the ruler must have virtues together for the prosperity of society nation and world which the present democracy focus on quantitative criteria such as election campaigns and the votes they get. These are democratic decisions. The principle that democracy requires freedom, equality and fraternity is just the ideal. Because if it is to be a true democracy the foundation of individual wisdom must be developed. To have morals and ethics that is to say, it must be developed to be able to bring it to the level of dharmadhipa-tai. Therefore, it will be the correct governance according to the ideal of the rule of Buddhism.

Therefore, the current and future social changes are more likely in the direction of us to direct change. Social thinkers and scientists have sought to propose a model for studying social change by collecting data that we can prove and experience that enables us to understand the causes and relationships between the factors that appear in human society

Keywords: Democracy, Buddhist political science, Social change

บทนำ

การปกครองโดยคนทั้งหมดหรือคนส่วนใหญ่ มีรูปแบบการปกครองเป็นของประชาชนเป็นรากฐานของอำนาจโดยปกติรู้จักทั่วไปได้ดีในนามการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายความว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดจะเป็นผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน นโยบายในการปกครองประเทศต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่แต่การที่จะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น จะต้องเป็นการปกครองโดยความเห็นชอบของคนส่วนมากและเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนมาก

นับแต่เปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ส่วนใหญ่แล้วได้ถือว่าลักษณะการใช้อำนาจของผู้ปกครองต่อประชาชน เป็นไปแบบอำนาจนิยม (Authoritarianism) คือ ให้เสรีภาพทางสังคม เศรษฐกิจแก่ประชาชน แต่ควบคุมทางด้านการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะนี้เห็นได้ชัดจากรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติหรือรัฐประหาร แม้แต่ในสมัยที่มีการเลือกตั้ง ยกเว้นในสมัยที่ใช้รัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เช่น รัฐธรรมนูญฉบับ 2540

ระบบการเมืองไทยโดยรัฐบาลทหารนั้น เรียกได้ว่าเป็นระบบการเมืองการปกครองแบบคณาธิปไตยนำสมัย (Modernizing Oligarchies) โดยถือว่าเป็นระบบการเมืองที่ครอบคลุมโดยระบบราชการหรือคณะทหาร โดยมีรัฐธรรมนูญที่คณะบุคคลผู้ใช้อำนาจปกครองตราขึ้นโดยผ่านกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้ถูกปกครองมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย โดยสงวนการรวมอำนาจไว้ที่ผู้เป็นหัวหน้าคณะสูงสุด เป้าหมายของการปกครองอาจจะมีมุ่งหวังที่จะสร้างระบอบประชาธิปไตยขึ้นมาก็ได้แต่จุดประสงค์สำคัญคือ การพยายามสร้างประสิทธิภาพและความมีเหตุผลในการบริหารงานหรืออาจเรียกอีกรูปแบบหนึ่งก็คือระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบชี้นำ (Tutelary Democracies) ได้แก่ รูปแบบการเมืองที่รวมอำนาจไว้ที่ฝ่ายบริหารและระบบราชการ แม้จะมีรัฐสภา มีระบบการเลือกตั้งอาจมีเสถียรภาพทางการเมืองบ้าง แต่ก็เป็นไปในแง่รูปแบบเท่านั้น ในพฤติกรรมที่ปรากฏ จะเห็นว่าฝ่ายนิติบัญญัติยังไม่เข้มแข็งหรือเป็นเสาหลักให้ระบบการเมืองได้

กล่าวโดยสรุป ไม่ว่ารูปแบบการปกครองจะได้อย่างไร หรือจะเป็นรูปไหน ลักษณะการปกครองที่ดีควรเป็นการปกครองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ในที่นี้จึงเสนอแนวคิด การปกครองโดยใช้หลักธรรม เพราะธรรมะเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

1. ประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” ถอดศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Demos” แปลว่า “ประชาชน” และ “Kratos” แปลว่า “อำนาจ” เมื่อรวมกันเข้าแล้วก็มีความหมายว่า “อำนาจของประชาชน” หรือ “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ” เพราะฉะนั้นหลักการขั้นมูลฐานของระบอบประชาธิปไตยก็คือ “การยอมรับนับถือ ความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต” (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2534 : 51)

ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ได้ให้คำนิยามประชาธิปไตยในการกล่าวสุนทรพจน์ ณ เมืองเกตตีสเบิร์กหรือ “เกตต์สเบิร์ก” ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 ว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนจะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืนพิภพนี้” วาทะดังกล่าวได้กลายเป็นคำนิยามยอดนิยม เพราะกะทัดรัดและกระชับความ ทั้งนี้อาจวิเคราะห์คำนิยามของอับราฮัม ลินคอล์น ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) รัฐบาลของประชาชน 2) รัฐบาลโดยประชาชน 3) รัฐบาลเพื่อประชาชน สอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2536 : 17) ได้กล่าวว่า “การปกครองประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนที่แต่ละคนปกครองตนเองได้” รวมทั้งสุชีพ ปุญญานุภาพ (2528 : 18) ให้คำนิยามของประชาธิปไตยไว้ว่า “ประชาธิปไตย คือรูปการปกครองที่ชนทุกชั้นมีอำนาจสูงสุด และใช้อำนาจนั้นทางผู้แทนของตน” ทั้งนี้กระมล ทองธรรมชาติ (2521 : 129) ได้ให้ความหมายของ “ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ถือเสียงข้างมากเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ โดยมีกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ซึ่งสภาพนิติบัญญัติตราขึ้นโดยรัฐบาลเป็นผู้วางรายละเอียดกฎหมายนั้นๆ ใช้บังคับกับบุคคลทั้งหมด” และชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523 : 35) ได้ให้ความหมายของ “ประชาธิปไตย หมายถึง อุดมการณ์ซึ่งประกอบด้วยการมีศรัทธาในความสามารถในสติปัญญา การมีศรัทธาในความสามารถที่จะไต่หาเหตุผลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ความเชื่อในอำนาจทางการปกครองของรัฐบาลที่เกิดจากตัวแทนของประชาชน ความเชื่อในสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อส่วนรวม และมีความเคารพในความคิดเห็นและการตัดสินใจของมติคนส่วนมาก”

ดังนั้น ประชาธิปไตยอาจใช้ในความหมายเชิงปรัชญา อุดมการณ์ แนวทฤษฎีทางการเมือง วิถีชีวิต หรือรูปแบบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนเป็นเจ้าของรัฐบาล รัฐบาลบริหารประเทศให้ประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ เป็นรูปแบบการปกครองหนึ่ง ที่ให้อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนและหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบนี้ คือ การปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สรุปได้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและเลือกผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่ออกกฎหมายบริหารประเทศให้ประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

2. ประชาธิปไตยตามทัศนะของพระพุทธศาสนา คือ

1. ปชาสุขัง มหุตมมัง ประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสูงสุด

2. มหาชนหิตายะ สุขายะ ประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่มีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขไปแห่งประโยชน์เกื้อกูลและเพื่อความสงบสุขของมหาชนเป็นที่ตั้ง

การปกครองที่เป็นประชาธิปไตย คือ รูปการปกครองที่ยึดอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary

Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชนแล้วก็เป็นกรปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น (สุขุม นวลสกุลและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ 2523 : 18) ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญซึ่งอาจเป็นรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรหรือไม่ลายลักษณ์อักษรก็ได้ เพราะประชาธิปไตยถือการปกครองโดยกฎหมาย (Rule by law) อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญนั้นเป็นเพียงกติกาการปกครองไม่ใช่เครื่องหมายแสดงความเป็นประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นการที่ประเทศใดมีรัฐธรรมนูญจึงมิได้หมายความว่ารัฐปกครองของประเทศนั้นเป็นประชาธิปไตย เพราะบางประเทศ เช่น สหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ามีระบบการปกครองแบบเบ็ดเสร็จต่างก็มีรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประเทศเสรีนิยมอื่นๆ เหมือนกัน การที่จะพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่จึงต้องดูว่ารัฐธรรมนูญของประเทศนั้นกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือไม่

ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงมีความหมาย ทั้งในรูปแบบและหลักของการปกครอง รวมถึงถึงการดำรงชีวิตร่วมกันของมนุษย์ ในแง่ของการปกครองนั้น มุ่งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะเข้าร่วมกำหนดนโยบายต่างๆ อันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ส่วนในแง่ของการดำเนินชีวิตนั้นหมายถึงการยอมรับเสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยมีเหตุผลเป็นเครื่องนำทาง เพื่อความผาสุกร่วมกัน

3. รัฐศาสตร์เชิงพุทธ

พระธรรมวินัยเป็นรัฐธรรมนูญของพระพุทธศาสนา โดยมีหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับการปกครองทุกรูปแบบพระพุทธเจ้าทรงปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ทรงจัดตั้งวางระเบียบต่าง ๆ ก็เพื่อให้พุทธบริษัทคือ พระสงฆ์และประชาชน ได้ประโยชน์จากพระธรรมวินัยที่พระองค์ได้ทรงสั่งสอน เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงจัดระเบียบพระสงฆ์ และวัดวาอารามให้มั่นใจว่าพุทธบริษัททุกคนจะได้พระธรรมวินัยไปอย่างดีที่สุด เรียกว่าพระธรรมวินัยนั้นแหละเป็นเป้าหมายของการปกครองคณะสงฆ์ และก็เป็นหลักเป็นเกณฑ์ในการจัดการปกครองนั้นด้วย เพราะหลักพระธรรมวินัยคือหลักในการพัฒนา กาย วาจา ใจ ของพระสงฆ์ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของเพศบรรพชิต

อุดมการณ์การปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ การเป็นธรรมในสังคม การปกครองจึงจำต้องยึดธรรมเป็นหลัก มีธรรมเป็นเครื่องควบคุม หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ที่ควรนำมาเป็นหลักกำกับกับการปกครองนั้น มีอยู่เป็นจำนวนมาก แนวทางการปกครองในทางพระพุทธศาสนาที่นิยมกล่าวถึง ได้แก่ อธิปไตย 3 เป็นหลักสำคัญที่ควรยึดถือเป็นแนวทางในการปกครอง หากการปกครองได้ดำเนินไปตามหลักธรรม การปกครองนั้นจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมสมประสงค์

3.1 หลักอธิปไตยในพระพุทธศาสนา

หลักการใช้อธิปไตย พระพุทธเจ้าทรงนิยาม ธรรมาธิปไตย คือ เอาหลักการเป็นใหญ่ มิใช่ อัตตาธิปไตย เอาตนเป็นใหญ่ หรือ โลกาธิปไตย เอาโลกหรือพวกพ้องเป็นใหญ่ ดังที่พระองค์แสดงไว้อย่างชัดเจนว่า “ที่ใดไม่

มีสัตบุรุษที่นั่นมิใช่สภา” สัตบุรุษ คือ ผู้รู้จักเหตุผล รู้จักคน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชวม และรู้จักความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่า พระธรรมวินัย ของพระพุทธเจ้าเป็นหลักการปกครองของพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์ และเพื่อพระสงฆ์อันมีประโยชน์ 10 อย่าง เป็นเป้าหมาย คือ 1) เพื่อหมู่คณะยอมรับว่าดี 2) เพื่อให้หมู่คณะมีความผาสุก 3) เพื่อชมคนชั่ว 4) เพื่อปกป้องคนดี 5) เพื่อขจัดทุกข์ในปัจจุบัน 6) เพื่อตัดทุกข์ในอนาคต 7) เพื่อผู้ที่ยังไม่ศรัทธาได้มีความศรัทธา 8) เพื่อรักษาจิตของคนที่ศรัทธาอยู่แล้ว ให้เลื่อมใสยิ่งขึ้น 9) เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม คือ พระพุทธศาสนา 10) เพื่ออนุเคราะห์พระวินัย คือ หลักการอันดีงาม ของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ อย่างที่เรียกว่า “มีสันติสุขในส่วนตน และสันติภาพในส่วนรวม” ฉะนั้นแล (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

แสดงให้เห็นว่า ประชาธิปไตยกินได้ในพระพุทธศาสนา โดยผ่านมุมมองการคิดวิเคราะห์และการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมนั้น ก่อให้เกิดสันติสุข สันติภาพ และภราดรภาพในสังคมโดยรวม กล่าวคือ การที่ประชาชนในรัฐมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมาย อย่างเท่าเทียมกัน

3.2 ความหมายหลักอธิปไตย

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต, 2543 : 128) อธิปไตย หมายถึง ความเป็นใหญ่ ความสำคัญยิ่งใหญ่มี 3 อย่าง คือ อัตตาธิปไตยความถือตนเป็นใหญ่ ถือตนเป็นสำคัญยิ่งใหญ่ โลกาธิปไตย ความถือชาวโลกเป็นใหญ่ และธรรมาธิปไตย ความถือธรรมเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นสำคัญยิ่งใหญ่ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย อธิปไตยมี 3 อย่างเท่านั้น 3 อย่างคืออะไรบ้าง คือ อัตตาธิปไตย 1 โลกาธิปไตย 1 ธัมมาธิปไตย 1” ซึ่ง อธิปไตย 3 ดังกล่าวมีความหมายพอสรุปได้ดังนี้ 1) อัตตาธิปไตย การถือตนเป็นใหญ่ 2) โลกาธิปไตย การถือโลกเป็นใหญ่ 3) ธรรมาธิปไตย การถือธรรมะ คือ ความดีงาม ถูกต้องเป็นใหญ่

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการปกครองใดๆ อัตตาธิปไตย หรือ โลกาธิปไตย สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ จะต้องมีการธรรมาธิปไตยในการปกครองนั้นๆ จึงจะสามารถทำให้การปกครองนั้นๆ บรรลุเป้าหมายของการปกครองได้

3.3 ประชาธิปไตยสำหรับผู้ปกครอง (อธิปไตย)

พระพุทธศาสนา ได้แบ่งอธิปไตยหรือความเป็นใหญ่ออกเป็น 3 อย่าง สอดคล้องกับการจัดการปกครองในสังคมโลกที่รู้จักกัน 2 รูปแบบคือ รูปแบบการปกครองแบบเผด็จการ และรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนี้

1) รูปแบบการปกครองแบบเผด็จการ (อัตตาธิปไตย ผู้นำเป็นใหญ่)

ในระบบเผด็จการ หรือระบบที่ยึดถืออัตตาธิปไตย ถือผู้นำเป็นใหญ่ ในระบบการปกครองแบบนี้ ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติของผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่าหลักทศพิธราชธรรม หรือทศพิธราชธรรม 10 หรือจริยวัตร 10 ประการที่ผู้เป็นประมุขของแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชนจนเกิดความชื่นชมยินดี ซึ่ง

ความจริงแล้วไม่ได้จำเพาะเจาะจงสำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองแผ่นดินเท่านั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในทุกองค์กรก็พึงใช้หลักธรรมเหล่านี้ คือ

1) ทาน คือ การให้สละทรัพย์สิ่งของบำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชนและบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

2) ศีล คือ ความประพฤติดีงาม ประกอบแต่การสุจริตให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน ให้ปราศจากโทษ ทั้งในการปกครอง อันได้แก่ กฎหมายและนิติราชประเพณี และในทางศาสนา อันได้แก่ เบญจศีลมาเสมอ

3) ปริจาคะ คือ การบริจาคเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของปวงชน

4) อาชวะ คือ ความซื่อตรงมีความจริงใจต่อประชาชน หมายความว่า การที่ทรงซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ดำรงอยู่ในสัจสุจริต ซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธมิตรและอาณาประชาราษฎร

5) มัทวะ คือ ความอ่อนโยน มีกรุณาสุภาพนุ่มนวล หมายความว่า การที่เป็นผู้มีอัธยาศัยอ่อนโยน เคารพในเหตุผลที่ควร ทรงมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสและอ่อนโยนต่อบุคคลที่เสมอกันและต่ำกว่า

6) ตบะ คือ การเผือกเสสมิให้เข้าครอบงำจิตใจ หมายความว่า ความเพียรที่แผดเผาความเกียจคร้าน คือ การที่พระมหากษัตริย์หรือผู้ปกครองตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปด้วยดี โดยปราศจากความเกียจคร้าน

7) อักโกธะ คือ ความไม่โกรธและไม่เกรี้ยวกราด หมายความว่า การไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏ ไม่พยายามมุ่งร้ายผู้อื่นแม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ตามแต่

8) อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียนบีบบังคับประชาชน ปกครองประชาชนดั่งบิดาปกครองบุตร

9) ชันติ คือ ความอดทนต่อความยากลำบากทางกายและใจ

10) อวิโรธนะ คือ ความไม่คลาดธรรมดา ไม่เอนเอียงหันเหกับสิ่งไม่เที่ยง (ช.ช. 28/240/62)

หลักทศพิธราชธรรมทั้ง 10 ประการนี้ ไม่ได้หมายถึงหลักปฏิบัติสำหรับพระราชทาน แต่หมายถึงหลักปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะเป็นการปกครองระบบใดก็ตาม หากผู้ปกครองหรือผู้นำประเทศปฏิบัติตามหลักธรรม 10 ประการนี้ ย่อมจะเป็นที่รักใคร่ของปวงประชานอย่างแท้จริง ดังองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และรัชกาลปัจจุบัน ที่ทรงเป็นที่รักและเทิดทูนของพสกนิกรชาวไทยอย่างสูงสุด เพราะทรงประกอบไปด้วยหลักทศพิธราชธรรมทั้ง 10 ประการนี้อย่างบริบูรณ์

2) รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย (โลกาธิปไตย ถือเสียงส่วนมากเป็นใหญ่)

สำหรับระบบประชาธิปไตย หรือระบบที่ยึดถือโลกาธิปไตย คือ ถือเสียงส่วนใหญ่จะต้องมีส่วนร่วมกันใช้อำนาจเป็นทีม คณะผู้บริหารผู้ปกครองบ้านเมืองก็จะต้องนำหลักธรรมตามหลักอภิธานิธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง เพื่อป้องกันมิให้การบริหารหมู่คณะเสื่อมถอย แต่กลับเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียวสามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนและผู้บริหารบ้านเมืองและพระภิกษุสงฆ์ มีทั้งหมด 7 ประการคือ

1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เป็นการประชุมพบปะปรึกษาหารือกิจการงานต่าง ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันโดยสม่ำเสมอ

2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการประชุมและการทำกิจกรรมทั้งหลายที่พึงกระทำร่วมกัน หรือพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง

3) ไม่บัญญัติ หรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่าง ๆ เป็นการไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติม ไม่ละเมิดหรือวางข้อกำหนดกฎหมายต่าง ๆ อันมิได้ตกลงบัญญัติไว้ และไม่เหยียบย่ำล้าสิ่งที่ยกวางบัญญัติไว้แล้ว ถือปฏิบัติมันอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมนูญ

4) ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ยาวนาน ดังนั้นเราต้องให้เกียรติ ให้ความเคารพนับถือ และรับฟังความคิดเห็นของท่านในฐานะที่เป็นผู้รู้และมีประสบการณ์มาก

5) ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี มิให้มีการกดขี่ข่มเหงรังแก

6) เคารพบูชาสักการะเจดีย์ คือการให้ความเคารพศาสนสถาน ปุชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความจำ ปลุกเร้าให้เราทำความดี และเป็นที่ยอมรับของหมู่ชน ไม่ละเลย พิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นตามประเพณีที่สืบมา

7) ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เป็นการจัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก (ที่.ม. 10/69/67-69)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดการปกครองในสมัยพุทธกาลมีความสอดคล้องกับการปกครองในทางสังคมอยู่ 2 รูปแบบ แต่ในทางพระพุทธศาสนามีหลักการปกครองแบบธรรมาธิปไตย ซึ่งถือว่าเป็นการปกครองที่ดีที่สุด ไม่ว่าจะประเทศใดๆ ในโลกนี้ จะปกครองด้วยระบบใดๆ ก็ตาม ถ้าหากระบบการปกครองนั้น ๆ นำระบบการปกครองในทางพระพุทธศาสนา คือ ระบบธรรมาธิปไตย ยึดถือความเป็นธรรม ความถูกต้อง ความดีงามเป็นใหญ่แล้ว ระบบการปกครองนั้น ๆ ก็จะสามารถอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองได้ แต่ถ้าระบบการปกครองใดๆ ถึงแม้ชาวโลกจะพากันยึดถือว่าเป็นระบบการปกครองที่ดีที่สุดแล้วก็ตาม หากระบบการปกครองนั้นๆ ขาดธรรมาธิปไตย คือการยึดถือธรรมะ ความถูกต้องเป็นใหญ่แล้ว การปกครองนั้น ๆ ก็เป็นการปกครองที่เลวร้ายนั่นเอง

2.3 ความเหมือนระหว่างประชาธิปไตยกับพระพุทธศาสนา

ประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่อำนาจเป็นของประชาชน ลักษณะสำคัญของระบอบนี้ก็คือ การที่ประชาชนในรัฐมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพในขอบเขตของกฎหมายอย่างเท่าเทียม ประชาธิปไตยมิใช่เป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด ยังมีข้อผิดพลาดบกพร่องอยู่อีกมากเหมือนกัน แต่นับว่ายังดีกว่าระบอบการปกครองระบบอื่นๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย แต่มีหลักการบางอย่างที่เหมือนกันกับประชาธิปไตย ซึ่งจะได้นำเอาส่วนที่ “เหมือนกัน” นั้นมาศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นหลัก

ความสำคัญของประชาธิปไตยไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน 2. หลักการมีส่วนร่วมในการปกครอง 3. หลักความเสมอภาค 4. หลักเสรีภาพ 5. หลักเสียงส่วนมาก

ดังนั้น หลักการปกครองของประชาธิปไตยสรุปได้ว่า การปกครองโดยประชาชนเพื่อประชาชนโดยยึดหลักเสียงประชาชนข้างมากเป็นใหญ่ ตลอดจนวิธีการในการดำเนินชีวิตของคน ในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าคนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน มีสิทธิเสรีภาพ ในการดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย โดยเน้นลงไปที่ประโยชน์สุขถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของรัฐเมื่อบุคคลใดอาสาเข้ามาบริหารปกครองประเทศก็มีความหมายปลายทางที่ผลประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น

ในด้านหลักการปกครองตามแนวพระพุทธศาสนาผู้ศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ความเหมือนกันและเข้ากันได้อย่างไม่ขัดกัน ดังนี้

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสูงสุดของรัฐ ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาและกำหนดความเป็นไปของพวกเขาเอง โดยมีผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหาร เช่น การเลือกตั้งตัวแทนของตนขึ้นไปทำหน้าที่ในรัฐสภา นอกจากนี้ประชาชนอาจทำได้โดยการช่วยรณรงค์หาเสียงให้ผู้สมัครที่ตนนิยมอยู่หรือเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อหาทางผลักดันให้นโยบายของพรรคนำมาใช้ปฏิบัติ เป็นต้น จะถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยที่ทุกคนใช้อำนาจอธิปไตยเองในกิจการทั้งปวงโดยตรง หรืออาจจัดให้มีการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยโดยอ้อม คือ ให้ประชาชนเลือกผู้แทนฯ ขึ้นทำการแทนตนคือ ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ

2. ส่วนอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนทางพระพุทธศาสนาพบว่า การถือธรรมเป็นอำนาจในการปกครองแต่อำนาจนั้นต้องเป็นประกอบด้วยธรรมมีธรรมเป็นอำนาจในการปกครอง โดยกล่าวไว้ในหลักของ “อธิปไตย 3 คือ ความเป็นใหญ่ไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) อำนาจอธิปไตยขึ้นอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียวเป็นใหญ่ เรียกว่า อธิปไตย
- 2) อธิปไตยขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ เรียกว่า โลกอธิปไตย
- 3) อธิปไตยขึ้นอยู่กับธรรม คือความถูกต้องตามหลักความจริงเป็นใหญ่ เรียกว่า อธิปไตย

” (ที.ป. 11 /228 /231)

ดังนั้น อธิปไตยคืออำนาจความเป็นใหญ่ทั้ง 3 ประการนี้ แม้ว่าพระพุทธองค์มิได้ทรงตรัสสอนเพื่อมุ่งเน้นไปในทางการเมืองการปกครองตรงๆ แต่เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับอำนาจเป็นของประชาชนแล้วเข้ากันได้เป็นอย่างดี เช่น พระพุทธเจ้าทรงประทานความเป็นใหญ่ให้แก่สงฆ์ดูแลกันเองตามพรชาคือลูกศิษย์ดูแลอาจารย์ และพรชาน้อยให้ความเคารพอาวุโส เป็นต้น จะเห็นว่าการให้อำนาจเป็นใหญ่ลงไปที่ธรรมโดยที่พุทธเจ้าไม่ทรงให้อำนาจไว้ที่พระองค์ เพราะทรงเห็นว่าพุทธศาสนาจะอยู่ต่อไปได้ต้องอาศัยพุทธบริษัทสี่ ได้แก่ อุบาสก อุบาสิกา ภิกษุณี ภิกษุ โดยเฉพาะภิกษุสงฆ์ถือว่ามีความสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณคอยเป็นแบบอย่างที่ดี และนำหลักธรรมไปแนะนำให้พุทธบริษัทเป็นคนดีของสังคม จะเห็นว่าหลักของอธิปไตยสามดังที่กล่าวมา มีความเหมือนกันกับอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ในด้านการสร้างความสุขให้แก่ประชาชน โดยถืออำนาจโดยธรรม

เป็นใหญ่ในการปกครองมากกว่าถือโลกาธิปไตยตามกระแสโลก พระพุทธศาสนาทรงสรรเสริญธรรมาธิปไตยในการปกครองมากกว่าสิ่งอื่น

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สังคมมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ในสภาพที่หยุดนิ่ง หากแต่จะเคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้น แนวโน้มโดยทั่วไปของสังคมจึงอยู่ในสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยความหมายของการเปลี่ยนแปลงแล้วเราพิจารณาในลักษณะของการเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่ง ๆ หนึ่งในเวลาต่างกัน การเปลี่ยนแปลงจึงเกี่ยวข้องกับเวลา หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้ เราพิจารณาในแง่การเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคมหนึ่งในเวลาที่ผ่านมาไป

3.1 แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตยตามแนวพระวินัยปิฎก

พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติพระวินัย เพื่อเป็นแนวในการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ แต่การบัญญัติวินัยนั้นก็ทรงบัญญัติเป็นพระสงฆ์มิได้บัญญัติตามลำพัง ต้องให้เกิดเรื่องก่อน แล้วประชุมสอบสวนแล้วบัญญัติพระวินัยท่ามกลางพระสงฆ์ ด้วยความเห็นชอบของพระสงฆ์ต่างพร้อมใจกันนำไปปฏิบัติการทำกรรมต่างๆ ของสงฆ์ยกเว้นอบโลกนกรรม ล้วนให้ทำเป็นการสงฆ์ทั้งสิ้น กล่าวคือ

- ญัตติกรรม - ทำด้วยสงฆ์จตุรกร คือ 4 รูปขึ้นไป เช่น การสวดปาติโมกข์
- ญัตติทุติยกรรม - ทำด้วยสงฆ์ปัญจกร คือ 5 รูปขึ้นไป เช่น เรื่องกฐิน
- ญัตติจตุตถกรรม - ทำด้วยสงฆ์ ทสกร คือ ตั้งแต่ 10 รูปขึ้นไปยกเว้นในที่กันดาร เช่น การ

อุปสมบท

การให้มานัต การสวดอัชฌาณ ก็ต้องใช้สงฆ์ตั้งแต่ 21 รูปขึ้นไป จึงกล่าวได้ว่า

พระวินัย คือ รัฐธรรมนูญ และกฎหมายต่างๆ

พระสงฆ์ คือ สมาชิกสภาผู้แทน

คุณสมบัติของพระสงฆ์ คือ คุณสมบัติของสมาชิก

อำนาจพระสงฆ์ คือ อำนาจอธิปไตย

อภิศงฆ์ทั้ง 4 คือ

1. วิวาหาธิกรณ์ - การขัดแย้งกันเกี่ยวกับธรรมวินัย
2. อนุวาหาธิกรณ์ - การโจทก์กันด้วยอาบัติต่างๆ
3. อาปัตตาธิกรณ์ - การละเมิดอาบัติต่างๆ
4. กิจจาธิกรณ์ - กิจของสงฆ์ที่เกิดขึ้นที่จะพึงทำด้วยสงฆ์จำนวนต่างๆ

ต่างก็จะต้องระงับด้วยวิธีการที่เรียกว่า อภิศงฆ์ 7 คือ

1. สัมมุขาวินัย ระงับต่อหน้าสงฆ์ต่อหน้าบุคคลต่อหน้าวัตถุ
2. สติวินัย การระงับด้วยการให้เกียรติแก่พระอรหันต์ ผู้มีสติสมบูรณ์

3. อมูพหกวินัย การระงับเหตุด้วยการยกเว้นให้แก่ผู้ทำผิดในขณะที่เป็นบ้า คือได้หลง
ไปแล้ว

4. เภยยสิกา ระงับด้วยเสียงข้างมากลงมติ

5. ปฎิญาตกรณะ ระงับด้วยการทำตามปฎิญา

6. ตัสสปายสิกากรรม ระงับด้วยการลงโทษศัตรูผู้ถูกสอบสวนแล้วพูดไม่อยู่กับร่อง
กับรอย ให้การรับแล้วปฏิเสธ ปฏิเสธแล้วรับเป็นต้น

7. ตินวัตถการวินัย ระงับด้วยการประนีประนอมทั้งสองฝ่าย ดุจเอาหญ้าทับสิ่งสกปรกไว้
ไม่ให้มีกลิ่น

ทั้งอธิกรณ์และการระงับต้องทำให้เป็นการสงฆ์เป็นส่วนใหญ่ ดูจการตั้งกรรมาธิการฝ่ายต่างๆ ฉะนั้นจึง
เป็นการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีมและในการประชุมทำกรรมต่างๆ เป็นการสงฆ์นั้น ต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ จริ่งๆ
ถ้ามีข้อข้องใจมีสิทธิ ยับยั้ง (Veto) ได้ แม้เพียงเสียงเดียวสงฆ์ทั้งหมดก็ต้องฟังตั้งทำกรรมวาจาว่า “**ยสฺสยสฺม
โต ขมติ.....โส ตุนฺหสฺส ยสฺส น ขมติ โส ภาเสยย**” แปลว่า “ถ้ากรรมนี้ ชอบใจต่อท่านผู้ใด ท่านผู้นั้นพึงเงียบ
ถ้าไม่ชอบใจต่อท่านผู้ใดท่านผู้นั้นพึงพูดขึ้น”

อนึ่งการทำกรรมอันใดก็ตาม พระวินัยจะต้องพร้อมเพรียงกัน ดังคำขึ้นต้น ของกรรมวาจาว่า “**ยทิ
สงฺฆสฺส ปตฺตกฺลลํ**” ซึ่งแปลว่า “ถ้าความพร้อมพร้อมของสงฆ์ พร้อมแล้ว... สงฆ์พึงทำ...” ดังนี้
นี่คือเนื้อความใน มหาขันธกะ มหาวรรค พระวินัยปิฎกเล่ม 4 (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

3.2 แนวความคิดประชาธิปไตย ตามแนวพระสูตรต้นตูปิฎก

3.2.1 หลักเสรีภาพทางความคิด พระพุทธเจ้าได้ให้โอกาสแก่ชาวกาลามะในการที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ
คำสอนของนักบวช ที่มาเผยแพร่คำสอนด้วยข้อความต่อไปนี้

ดูกรกาลามะทั้งหลาย ท่านทั้งหลายอย่าเชื่อ เพียงเพราะ

1. การฟังตามกันมา (มา อนุสฺสเวน)	2. การถือกันสืบๆ มา (มา ปรมปราย)
3. ชาวเล่าลือ (มา อิติกราย)	4. การอ้างตำรา (มา ปิฎกสมฺปทาเนน)
5. การใช้ตรรกะ (มา ตกฺกเหตุ)	6. การอนุমান (มา นยเหตุ)
7. การตรึกตรองตามอาการ (มา อาการปริวิตกฺเณ)	
8. เข้าได้กับทฤษฎีที่ตนคิดไว้ (มา ทิฎฐินิขฺมานขนฺติยา)	
9. มองเห็นลักษณะว่าน่าเชื่อได้ (มา ภพฺพรูปตาย)	
10. สมณะ นี้เป็นครูของเรา (มา สมฺโณ โน ครูติ)	

ต่อเมื่อใครรู้เข้าใจ ด้วยตนเองว่า ธรรมเหล่านั้น เป็นอกุศล เป็นกุศล มีโทษ ไม่มีโทษ
เป็นต้นแล้ว จึงควรละ หรือ ถือปฏิบัติตามนั้น (อง.ต.ก. 20/505/241)

จากที่กล่าวมาจะพบว่าพระพุทธศาสนาให้เสรีภาพทางความคิด ให้เสรีภาพในความเชื่ออย่างเป็นอิสระ
ไม่ปล่อยให้หนักถือศรัทธาอย่างงมงายโดยไม่ได้อคิดพิจารณาถึงเหตุถึงผลของความเป็นจริง ว่าเรื่องนั้นจริงหรือไม่

จริง มีประโยชน์หรือมีโทษ ทุกคนมีอิสระในการเชื่อในสิ่งนั้น ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นแนวคิดด้านเสรีภาพในแบบประชาธิปไตยทางพระพุทธศาสนา

3.2.2 หลักความเสมอภาค ในพระธรรมวินัย จะเห็นได้จากหลักความอัศจรรย์ของพระธรรมวินัย 8 อย่าง เปรียบเทียบกับความอัศจรรย์ของมหาสมุทร 8 อย่าง ดังนี้

1) ธรรมวินัย หรือพระพุทธศาสนามีการศึกษาตามลำดับ ทำตามลำดับปฏิบัติ ตามลำดับ แห่งตลอด อรรถัตตมรรค ด้วยการทำต่อเนื่องดุจมหาสมุทรลุ่มลึกตามลำดับ

2) สวากของพระพุทธเจ้าที่แท้ไม่ล่วงลึกขาบทที่ทรงบัญญัติแล้ว แม้จะต้องสละชีวิตก็ยอม ดุจมหาสมุทรไม่ล้นฝั่ง

3) สงฆ์ ย่อมกันคนชั่วให้ห่างไกล ดุจทะเลซัดซอกศพให้เข้าสู่ฝั่งฉะนั้น

4) วรรณะ 4 ออกบวชแล้วย่อมละซึ่งชื่อโคตร ในกาลก่อนถึงการนับว่าเป็นสมณศากยบุตร ดุจน้ำจากแม่น้ำทั้งหลาย เมื่อถึงมหาสมุทรแล้ว ก็เป็นน้ำมหาสมุทรอันเดียวกัน

5) แม้ฝนตก มหาสมุทรก็ไม่ปรากฏความพร่องและความเต็ม ฉันทใด ภิกษุในธรรมวินัยที่ดับกิเลสด้วยนิพพานธาตุ ย่อมไม่ทำนิพพานให้เต็ม

6) พระธรรมวินัย มีรสเดียว คือ วิมุตติรส-รสแห่งความหลุดพ้น ดุจมหาสมุทรมีรสเดียวคือ รสเค็ม (เอกรโส-โลณรโส, เอกรโส-วิมุตติรส)

7) มหาสมุทรเต็มไปด้วยรัตนนานาประการ ฉันทใด พระธรรมวินัยก็มากด้วย ธรรมรัตนะ คือ สติปัญญา 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 มรรค 8 ฉันทนั้น

8) มหาสมุทร เป็นที่อยู่ของสัตว์มีชีวิตใหญ่ๆ เช่น ปลาตมิตมิงคลา ติปริมิงคลา อสูร นาคแคนธรรพ ฉันทใด พระธรรมวินัยก็มีอริยบุคคล 4 และผู้ปฏิบัติเพื่อเป็นอริยบุคคล 4 ฉันทนั้น (อง.อฎฐก. 23/109/207)

หลักความเสมอภาคดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่า พระภิกษุเมื่อเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาแล้วถึงแม้จะอยู่ชนชั้นใด มีฐานะใด เมื่อเข้ามาแล้วทุกคนถือวินัยเสมอกัน มีความผิดเมื่อล่วงละเมิดลงโทษตามลำดับวินัยเสมอกัน พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนมหาสมุทรแม้ว่าน้ำจะไหลลงมาจากที่ใดก็ตามเรียกว่า มหาสมุทรมีรสเดียวคือ รสเค็ม

3.2.3 หลักภราดรภาพ หรือหลักความเป็นพี่เป็นน้องกัน คือ สหธรรมิก ผู้ปฏิบัติธรรมร่วมกัน ควรีธรรมต่อไป

ก. สังคหวัตถุ 4 คือ แบ่งปัน พุดไพเราะ บำเพ็ญประโยชน์ และวางตัวเคียงบ่าเคียงไหล่ ร่วมสุขร่วมทุกข์ (อง.จตุกก. 21/32/42)

ข. สาราณียธรรม 6 คือ จะพูด จะทำ จะคิด ก็ประกอบด้วย เมตตาจิต แบ่งปันลากันอย่างทั่วถึง มีศีลเสมอกันและมีทศนะเสมอกัน (อง.ฉก. 22/282/321)

ค. หลักอภิธานียธรรม 7 คือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ เมื่อประชุมก็พร้อมกันเข้าประชุม และพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ไม่ทำลายหลักการเดิม เคารพผู้หลักผู้ใหญ่ ค้ำครองกุลสตรี มีให้ถูกข่มเหง เคารพ

เจดีย์ อนุสาวรีย์คนสำคัญของชาติ ให้การคุ้มครองอารักขาสถาปัตยกรรมผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบในรัฐ (อง.สศตค. 23/19/17-18)

ดังนั้น อันที่จริงหลักการเสียงข้างมากในการปกครองในระบบประชาธิปไตย เป็นหลักพื้นฐานอย่างหนึ่งเท่านั้น ไม่อาจตัดสินว่า เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยหลักการอื่นๆ อีก เช่น ประชาชนต้องได้รับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคทางการเมือง มีสิทธิรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนสามารถตรวจสอบ ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลได้ด้วย จึงเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ประชาธิปไตยตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประชาธิปไตยมาตั้งแต่เริ่มแรก ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงมอบให้พระสงฆ์เป็นใหญ่ในกิจการทั้งปวงเสียอีกลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนามีตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. พระพุทธศาสนามีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุด พระธรรม คือ คำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง พระวินัยคือ คำสั่งอันเป็นข้อปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้นเมื่อรวมกัน เรียกว่าพระธรรมวินัย ซึ่งมีความสำคัญขนาดที่พระพุทธเจ้าทรงมอบให้เป็นพระศาสดาแทนพระองค์ ก่อนที่พระองค์จะปรินิพพานเพียงเล็กน้อย

2. มีการกำหนดลักษณะของศาสนาไว้เรียบร้อย ไม่ปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ลักษณะของพระพุทธศาสนาคือสายกลาง ไม่ซ้ายสุด ไม่ขวาสุด ทางสายกลางนี้เป็นครรลอง อาจปฏิบัติค่อนข้างเคร่งครัดก็ได้ โดยใช้สิทธิในการแสวงหาดีเรกลางตามที่ทรงอนุญาตไว้ ในสมัยต่อมา เรียกแนวกลางๆ ของพระพุทธศาสนาว่า วิภังขวาที คือศาสนาที่กล่าวจำแนกแจกแจง ตามความเป็นจริงบางอย่างกล่าวยืนยันโดยส่วนเดียวได้ บางอย่างกล่าวจำแนกแจกแจงเป็นกรณี ๆ ไป

3. พระพุทธศาสนา มีความเสมอภาคภายใต้พระธรรมวินัย บุคคลที่เป็นวรรณะกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทราแต่เดิม รวมทั้งคนวรรณะต่ำกว่านั้น เช่นพวกจัณฑาล พวกปุกกุสะคนเก็บขยะ และพวกทาส เมื่อเข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องแล้ว มีความเท่าเทียมกัน คือปฏิบัติตามสิกขาบทเท่ากัน และเคารพกันตามลำดับอาวุโส คือผู้อุปสมบทภายหลังเคารพผู้อุปสมบทก่อน4. พระภิกษุในพระพุทธศาสนา มีสิทธิ เสรีภาพภายใต้พระธรรมวินัย เช่นในฐานะภิกษุเจ้าถิ่น จะมีสิทธิได้รับของแจกก่อนภิกษุอาคันตุกะ ภิกษุที่จำพรรษาอยู่ด้วยกันมีสิทธิได้รับของแจกตามลำดับพรรษา มีสิทธิรับภุจัน และได้รับอานิสงส์ภุจันในการแสวงหาจีวรตลอด 4 เดือนฤดูหนาวเท่าเทียมกัน นอกจากนั้นยังมีเสรีภาพที่จะเดินทางไปไหนมาไหนได้ จะอยู่จำพรรษาวัดใดก็ได้เลือกปฏิบัติกรรมฐานข้อใด ถือตุงควัตรข้อใดก็ได้ทั้งสิ้น

5. มีการแบ่งอำนาจ พระเถระผู้ใหญ่ทำหน้าที่บริหารปกครองหมู่คณะ การบัญญัติพระวินัยพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเอง เช่นมีภิกษุผู้ทำผิดมาสอบสวนแล้วจึงทรงบัญญัติพระวินัย ส่วนการตัดสินคดีตามพระวินัยทรงบัญญัติแล้วเป็นหน้าที่ของพระวินัยธรรมซึ่งเท่ากับ

6. พระพุทธศาสนามีหลักเสียงข้างมาก คือ ใช้เสียงข้างมาก เป็นเกณฑ์ตัดสิน เรียกว่า วิธีเอกยลิกา การตัดสินโดยใช้เสียงข้างมาก ฝ่ายใดได้รับเสียงข้างมากสนับสนุน ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะคดี

ดังนั้น สังคมมนุษย์นั้นไม่ได้อยู่ในสภาพที่หยุดนิ่ง หากแต่จะเคลื่อนไหวตลอดเวลา แนวโน้มโดยทั่วไปของสังคมจึงอยู่ในสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยความหมายของการเปลี่ยนแปลงแล้วเราพิจารณาในลักษณะของการเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่ง ๆ หนึ่ง ในเวลาต่างกัน การเปลี่ยนแปลงจึงเกี่ยวข้องกับเวลาหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนี้เราพิจารณาในแง่การเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรมหนึ่งในเวลาที่ผ่านไป

5. บทสรุป

ประชาธิปไตยกินได้ตามแนวรัฐศาสตร์เชิงพุทธ สำหรับผู้เขียนนั้นเป็นไปในลักษณะที่ประชาชนได้รับสันติสุข สันติภาพ มีเสรีภาพและภราดรภาพ ทั้งในรูปกินคืออยู่ดีและบริการจากรัฐในทุกส่วนและทุกชนชั้นของสังคม เพราะการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของคนทุกคนในสังคม คำว่า “ประชาธิปไตยกินได้ในพระพุทธศาสนา” จึงมิใช่เป็นเพียงแค่ว่าคำกล่าวที่สวยหรูไว้ให้คนหรือนักการเมืองใช้เมื่อต้องการ แต่หมายถึงปัจเจกบุคคลได้มีอิสระอย่างเต็มที่ตามที่กฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามมีอยู่ ซึ่งความอยู่ดีมีสุขภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติที่มีอิทธิพลต่อชาวพุทธอย่างที่สุด

ประชาธิปไตยกินได้จึงเป็นหลักการสำคัญของการอยู่ร่วมกัน ตลอดจนเข้าใจร่วมกันในความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิต บนฐานแห่งความสัมพันธ์ที่ดีงามมั่นคง โดยที่แต่ละคนก็มีความระลึกถึงกันมีน้ำใจประสานร่วมมือต่อกัน จนเกิดภาวะที่เรียกว่า เอกภาพ ก็จะเกิดอรรถประโยชน์สูงสุดท้ายก็จะส่งผลต่อชุมชนใน ดังนั้น คำกล่าวที่ว่า “ประชาธิปไตยที่กินได้ในพระพุทธศาสนา” จึงไม่ใช่วาทกรรมเอาไว้อ้างอวด แต่เป็นเรื่องของจริงที่ผ่านมุมมองการคิดวิเคราะห์และการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม กล่าวคือก่อให้เกิดสันติสุข สันติภาพ และภราดรภาพในสังคม โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมการปกครองแนวพระพุทธศาสนา

มิติการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลสะท้อนต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ ก็คือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในเมื่อเราถือว่าสังคมก็คือพฤติกรรมของคนในสังคมนั้นได้ปฏิบัติต่อกัน การเปลี่ยนแปลงจากเวลาหนึ่งถึงอีกเวลาหนึ่ง จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการควบคุมเร่งรัด และมีได้มีเป้าหมายแต่อย่างใด เราเรียกว่า “วิวัฒนาการ” การวิวัฒนาการทางสังคมจึงอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการหรือไม่ต้องการก็ได้ แต่การเปลี่ยนแปลงที่สังคมของเรากำลังต้องการก็คือ การเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่า “การพัฒนา” (Development) ทั้งนี้ก็เพราะว่าการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้กำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมายรวมทั้งการควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงไว้ตามระยะเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กมล ทองธรรมชาติ.(2521).**การปกครองและการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์.(2534).**รัฐศาสตร์กับการเมือง**.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ตะเกียง.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช.(2523).**ประชาธิปไตยสังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย**. กรุงเทพฯ มหานคร : บรรณกิจ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).(2543).**พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**.พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต).(2565). **พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย**.10 มิถุนายน 2565.จาก : <http://oldweb.mcu.ac.th/mcutrai/menu2/Critical/03.htm>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ ปยุตโต).(2535). **การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์ลิ้ม หงษาคำ.(2565). **ประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา**.10 กรกฎาคม 2565.จาก : <https://sites.google.com/site/fon5481136057/hnwy-thi-1/1-1>
- มหามกุฏราชวิทยาลัย.(2525).**พระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สามารถ มั่งสั่ง.(2565). **อธิปไตย 3 ประการ : ต้นแบบของการปกครอง**.10 กรกฎาคม 2565.จาก : <https://mgronline.com/daily/detail/9620000038979>
- สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ.(2523).**การเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ.(2528).**คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**.กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- Lewis Copeland and Lawrence Lamm eds. (1985). **The World's Great Speeches**. (2nd ed.) New York: Dover.

พุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย
Integrated Buddhist Psychology for Enhancing the Happiness of the
Elderly in Thai Society

พระครูธรรมธรสงกรานต์ กิตติวิโส (เมืองประจักษ์)
ผศ.ดร. สิริวัฒน์ ศรีเครือดง
พระครูสุตวรธรรมกิจ, ผศ.ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Phra Songkran Muangpratab
Asst.Prof.Dr.Siriwat Sikruadong
Phrakhrusutaworathammakit, Asst.Prof. Dr.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail: sompakdeebhu@gmail.com

วันที่รับบทความ: 24 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 28 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 28 สิงหาคม 2565
Received: August 24, 2022; Revised: August 28, 2022; Accepted: August 28, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการและแนวทางใช้หลักพุทธจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย ถ้าหากพูดถึงสังคมสูงอายุ เราจะเข้าใจได้ตรงกันว่าผู้สูงอายุคือ “คนแก่” อายุ 60 ปีขึ้นไป ทว่าโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและคนกลุ่มนี้จะมีสุขภาพร่างกายเสื่อมโทรมไม่แข็งแรง จำเป็นต้องมีผู้ดูแลเอาใจใส่และใช้เงินเพื่อรักษาพยาบาล หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ.2565 และคำถามที่สำคัญที่เราจะเตรียมการเพื่อให้พร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุได้อย่างไร ผู้เขียนได้คิดว่าการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่คอยชี้แนะข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขและมีความเจริญก้าวหน้า ผู้เขียนเชื่อว่าเราจะสามารถพลิกวิกฤติของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้เป็นโอกาส ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีประชากรสูงวัยที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ และการทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดี มีคุณค่า และช่วยพัฒนาประเทศไทย ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ยิ่งๆ ขึ้นไป

คำสำคัญ : พุทธจิตวิทยาบูรณาการ, ความสุข, ผู้สูงอายุ

Abstract

This academic article aims to analyze and analyze principles and guidelines for applying Buddhist psychology to promote happiness for the elderly in Thai society. If talking about the aging society We can understand that the elderly are "old people" aged 60 years and over. The world has entered an aging society and this group of people will have deteriorated health and need to take care of them and spend money for medical care. or daily life Therefore, Thailand will fully enter an aging society in 2022 and the important question is how do we prepare to enter the aging society? The author has contemplated using Buddhist principles that guide the practice of living a happy and prosperous life. The author believes that we can turn the crisis of aging into an opportunity. in driving the development of the country with an elderly population with good physical and mental health Participate in social, economic, cultural, spiritual and civic activities valuable and help develop Thailand to be more stable, prosperous and sustainable

Keyword: Integrated Buddhist Psychology, happiness, elderly

บทนำ

จำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพการณ์ปัจจุบันในหลายประเทศทั่วโลกก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) นั้นหมายความว่า ประชากรผู้สูงอายุในแต่ละประเทศมีมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดซึ่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2017) ได้ทำการทบทวนสถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกในปี พ.ศ. 2560 พบว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในปี พ.ศ. 2593 (ค.ศ. 2050) และเพิ่มขึ้นเป็นสามเท่าในปี พ.ศ. 2643 โดยเพิ่มขึ้นจาก 962 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 2.10 พันล้านคน ในปี พ.ศ. 2593 และเป็น 3.10 พันล้านคน ในปี พ.ศ. 2643 สำหรับประเทศไทยนั้นสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) และสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2561) ได้สรุปว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยมีประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 16.0 ของประชากรทั้งประเทศ และการคาดการณ์ว่าในช่วงปี พ.ศ. 2567-2568 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า โลกของผู้สูงอายุเติบโตขึ้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี (สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์, 2562:7)

ประเทศไทยอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่สมบูรณ์ในอีกไม่กี่ปี ซึ่งรัฐบาลหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันดำเนินงานหรือเตรียมการเพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน

สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศ และประเทศก็อยู่ในช่วงยุค 4.0 ที่หนีไม่พ้นยุคสมัยที่เต็มไปด้วยการแข่งขันอันรุนแรง กับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ท่ามกลางความเจริญทางวัตถุกับระบบทุนนิยม มุ่งเน้นส่งเสริมระบอบบริโภคนิยม โดยการเพิ่มความสามารถในการบริโภคที่สะดวกสบาย การบริหารจัดการที่รวดเร็วทันใจ การแสดงออกทางความคิดสู่สาธารณะอย่างง่ายดาย จนบางครั้งก็ง่ายตายเกินกว่าสติปัญญาของบางคนจะรู้เท่าทันการยับยั้งชั่งใจทำลายดุลยภาพองค์รวมไปโดยปริยาย ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุประสบกับปัญหาหลายประการในอนาคต ดังนั้นจึงต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับปัญหาเหล่านั้น หากปรับตัวไปในทิศทางที่เหมาะสม ก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคม ความสำคัญของผู้สูงอายุจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุยืนยาว อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ แต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (พระราชนิพนธ์ วิจารณ์, 2559: 4) ดังนั้น สิ่งที่ควรพิจารณาก็คือ ผู้สูงอายุจะดำรงชีวิตอยู่อย่างไร ควรมีวิธีการดำเนินชีวิตอย่างไร พัฒนาตนเองอย่างไร จึงจะสามารถมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ และเกิดความสมดุลในชีวิตในโลกปัจจุบันได้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องหันมามุ่งเน้นคุณค่าที่ความสามารถและศักยภาพของผู้สูงอายุ ด้วยจิตใจที่เคารพและยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์อย่างเต็มเปี่ยม โดยมีหลักพุทธธรรมในทางด้านคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาที่ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวมและการพัฒนาความที่ยั่งยืนให้กับ “สังคมผู้สูงอายุ” ในสังคมไทยให้มีความยั่งยืนและมีความสุขในการดำเนินชีวิตต่อไป

จากที่กล่าวเหตุผลข้างต้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอพุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย โดยมีสาระเกี่ยวกับนิยามสังคมผู้สูงอายุ สถานการณ์และแนวโน้มสังคมผู้สูงอายุในสังคมไทย หลักพุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปบูรณาการในพื้นที่ของตนเองหรือวางแผนการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุข สามารถทำคุณประโยชน์ และขับเคลื่อนชุมชนในฐานะผู้มีประสบการณ์ต่อไป

1.สังคมผู้สูงอายุคืออะไร

เป็นที่น่าประหลาดใจว่า แต่ละประเทศ แต่ละภูมิภาค แต่ละองค์กร ยังให้ความหมายของ “ผู้สูงอายุ” แตกต่างกันในระดับสากล เช่น บรรดาประเทศพัฒนาแล้วในโลกตะวันตกส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปว่าผู้สูงอายุ (สมจินทร์ ศรีปรัชยานนท์ และปาณิสรา เทพรักข, 2564: 69) ขณะที่องค์การสหประชาชาติ ซึ่งรวบรวม วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีแนวโน้มที่จะกำหนดว่าผู้สูงอายุ (Elderly Person) คือ คนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

สำหรับประเทศไทยได้นิยามคำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 3 ว่า หมายถึง “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย” จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560 โดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และมูลนิธิสถาบันและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ซึ่งรับผิดชอบการจัดทำรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในปี 2549 ได้จัดกลุ่มผู้สูงอายุไว้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น

(มีอายุระหว่าง 60 – 69) กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (มีอายุระหว่าง 70 -79 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) และด้านมิติการเป็นสังคมผู้สูงอายุนั้น ได้นิยามระดับของสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ซึ่งหมายถึงสังคมที่ประชากรของประเทศกำลังมีอายุสูงขึ้น (รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. พ.ศ. 2560) และในบรรดาประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ก็ยังมีการ “แบ่งชั้น” กันอีกว่า เป็นสังคมผู้สูงอายุในระดับไหนโดยดูจากร้อยละของจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปนั่นเอง โดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้นิยามและแบ่งชั้นชน ผู้สูงอายุ (Older person) หมายถึงประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปและได้แบ่งชั้นการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

2. ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์

3. ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่

ดูจากการแบ่งชั้นข้างต้น ก็พอสรุปได้ว่า ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) แล้ว อย่างไม่ต้องสงสัย เพราะมีจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.1 แต่ที่น่ากังวลกว่าก็คือ เรากำลังเข้าใกล้การเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ในราวปี พ.ศ. 2564 และในอีก 20 ปีข้างหน้า คาดว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นคือการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ระดับสุดยอด (Super-Aged Society) นั่นเอง (สำนักงาน ก.พ. 2561: 6)

2. สถานการณ์และแนวโน้มสังคมผู้สูงอายุในสังคมไทย

จากสถานการณ์การที่อัตราการเกิดของประชากรทั่วโลกที่มีแนวโน้มลดลง บวกกับการที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นเนื่องจากการรักษาพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น และประชากรที่เกิดในยุค Baby Boomers ได้เข้าสู่วัยสูงอายุ เป็นปัจจัยที่ทำให้หลายประเทศทั่วโลก เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่สำคัญ นั่นคือ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุ โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ฝรั่งเศส สวีเดน ญี่ปุ่น เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยที่มีจำนวนผู้สูงอายุมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ซึ่งถือว่ามีอัตราการเติบโตเป็นอันดับ 3 ในทวีปเอเชีย รองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศไทยได้เข้าใกล้สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ขณะที่ตัวเลขของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น 66.5 ล้านคน เฉพาะผู้สูงอายุมีมากถึง 11.1 ล้านคนหรือคิดเป็น 16.73% ส่วนข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขระบุว่า ในปัจจุบัน พ.ศ.2563 ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนมากกว่า 12 ล้านคน หรือราว 18% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และจะเพิ่มเป็น 20% ในปี พ.ศ.2564 ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว และกำลังจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า สำนักงานสถิติแห่งชาติ คาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในปี พ.ศ.2565 และในปี พ.ศ. 2573 จะมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 26.9 ของประชากรทั้งประเทศ (สรวงมณท์ สิทธิสมาน.online) ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นปัญหาสำคัญของการพัฒนาประเทศในระดับที่ค่อนข้างวิกฤติ เนื่องจากประเทศไทยได้เริ่มก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้วอย่างถาวร

จากการสำรวจข้อมูลด้านสุขภาพผู้สูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. 2550 พบว่าผู้สูงอายุประเมินภาวะสุขภาพโดยรวมของตนเอง ว่ามีสุขภาพดี เพียงร้อยละ 43.0 (National Statistical Office, 2014: 3) และยังพบว่าผู้สูงอายุเพศชายร้อยละ 36.8 และผู้สูงอายุเพศหญิงร้อยละ 42.3 มีโรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว ตั้งแต่ 2 โรคขึ้นไป โดยเฉพาะโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2016: online) จากผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของผู้สูงอายุทำให้การดูแลตนเองของผู้สูงอายุลดลง และต้องพึ่งพิงการดูแลจากครอบครัวเพิ่มขึ้น และอัตราส่วนเกื้อหนุนผู้สูงอายุ ซึ่งหมายถึงจำนวนคนในวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) เทียบกับจำนวนผู้สูงอายุพบว่า มีแนวโน้มลดลง (ศรีสุตา วงศ์วิเศษกุล, พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตร พะยอมยงค์, 2558: 153-174) อัตราส่วนเกื้อหนุนผู้สูงอายุที่ลดลงดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมโดยรวม เพราะผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานจะต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลเพิ่มมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2559 พบผู้สูงอายุที่ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรพื้นฐานได้ด้วยตนเองร้อยละ 3.8 และแนวโน้มในปี พ.ศ. 2580 จะพบมากถึงร้อยละ 6.7 ของจำนวนประชากร หากผู้สูงอายุที่ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรพื้นฐานได้ด้วยตนเองย่อมเป็นภาระต่อบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดอย่างไม่เต็มใจ (ชัยวัฒน์ อ่อนโธสง, กัลยรัตน์ ศรกล้า, สุรรัตน์ สิ้นสันต์และวรรณภา พรหมศวร, 2563: 55) ดังนั้น วัยผู้ใหญ่ตอนปลายจึงมีความจำเป็นในการเตรียมตัวให้พร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคุณภาพ เป็นสังคมที่ประกอบด้วยประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีพลังแห่งการสร้างสรรค์ตามศักยภาพ สร้างประโยชน์ให้กับสังคม มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ปัจจุบัน มีการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต รวมทั้งด้านการเงินและที่อยู่อาศัย และด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม

จากประเด็นในเรื่องการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ ถือเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ ซึ่งการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุของประชาชน แบ่งเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย มีการออกกำลังกายอย่าง

เหมาะสม มีการจัดการกับปัญหาสุขภาพด้านจิตใจ พยายามพึ่งตนเองมากกว่าพึ่งคนอื่น รู้จักภาระหน้าที่ของตนเองไม่ปัดความรับผิดชอบ และมีการเตรียมใจไว้ว่าหลังจากเข้าสู่วัยสูงอายุบทบาทหน้าที่ในสังคมรวมทั้งการยอมรับนับถือจากผู้อื่นจะลดลง ด้านเศรษฐกิจ มีการวางแผนการเตรียมเงินออมไว้ใช้สำหรับเวลาฉุกเฉิน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลได้จัดการศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและสังคมในปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐและภาคประชาสังคมควรตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว โดยอาศัยการมองภาพรวมและความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ของการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุ ทั้งในมิติของสังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี

1. พุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย

ในทางพระพุทธศาสนา ความสุขคือการมีทุกข์น้อย ทั้งนี้ความทุกข์ในพุทธศาสนาจะมุ่งเน้นเรื่องความทุกข์ทางใจเพราะความทุกข์ทางกายเป็นเรื่องธรรมชาติโดยความทุกข์ทางใจพระพุทธเจ้ากล่าวไว้ใน “หลักปฏิบัติสมุปปาท” ว่า “ความทุกข์ทางใจมีกระบวนการทางจิตเป็นสาเหตุทั้งนี้ต้นเหตุหรือความทะยานอยากที่ผลักดันให้คนเราเกิดทุกข์” มีการแบ่งความสุขไว้ 3 ระดับ (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, 2554, 12) คือ

ระดับที่ 1 : กามสุข หรือความสุขที่เกิดจากความใคร่ ความอยาก และความปรารถนาทั้งหลายอันเนื่องมาจาก “วัตถุกาม” หรือความสุขจากภายนอก เช่น รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่นำใคร่ นำพอใจ อาทิสุขจากได้ใช้ทรัพย์สินสมบัติดีเยี่ยม การเสพเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น หรือ ความสุขเนื่องมาจากความต้องการภายใน “กิเลสกาม” เช่น ความพอใจว่าตนเองมีฐานะ ชื่อเสียง มีตำแหน่งใหญ่โต เป็นต้น

ระดับที่ 2 : ฌานสุข หรือความสุขสงบเป็นความสุขที่ปราศจากกิเลสชั่วคราว เมื่ออยู่ในสมาธิและมีผลต่อไป อีกระยะหนึ่งหลังจากออกจากสมาธิเมื่อกลับสู่สถานการณ์ปัจจุบันที่ยังมีความโลภ โกรธ หลงความทะยานอยากในจิตใจแล้วความทุกข์ทางใจก็จะกลับมาอีก เนื่องจากยังไม่รู้เท่าทันความคิดปรุงแต่งของตัวเองหรือยังมีความเป็นตัวตนของตนเองอยู่

ระดับที่ 3 : ญาณสุข หรือสุขจากการปล่อยวาง เป็นการรู้เท่าทันความทะยานอยากและความคิดปรุงแต่งด้วยกิเลสของตัวเอง ทำให้สามารถควบคุมความคิดปรุงแต่งและปล่อยวางได้ในที่สุดในทางพุทธศาสนาจัดว่าเป็นความสุขที่ยิ่งกว่าและยั่งยืนกว่าความสุขทางโลกสามารถมองทุกอย่างตามความเป็นจริง เป็นความสุขที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน หากบุคคลนั้นสามารถเจริญสติที่รู้ตัวและรู้เท่าทันต้นเหตุและสังขารของตนเองได้

ส่วนทางจิตวิทยา ความสุขเป็นการวัดเชิงอัตวิสัย (Subjective) คือเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก ดังนั้นความสุขของแต่ละคนก็จะแตกต่างกันไป ความสุข (Happiness) ในเชิงจิตวิทยาจึงเป็นการวัดเฉพาะความอยู่ดีทางอารมณ์ (emotional well - being) เท่านั้น ซึ่งคำว่าความอยู่ดี (well - being) ก็จะวัดรวมเอา

มิติของสุขภาพกาย (physical health) และสุขภาพใจ (mental health) รวมเข้ามาเป็นบริบทของความอยู่ดีมีสุข (Lyubomirsky; 2008: 52) ดังนั้น ความสุขในเชิงจิตวิทยามีนักคิด Martin Seligman (2004: 1-6) ได้ให้ความหมายของความสุว่า เป็นความรู้สึกทางบวกและการทำกิจกรรมเชิงบวกที่นำไปสู่ความดีมีค่า ให้ความสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย ทั้งนี้ ความสุขในความหมายดังกล่าวประกอบด้วยความสุข 3 ระดับ ได้แก่

ความสุขขั้นแรก (The pleasant life) คือ การมีชีวิตที่รื่นรมย์ มีความสนุกสนาน ตอบสนองความเพลิดเพลินเท่าที่บุคคลต้องการ มีอารมณ์ทางบวก มองโลกในแง่ดี มีทักษะในการใช้ชีวิต หรือเป็นความสุขที่ได้รับการสนองตอบจากสิ่งรอบๆ ตัวของบุคคลนั้นๆ ตัวอย่างเช่น การได้ของที่พึงพอใจ การใช้ชีวิตในแบบที่ตนเองต้องการ การได้ครอบครองของที่ตนเองต้องการ เป็นต้น

ความสุขขั้นที่สอง (The good life) คือ การมีชีวิตที่สามารถออกแบบวิถีชีวิตของตนเองได้ สามารถทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตที่ต้องการ และทำให้เกิดความอึดอึ้งอกงามทางใจ เกิดมุมมองต่อชีวิตและโลกในเชิงบวก

ความสุขขั้นที่สาม (The meaningful life) คือ การมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย มีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น และทำให้เกิดความสงบสุข จากการใช้ชีวิตตามแนวทางนั้น อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของความสุขและเป็นความสุขที่ยั่งยืน

จากเรื่องของความสุขเบื้องต้น การทำให้ผู้สูงอายุได้มีการพัฒนาบุคคลให้มีความสุขทางพุทธศาสนา จำเป็นต้องลดความคิดปรุงแต่งด้วยความโลภ โกรธ หลง จนกลายเป็นความทะยานอยากที่ทำให้เกิดทุกข์ ด้วยการเจริญสติและสมาธิให้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง และปล่อยวาง ขณะที่การพัฒนาบุคคลให้มีความสุขในเชิงจิตวิทยาจำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลรู้จักมองโลกในแง่ดีอย่างมีเหตุผล อย่างเข้าใจสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ และสังคมอย่างที่เป็นจริง ไม่ได้มองโลกแง่ดีแบบเพ้อฝัน หรือหลอกตัวเอง ด้วยการรู้จักจัดการความทุกข์ที่เกิดขึ้นโดยการจัดการกับอารมณ์ลบที่เกิดขึ้น การจัดการกับความคิด การเรียนรู้ที่จะมองโลกในแง่บวก และการเรียนรู้ในการแก้สาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์นั้นๆ

อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะนำสู่การพัฒนาความสุขให้กับผู้สูงอายุในสังคมไทย โดยมีพุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุนั้น โดยจะนำแนวคิดในการสร้างสุขให้แก่ผู้สูงอายุตามหลักพุทธจิตวิทยามีอยู่ 2 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ด้วยการนำหลักธรรมตามหลักมงคล 38 ประการ (พิมพ์วัลลัญช์ ศรีบุญ และณัฐวรรวิโรจมานพพงษ์. 2563: 26) ซึ่งมงคล 38 ข้อคือมูลเหตุแห่งความสุข ที่ช่วยส่งเสริมความสุข และความก้าวหน้า ซึ่งมงคลเหล่านั้นไม่ใช่แนวคิดที่พึ่งพาปาฏิหาริย์แต่อย่างใด ทว่าเป็นหลักปฏิบัติง่ายๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ฝึกให้เป็นคนดี สร้างความพร้อมในการฝึกตนเอง ฝึกตนให้เป็นคนมีประโยชน์ บำเพ็ญประโยชน์ ต่อครอบครัวและสังคม เพื่อกำจัดกิเลสให้สิ้นไป ผู้ปฏิบัติจะมีจิตใจที่สะอาด บริสุทธิ์ บริบูรณ์

หมดกิเลส สร้างบารมีให้ถึงที่สุดแห่งธรรมได้ในที่สุด ดังนั้น มงคลชีวิต 38 ประการ หลักธรรมนำทางชีวิต ผู้สูงอายุหรือทุกเพศทุกวัย สุขุมสุขุได้แก่ มงคลที่ 1 ไม่คบคนพาล, มงคลที่ 2 คบบัณฑิต, มงคลที่ 3 บูชาบุคคลที่ควรบูชา, มงคลที่ 4 อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม, มงคลที่ 5 มีบุญวาสนามาก่อน, มงคลที่ 6 ตั้งตนชอบ, มงคลที่ 7 พหูสูต, มงคลที่ 8 มีศีลปะ, มงคลที่ 9 มีวินัย, มงคลที่ 10 มีวาจาสุภาพ, มงคลที่ 11 บำรุงบิดามารดา, มงคลที่ 12 เลี้ยงดูบุตร, มงคลที่ 13 สงเคราะห์ภรรยา-สามี, มงคลที่ 14 ทำงานไม่คั่งค้าง, มงคลที่ 15 บำเพ็ญทาน, มงคลที่ 16 ประพฤติธรรม, มงคลที่ 17 สงเคราะห์ญาติ, มงคลที่ 18 ทำงานไม่มีโทษ, มงคลที่ 19 งดเว้นจากบาป, มงคลที่ 20 สรรวมจากการตักน้ำเมา, มงคลที่ 21 ไม่ประมาทในธรรม, มงคลที่ 22 มีความเคารพ, มงคลที่ 23 มีความถ่อมตน, มงคลที่ 24 มีความสันโดษ, มงคลที่ 25 มีความกตัญญู, มงคลที่ 26 พังธรรมตามกาล, มงคลที่ 27 มีความอดทน, มงคลที่ 28 เป็นคนว่าง่าย, มงคลที่ 29 เห็นสมณะ, มงคลที่ 30 สนทนาธรรมตามกาล, มงคลที่ 31 บำเพ็ญตบะ, มงคลที่ 32 ประพฤติพรหมจรรย์, มงคลที่ 33 เห็นอริยสัจ, มงคลที่ 34 ทำพระนิพพานให้แจ้ง, มงคลที่ 35 จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม, มงคลที่ 36 จิตไม่โศก, มงคลที่ 37 จิตปราศจากอูหิ, มงคลที่ 38 จิตเกษม, ดังที่ข้างหลักธรรมข้างต้น ผู้สูงอายุต้องมีการเตรียมตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอกที่มีความไม่แน่นอน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นปกติ มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีหลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตที่เหลืออยู่ได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักตามมงคลชีวิต 38 ประการ

ระดับที่ 2 ทางพระพุทธศาสนา มาใช้เพื่อพัฒนาความสุขให้เกิดขึ้นภายในตัวของผู้สูงอายุเอง ร่วมกับนิยามความสุขในเชิงจิตวิทยาของ Martin Saligman และกรอบการประเมินสุขภาพของราชวิทยาลัยแพทย์และสมาคมเวชศาสตร์ผู้สูงอายุของอังกฤษมาใช้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนาผู้สูงอายุ 6 ด้านอย่างเป็นรูปธรรม (กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข, 2555, 8-9) ได้แก่

1. การประกอบกิจวัตรประจำวัน (Activity of daily living, ADL) ได้แก่ การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล เช่นการอาบน้ำ การขับถ่าย การรับประทานอาหาร และการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการใช้ชีวิตประจำวันในสังคม เช่นการเดินทาง
2. การทำงานของสมอง (Mental health functioning) ได้แก่ ความรู้ ความจำ (Cognition) และการมีอาการทางจิตประสาท (Psychiatric symptoms)
3. สภาพจิตใจ (Psychosocial functioning) อารมณ์ ความรู้สึก สภาพจิตใจ (Emotional well-being in social and cultural contexts)
4. สุขภาพทางกาย (Physical health functioning) ได้แก่การประเมินสุขภาพเชิงอัตวิสัย (Self-perceived health) การเจ็บป่วย (Morbidity) และความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ (Activity levels and measures of incapability)

5. การเข้าถึงบริการต่างๆ (Social resource) ได้แก่ มีบริการด้านการแพทย์และสังคมให้บริการเมื่อมีความจำเป็น มีรายได้ที่พอเพียง (Economic Resources) การเข้าถึงลูกหลาน บุคคลในครอบครัว เพื่อนเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่จะให้ความช่วยเหลือต่างๆ

6. มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Environmental resources) ได้แก่ มีที่พักอาศัยเพียงพอ และราคาเหมาะสม และสภาพที่พอกอาศัย ที่สาธารณะต่างๆ เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

จากที่กล่าวมานั้นคือการพัฒนาความสุขที่เกิดขึ้นภายในตัวของผู้สูงอายุเอง โดยใช้ชื่อว่าความสุขเชิงจิตวิทยาในผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้กับผู้สูงอายุ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุว่าเป็น “ภาระ” ให้กลายเป็น “พลังของชุมชน” ให้สมกับคำกล่าวที่ว่า “แก่ออย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีศักดิ์ศรี”

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการศึกษาเรื่องวิเคราะห์พุทธจิตวิทยาแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสุขผู้สูงอายุในสังคมไทย นั้น เป็นการบูรณาการหลักธรรมในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ มีกรอบและแนวคิดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการเสริมสร้างความสุขทั้งด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านปัญญา และด้านสติสัมปชัญญะ ผู้เขียนได้องค์ความรู้จากวิเคราะห์สังเคราะห์การนำพุทธจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุในสังคมไทย โดยมีการสร้างความสุขแบบบูรณาการตามหลักพุทธจิตวิทยาดังนี้ 1. สุขภาวะทางกาย มีความสุขกับการใช้ชีวิตให้มีคุณค่า 2. สุขภาวะทางสังคม รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อสังคม 3. สุขภาวะทางจิต มีความสงบสุข 4. สุขภาวะทางปัญญา มีความเข้าใจในชีวิต 5. สุขภาวะทางอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์และความรู้สึกที่ดี

สรุป

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ต่อไปนี้หากพูดถึงสังคมสูงอายุ เราจะเข้าใจได้ตรงกันว่าผู้สูงอายุคือคนกลุ่มใด สังคมผู้สูงอายุแบ่งเป็นระดับตามจำนวนผู้สูงอายุในสังคมอย่างไร และประเทศต่างๆ เข้าสู่สังคมสูงอายุกันแล้ว แม้แต่ประเทศไทยของเราก็เข้าสู่เช่นกัน คำถามที่สำคัญก็คือ เราจะเตรียมคนไทยให้มีความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุได้อย่างไร และรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ได้เตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรไทยที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2565 ดังนั้น สิ่งที่คุณเขียนบทความเตรียมตัวของผู้สูงอายุในสังคมไทยนั้น ควรนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่คอยชี้แนะข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขและมีความเจริญก้าวหน้า นั่นก็คือ มงคล 38 ประการ คือ มูลเหตุแห่งความสุข ที่ช่วยส่งเสริมความสุข และความก้าวหน้า ซึ่งมงคล 38 ข้อนั้นไม่ใช่แนวคิดที่พึ่งพาปาฏิหาริย์แต่อย่างใด ทว่าเป็นหลักปฏิบัติ

ง่าย ๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การสร้างความสุขแบบการบูรณาการตามหลักพุทธจิตวิทยา จึงต้องมีหลักในการดำเนินสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ 1. สุขภาวะทางกาย มีความสุขกับการใช้ชีวิตให้มีคุณค่า 2. สุขภาวะทางสังคม รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อสังคม 3. สุขภาวะทางจิต มีความสงบสุข 4. สุขภาวะทางปัญญา มีความเข้าใจในชีวิต 5. สุขภาวะทางอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์และความรู้สึกที่ดี

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนมีความเชื่อว่าเราจะสามารถพลิกวิกฤติของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุให้เป็นโอกาส ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีประชากรสูงอายุที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ และการทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดี มีคุณค่าและช่วยพัฒนาประเทศไทย ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนยิ่งขึ้นไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2563). **ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่วัยสูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565, จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>.**
- กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข. (2556). **คู่มือ “ความสุข 5 มิติ” สำหรับผู้สูงอายุ.** กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ชัยวัฒน์ อ่อนไธสง,กัลยรัตน์ ศรีกล้า, สุริรัตน์ สิ้นสันต์และวรรณถ พรหมศวร. (2563). **การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 38 (2),53-62**
- กัญปกร เพชรน้อย. (2563). **การประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 4 (2), 15-30**
- พระราชนรินทร์ วิสารโท. (2559). **บูรณาการพุทธธรรมกับระบบการดูแลสุขภาพพระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุของอำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ. รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- พิมพ์วัลย์ ศรีบุญ และณัฐวรรวีร์ มานพพงษ์. (2563). **Smart Elderly: รูปแบบการสร้างทักษะชีวิตในการบริหารจัดการตนเองสำหรับผู้สูงอายุ ตามหลักมงคล 38 ประการ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 3 (4),20-35**
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2554). **จิตวิทยาแนวพุทธ (ตอนที่ 1 และ 2). สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565, จาก <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=938>.**
- รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย.(2560). **มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สถาบันวิจัย**

ประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรีสุตา วงศ์วิเศษกุล, พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตร พะยอมยงค์.(2558). **รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ**โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. 153-174

สำนักงาน ก.พ. (2561). **ภาครัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย.**วารสารข้าราชการ, 60(4),6
สรวยมณต์ สิทธิสมาน. (2565). **เชื่อมสัมพันธ์ภาพผู้สูงวัยกับวัยรุ่น.** สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565, จาก <https://www.altv.tv/content/thaipbskids/61cc0d032514ede909f5ef7a>.

สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์ และปานิสรา เทพรัักษ์. (2564). **การพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง.** วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 4 (1), 67-82
อภิรมย์ สีตาคำ. (2563). **แนวปฏิบัติและกระบวนการดูแลผู้สูงอายุของเครือข่ายพระนักพัฒนาบนพื้นที่สูง: พื้นที่ต้นแบบ เชียงดาว ไชยปราการ ผาง แม่ฮาย.**วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 3 (4),1-19

Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. **SITUATION OF THE THAI ELDERLY 2016.** Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public Company Limited; 2016: 1-48.

Lyubomirsky; S. (2008). **The How of Happiness: A Scientific Approach to Getting the Life You Want.**New York: The Penguin Press.

National Statistical Office. (2014). **The 2014 survey of the older persons in Thailand.** 15 January 2021, from http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-1-1.html.

Nantsupawat W. (2009). **Gerontological nursing.** Khon Kaen: Khonkaenprint

Seligman, Martin E. P. (2004). **Can Happiness be Taught?** Daedalus, Spring 2004.

พุทธวิทยาเพื่อการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารในศตวรรษที่ 21

Buddhology for Social Media Literacy in the 21st Century

เอกพงศ์ พัฒนากุล
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร
Ekkapong Pattanakul
Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist Collage, Thailand
E-mail: ekkapong08@outlook.com

วันที่รับบทความ: 29 สิงหาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 30 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 สิงหาคม 2565
Received: August 29, 2022; Revised: August 30, 2022; Accepted: August 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความเรื่องพุทธวิทยาเพื่อการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารในศตวรรษที่ 21 นี้ มีเจตนารมณ์ในการนำเสนอหลักการเพื่อใช้ควบคุม กำกับและการยับยั้งชั่งใจของปัจเจกบุคคลในการเสพหรือการบริโภคข้อมูลข่าวสารเพื่อในศตวรรษนี้ กล่าวอีกนัยยะหนึ่งได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์และการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศโดยใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นกรอบในการตัดสินใจ ตัดสินใจความเชื่อต่าง ๆ ก่อนที่จะปักใจเชื่อและส่งสารต่อมวลชน ทั้งนี้ เนื่องจากความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารมีพื้นฐานที่เป็นเพียงการรับรู้ (รู้จัก) ยังไม่ใช่ความรู้ (รู้จำ) แม้แต่ความรู้หรือการรู้จำบางอย่างก็ยังไม่ใช่ความรู้แบบปัญญา (รู้แจ้ง) เนื่องจากข้อมูลหรือความรู้บางอย่างอาจจะเป็นความรู้ผิด เป็นข้อมูลผิด (อวิชชา) ที่บางคนอาจจะทึกทักเอาว่าถูกต้องเมื่อเป็นเช่นนี้ พระพุทธศาสนาจึงมีหลักธรรมคำสอนหลายประการที่สามารถนำมาอธิบายและช่วยชี้แนะในการตัดสินใจต่อข้อมูลข่าวได้ในเบื้องต้นหรือระดับที่สูงกว่า เช่น หลักกาลามสูตรที่เน้นย้ำให้เห็นถึงการพิจารณาให้ถ่องแท้ก่อนเชื่อ และหลักปฏิสัมภิทาส่งเสริมให้บุคคลสร้างความชำนาญต่อข้อมูลที่รู้จัก รู้จำ และจะนำไปถึงการรู้แจ้งตามลำดับ

คำสำคัญ : พุทธวิทยา, ศตวรรษที่ 21, ข้อมูลข่าวสาร

Abstract

This article on Buddhology for Social Media Literacy in the 21st Century aims to present principles for control directing and restraining the individual in the consumption or consumption of information for this century. In other words, emotional intelligence and information technology social media literacy using Buddhist doctrines as a decision-making framework. Judge beliefs before setting them up and sending messages to the masses. This is

because the diversity of information is based only on perception (recognition), not knowledge (understanding). Even though, some knowledge or recognition is not cognitive (enlightened) knowledge because some information or knowledge may be misinformation. It is a misinformation (ignorance) that some people may assume is correct. Therefore, Buddhism has several doctrinal principles that can be used to explain and help guide decision-making on news information at an initial or higher level, such as the Kalama Sutta that emphasizes thorough consideration. before believing and the principle of interaction encourages individuals to become proficient with known information, to recognize it and to lead to enlightenment accordingly.

Keywords: Buddhology, 21st Century, Information

บทนำ

สภาวะการณ์และสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 นี้ เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ (Information) เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เพราะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นบริบททางสังคมสิ่งผูกพันอยู่กับการดำเนินชีวิตที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของยุคนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม เป็นต้น ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากข้อมูลข่าวสาร (Information influence) นี้เป็นสำคัญ ซึ่งในประเด็นข้อมูลข่าวสารนี้ ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 สะท้อนเจตนารมณ์ที่หมายถึงสิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง (Fact) ข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการอื่นใด และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร, แฟ้ม, รายงาน, หนังสือ, แผ่นผัง, แผนที่, ภาพวาด, ภาพถ่าย, फिल्म (Film) การบันทึกภาพหรือเสียง (Sound recording) การบันทึกด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้ และปัจจุบันนี้ (พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนทุกรูปแบบแห่งศตวรรษที่เราต้องยอมรับว่าการสื่อสารของผู้คน เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ทั้งด้านการส่งสารและการรับข่าวสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันใจและทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ เว็บไซต์ (Website) และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ (Online) เสนอข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้อย่างต่อเนื่องและเท่าทันต่อสถานการณ์

ตามที่ทราบแล้วว่าโลกาภิวัตน์ (Globalization) คือยุคแห่งการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารอย่างที่เราเรียกว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” ที่เริ่มมาจากไอที (IT) สู่ไอซีที (ICT) ดิจิทัล (Digital) และในศตวรรษนี้กำลังเรียกใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) เพื่อประโยชน์ต่อการสื่อสารอย่างเต็มรูปแบบในทศวรรษต่อไปนี้เป็นทิศทางในอนาคตของพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กล่าวคือเป็น

การประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในระบบสารสนเทศตั้งแต่กระบวนการจัดเก็บรวบรวม (Collection) การประมวลผล (Data processing) และการเผยแพร่สารสนเทศ (Information dissemination) เพื่อช่วยให้ได้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนจะมุ่งกล่าวเน้นพุทธวิทยา (Buddhology) เพื่อการรู้เท่าทันกระแสและความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้บริบทของข้อมูลข่าวสารว่าพระพุทธศาสนามีท่าทีและการปฏิบัติอย่างไรต่อข้อมูลข่าวสาร (information) เพราะข้อมูลข่าวสารถ้าสื่อออกไปดีก็จะดี แต่สื่อออกไปไม่ดีผลที่ติดตามมาจะมากมายมหาศาล ดังที่สามารถพบเจอความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันอยู่ภายใต้บริบทของข้อมูลข่าวสาร อาทิเช่น พฤติกรรมเลียนแบบของเด็กที่กระทำตามบุคคลที่เขาติดตามในโลกออนไลน์ แม้การกระทำนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายก็ตาม อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นหลักในการเตรียมความพร้อมรับมือกับผลที่จะตามมา ประเด็นนี้จะเป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อการเสพข้อมูลข่าวสารอย่างผู้รู้เท่าทันกระแส (Intelligence) ซึ่งจะกล่าวตามลำดับ

ความสำคัญและผลกระทบของข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลข่าวสาร (Information) มีความจำเป็นและสำคัญต่อการรับรู้ (Perception) การรับรู้เป็นเพียงการรู้จัก (Recognition) การรู้จักยังไม่ใช่ความรู้ที่หมายเอาการรู้จำ (Remember) และการรู้จำก็ยังไม่ใช่การรู้แจ้ง (Enlightenment) ที่หมายถึงปัญญา (Mentality) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลข่าวสารถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารที่อาจเรียกสั้น ๆ ว่า สาร (Message) อันหมายถึง เรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปแบบข้อมูลที่ส่งออกไปเพื่อต้องการให้ผู้อื่น ๆ ได้รับรู้ (Perception) ความเห็น (Comment) ความคิด (Idea) ความรู้สึก (Feeling) ความเชื่อ (Belief) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบหรือปัญหาอุปสรรคที่อาจจะมาจากหลากหลายต้นเหตุ อาทิ 1. ผลกระทบเกิดจากปัญหาของผู้ส่งสาร (Sender) 2. ตัวสาร (Message) 3. ภาษาที่ใช้สื่อสาร (Language) 4. ผู้รับสาร (Receiver) 5. สื่อ (Media) และ 6. กาลเทศะและสภาพแวดล้อม (Context)

บริบททั้ง 6 ประการนี้ โดยเฉพาะในประเด็นที่เราจะเน้นกล่าวถึงคือสาร (Message) หรือข้อมูลข่าวสาร (Information) จะเห็นว่ามียุทธศาสตร์ของสารที่อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น 1. ข้อมูลข่าวสารที่สลับซับซ้อนมากเกินไป (Complexity) 2. ผู้รับสารขาดประสบการณ์ต่อข้อมูล (Experience) 3. เกิดความขัดแย้งของข้อมูลข่าวสาร (Controversiality) 4. มีเนื้อหาสารที่ซ้ำซ้อนเกินไปจนไม่น่าสนใจ (Redundancy) และ 5. มีเนื้อหาที่แปลกจนผู้รับไม่อาจตามทัน (Strangeness)

เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้ แนวทางแก้ไขเบื้องต้นจึงสามารถกระทำได้ คือ 1. เลือกข้อมูลข่าวสารจะต้องเหมาะสมกับเพศ อายุ การศึกษาและอาชีพของผู้รับสาร 2. เลือกข้อมูลข่าวสารที่เรื่องราวและสถานการณ์ 3. ทำเรื่องยากให้ง่าย จริง มีประโยชน์และผู้ฟังชอบใจ และ 4. ลำดับความยากง่ายของข้อมูลข่าวสารให้เหมาะสม

ในเรื่องความสำคัญของข้อมูลข่าวสารในยุคไร้พรมแดน (Globalization) มีความจริงที่ว่าข้อมูลข่าวสารย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุกมิติ เพราะข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพลและมีความสัมพันธ์กับรูปแบบสื่อสารวิธีการ กระบวนการสื่อสารและการสื่อสาร ส่วนที่เป็นระดับปัจเจกและระดับ

สังคม โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์เรามากจะพบว่าความสำคัญในข้อนี้ เกิดจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้คนไว้หลายประการ เช่น

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ
2. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบแห่งชาติไปเป็นเศรษฐกิจโลก ที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกผูกพันกับทุกประเทศ ความเชื่อมโยงของเครือข่ายสารสนเทศทำให้เกิดสังคมโลกาภิวัตน์
3. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้องค์กรมีลักษณะผูกพัน มีการบังคับบัญชาแบบแนวราบมากขึ้น หน่วยธุรกิจมีขนาดเล็กลง และเชื่อมโยงกันกับหน่วยธุรกิจอื่นเป็นเครือข่าย การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันกันในด้านความเร็วเป็นหลักใหญ่ใจความโดยอาศัยการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Network) และการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunications) เป็นตัวสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว
4. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีแบบสุนทรียสัมผัส (Aesthetics) และสามารถตอบสนองตามความต้องการการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ที่เลือกได้เอง
5. กระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดสภาพการทำงานแบบทุกสถานที่และทุกเวลา (All times are realistic)
6. เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดการวางแผนการดำเนินการระยะยาวขึ้น อีกทั้งยังทำให้วิถีการตัดสินใจหรือเลือกทางเลือกได้ละเอียดขึ้น

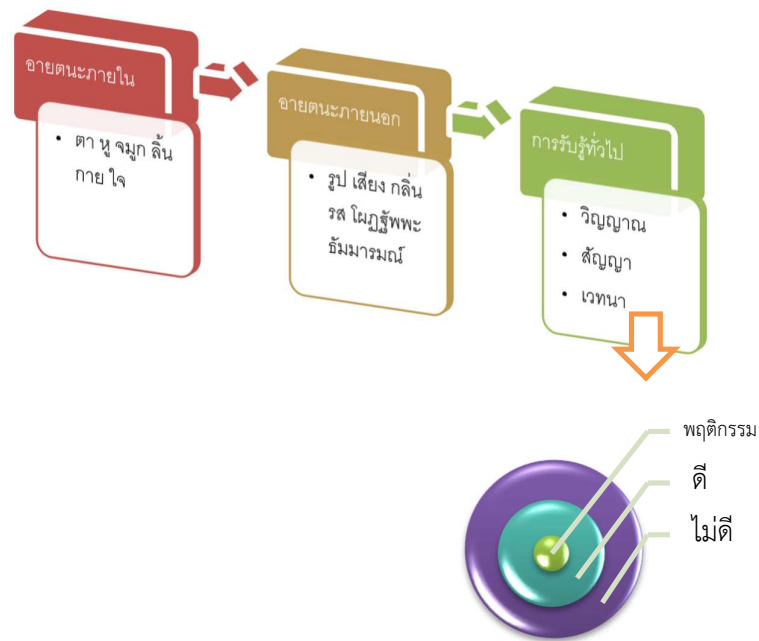
กล่าวได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาท (Role) ที่สำคัญในทุกๆองค์กร แม้กระทั่งในส่วนบุคคล (Private) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกในทุกด้าน ทั้งด้านความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การเมือง ตลอดจนการวิจัยและการพัฒนาต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่การศาสนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ นับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีต่อสังคมโลกแบบองค์รวม (Holistic World Society) แต่ในมุมตรงกันข้าม จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาก็มักจะเกิดขึ้นจากการเสพข้อมูลข่าวสาร (Data consumption) ก็เช่นเดียวกัน เพราะข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง เป็นข้อมูลที่ผิดก็มีปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้งทั้งในองค์กรพระพุทธรศาสนาและองค์กรภายนอก เมื่อเป็นเช่นนี้ในการเสพข้อมูลข่าวสารจึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในการตรวจสอบข้อมูลที่สามารถกระทำได้ด้วยตัวเอง และหลักดังกล่าวนี้ ในที่นี้จะนำเสนอตามพุทธวิทยาเพื่อการรู้เท่าทันข้อมูลต่อไป

พุทธวิทยาว่าด้วยกระบวนการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ในศตวรรษที่ 21 การแสวงหาความรู้ทางวิชาการตลอดจนการเปิดเผยความรู้ไม่อาจมปลักอยู่กับศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งโดยเฉพาะบางอย่างต้องรื้อฟื้น (Deconstruction) บางอย่างจำต้องยกเลิก และบางอย่างจำต้องหาแนวคิดอื่นมาอธิบายเสริมเพื่อสนับสนุนแนวคิด พุทธวิทยา (Buddhology) คือ ศาสตร์ว่าด้วยความรู้ของผู้รู้อย่างพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) เมื่อเป็นเช่นนี้ ถ้าจะบอกว่าปรัชญาคือศาสตร์แห่งศาสตร์ทั้ง

ปวง (ด้านวิชาการ) ข้อนี้เราอาจกล่าวได้ว่าพุทธวิทยาคือศาสตร์แห่งศาสตร์ทั้งปวง (ทางศาสนา) คงเป็นสิ่งที่สมคูล เพราะแนวคิดในพุทธวิทยาสามารถนำมาอธิบายเพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างกลมกลืนไม่เคยหวงแหน และไม่ปิดกั้น (Open mind) อย่างไม่รู้ตัว เมื่อต้องพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการรู้ข้อมูลข่าวสาร ในบริบทของกระบวนการสื่อสาร ซึ่งในประเด็นนี้ มีนักวิชาการตะวันตกนามว่า เบอร์โล (Berlo, 1960) ได้กล่าวไว้ว่ากระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งนิยมเรียกชื่อย่อ ๆ ว่า S-M-C-R Model โดยเฉพาะช่องทางของสารในการสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งเบอร์โล (Berlo) แนะนำได้แก่ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (ตา, หู, จมูก, ลิ้น, และผิวหนังสัมผัส) ที่เป็นช่องทางสำหรับการรับเข้าและส่งออกของการสื่อสาร

แต่แนวคิดพุทธวิทยา (Buddhology) เข้าใจว่าเกิดขึ้นก่อนเบอร์โล (Berlo) นับได้ราวมากกว่า 1503 ปีและพุทธวิทยาเกี่ยวกับเรื่องนี้เมื่อพิจารณาแล้วมีความล้าลึกมาก โดยได้เสนอกลไกลงไปกว่าส่วนของรูปธรรม (Factual) ที่เรียกว่าประสาทสัมผัส (Sensory) แต่เสนอถ้าไปถึงการรับรู้ผ่านนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่ไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าไม่มี นี้เรียกว่าการรับรู้ทางใจอันเป็นช่องทางภายในที่จำต้องกระทบกับช่องทางช่องทางภายนอก คือ ธรรมารมณฺ์ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ธรรมารมณฺ์

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทั่วไปเหล่านี้จะเกิดขึ้นกับทุกคนเป็นการรู้จักและรู้จำ ส่วนใครจะสามารถพัฒนาความรู้ไปสู่ความรู้อย่างแน่นหนา ความรู้ที่ว่านี้จะต้องพัฒนาบนพื้นฐานจิตภาวนาบนเส้นทางสมณะและวิปัสสนา นอกจากนี้ พุทธวิทยา (Buddhology) ยังได้แสดงให้เห็นองค์ประกอบสำคัญในตัวของผู้คนออกไปอีกว่าทุก

คนมีองค์ประกอบของกระบวนการรับรู้ (Perception) ข้อมูลข่าวสารอยู่แล้ว 5 ประการ เรียกว่า “ขันธห้า” (The Five Aggregates) ดังนี้ (ประทุม ฤกษ์กลาง, 2565) 1. รูป (Corporeality) ได้แก่ รูปธรรมทั้งหมด ร่างกายและพฤติกรรม 2. เวทนา (Feeling) ได้แก่ ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือการเฉย ๆ ซึ่งเกิดจากผัสสะทางประสาททั้ง 5 และทางใจ 3. สัญญา (Perception) ได้แก่ ความจำได้ หมายรู้คือกำหนดรู้อาการเครื่องหมาย ลักษณะต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้จำอารมณ์นั้น ๆ ได้ 4. สังขาร (Mental formations or Volitional activities) ได้แก่ องค์ประกอบหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตมีเจตนาเป็นตัวนำซึ่งจะปรุงแต่งและแสดงออกทางกาย ทางวาจาหรือเป็นเครื่องปรุงของจิตของความคิดซึ่งนำไปสู่ปัญญา (Wisdom or Understanding) และ 5. วิญญาณ (Consciousness) ได้แก่ ความรู้แจ้งอารมณ์ทางประสาททั้ง 5 และทางใจ คือ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การรู้สัมผัสทางกาย และการรู้อารมณ์ทางใจ

กล่าวได้ว่าองค์ประกอบทั้งห้าประการนี้ ผู้ใดสามารถทำให้แจ้งชัดตามความเป็นจริง เท่ากับว่าผู้นั้น รู้จักตนเองที่จะนำไปสู่ความรู้ในระดับปัญญานั้นเอง

พุทธวิทยาว่าด้วยการสื่อข้อมูลข่าวสาร

ภาษา (Language) คือ สิ่งสำคัญด้านการสื่อข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์ อารยประเทศที่มีความเป็นมาอย่างยาวนานมักจะมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน อนึ่ง พุทธวิทยา (Buddhology) มองว่า การพูด การเขียนที่เป็นสุภาษิต เป็นมงคลชีวิตอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ ทุกคนจึงต้องพูดและเขียนเพื่อการสื่อข้อมูลข่าวสารให้เหมาะสม เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนและผู้อื่น แต่ถ้าสื่อในสิ่งที่ไร้ประโยชน์ออกไปผลจักเกิดในทางลบอย่างมหาศาล ฉะนั้นท่าทีและการปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสาร (Attitude and Treatment of Information) ตามแนวพุทธวิทยา (Buddhology) หลักคำสอนหลายประการเกี่ยวกับการสื่อสารข้อมูลย่อมปรากฏชัดว่าการสื่อสารข้อมูลจะให้ความสำคัญทั้งวจนะและอวจนะภาษา (Verbal and Nonverbal language) ดังนี้

1. ท่าทีและการปฏิบัติต่อใช้วจนะ

วจนะภาษา (Verbal) คือ คำพูดและคำพูดก็เป็นสื่อที่ดีที่สุดในการติดต่อซึ่งกันและกัน เพราะเป็นการสื่อสารโดยตรง ผู้รับสารจะรับรู้โดยตรงและรับรู้ได้ทันที อีกทั้งผู้ส่งสารสามารถเลือกใช้ภาษา คัพท์ คำพูด และรูปแบบของการสื่อสารเชิงวจนะได้อย่างเหมาะสม หรือบางทีบางคนมักเลือกใช้อวจนะภาษาแบบต่างๆ ที่เหมาะสมเพื่อประกอบการพูดไปพร้อมกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้รับ วัตถุประสงค์ และสถานการณ์ได้ ข้อนี้ พุทธวิทยาให้ความสำคัญกับการสื่อสารเชิงวจนะนี้มาก ดังจะเห็นได้จากบรรดาปาฏิหาริย์ 3 อย่าง พระพุทธเจ้าจะทรงยกย่องอนุศาสนิปาฏิหาริย์เป็นสำคัญ ซึ่งข้อนี้ ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยการสื่อสารเชิงวจนะที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดปัญญาตามลำดับ และการสื่อสารเชิงวจนะที่พระพุทธองค์ทรงใช้มีหลายลักษณะรูปแบบ เช่น การเทศนา บรรยาย อธิบาย สนทนา ตอบปัญหา จะในลักษณะใดก็ตาม จะสั้นหรือยาวก็ตาม โดยทรงใช้อุปมาเปรียบเทียบ ใช้สื่อประกอบทั้งสื่อที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม และทรงอธิบายอย่างเป็น

ลำดับขั้นตอน นอกจากนี้ ยังข้อกำหนดที่นำมาเป็นกรอบเกี่ยวกับการใช้วาจาก็ยังปรากฏอยู่ในหลักคำสอนมากมายแม้แต่ในเบญจศีลที่เน้นให้ตั้งใจตั้งใจศึกษาอยู่บ่อยว่าควรละเว้นจากการพูดเท็จ

2. ท่าทีและการปฏิบัติต่อการใช้วจนะ

อวจนภาษา (Nonverbal) คือ กิริยาท่าทางหรืออย่างใดอย่างหนึ่งไม่เข้าข่ายวจนภาษาที่กล่าวมาแล้ว ที่สามารถใช้ประกอบการพูด หรือสื่อสารในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำซึ่งสื่อสารได้หลายวิธี ได้แก่ (ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2533) 1. เทศภาษา คือ การใช้พื้นที่และระยะห่างเพื่อการสื่อสาร 2. กาลภาษา คือ การใช้เวลาเพื่อการสื่อสาร 3. ภาษาท่าทาง คือ การแสดงกิริยาท่าทางต่าง ๆ เพื่อการสื่อสาร 4. กายภาพภาษา คือ การใช้รูปร่างหน้าตาเพื่อการสื่อสาร 5. สัมผัสภาษา คือ การใช้การสัมผัสทางกายเพื่อการสื่อสาร 6. ปริภาษา คือ ลักษณะของเสียงที่ใช้ในการสื่อสาร และ 7. วัตถุภาษา คือ การใช้วัตถุสิ่งของเพื่อการสื่อสาร

ด้วยเหตุที่พฤติกรรมเชิงอวจนะสามารถสร้างความหมายได้พฤติกรรมทั้งหมดนั้นจึงเป็นการสื่อสาร การสื่อสารเชิงอวจนะนั้นจึงมีแทรกอยู่ทุกหนทุกแห่ง ทุกเวลา และทุกสถานการณ์ ในการสื่อสารของพระพุทธองค์ ยกเว้นสัมผัสภาษา ซึ่งเป็นการสื่อสารที่เกิดจากการใช้การสัมผัสทางกายแล้ว อวจนภาษาเหล่านั้นได้ปรากฏควบคู่ไปกับการสื่อสารเชิงวจนะมากบ้างน้อยบ้าง โดยพระองค์ทรงใช้เพื่อแทนคำพูดบ้าง เสริมคำพูดบ้าง เพื่อโน้มน้าวใจผู้ฟัง ให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา น้อมใจไปตามกระแสธรรมะที่พระองค์ทรงแสดงอย่างไรก็ดี รูปแบบวิธีการสื่อสารเชิงอวจนะที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ คือ เพื่อประโยชน์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้รับสารเกิดความรู้อย่างเข้าใจ และปัญญาขึ้นนั้น การสื่อสารเชิงอวจนะเหล่านั้นที่โดดเด่น ได้แก่ ภาษาท่าทางและกายภาพภาษา (Body language and Physical language)

พุทธวิทยาว่าด้วยวิธีการสื่อสารข่าวสาร

การสื่อสารข่าวสารไม่ว่าจะด้วยวจนภาษาหรืออวจนภาษาหรือแบบผสม การสื่อสารนั้นก็เพื่อประโยชน์ต่อการสร้างความรับรู้ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หรือแม้บางทีถ้าเกี่ยวกับความเชื่อแล้วเรายังมีการสื่อสารกับสิ่งที่เหนือวิสัยด้วย อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับประเด็นนี้ โดยทั่วไปเรามักจะแบ่งประเภทเอาไว้ว่ามีวิธีการสื่อสารอยู่สองอย่าง คือ กับตัวเองและกับผู้อื่น ในประเด็นนี้ วิธีการสื่อสารในพุทธวิทยา สามารถพิจารณาได้ตามครรลองทั้งในการสื่อสารกับตนเองและการสื่อสารกับบุคคลอื่น ดังนี้

1. วิธีการสื่อสารกับตนเอง

วิธีการสื่อสารกับตนเอง หรือการสื่อสารภายในตนเองที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีหลายลักษณะ ได้แก่ การคิดในรูปแบบต่าง ๆ การตรึกตรอง การรู้สึกการมีสติ การรู้อยู่ พิจารณาเห็น การระลึกถึงหรือระลึกได้ การเจริญสติ การกำหนดสติ การเข้าใจตนเองการรู้จักตนเอง และการตระหนักรู้วิธีการสื่อสารกับตนเองที่เป็นการสื่อสารเชิงพุทธ ที่มีลักษณะเป็นการใช้ความคิดนั้น จะไม่เป็นการคิดในลักษณะของการปรุงแต่งไปเรื่อย ๆ หรือการฝันกลางวัน แต่เป็นการคิดในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การคิดแบบอุปมา

เปรียบเทียบ การตั้งคำถามกับตนเอง การหาหรือหรือปรึกษากับตนเอง การสอน การให้อิโหวาหรือเตือนตนเอง การมนสิการ การพิจารณา การใคร่ครวญ เป็นต้น การที่บุคคลจะไม่ทำการสื่อสารกับตนเองด้วยการคิดในลักษณะของการปรุงแต่งไปเรื่อย ๆ นั้นต้องมีสติกับกับอยู่เสมอ ส่วนที่มีลักษณะเป็นการนึก การระลึกได้ จะเป็นการนึก หรือระลึกถึงแต่สิ่งหรือเรื่องราวที่ดั่งงาม ที่เป็นบุญกุศล ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดั่งงาม เป็นสุขหรือเป็นมูลเหตุให้กระทำการที่ดั่งงาม สำหรับการสื่อสารกับตนเองในลักษณะของความรู้สึกต่าง ๆ ก็เช่นกันที่จะไม่เป็นความรู้สึกที่เป็นไปในทางที่ไม่ดี เช่น รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ อิจฉาริษยา เศร้าโศกเสียใจ เป็นต้น แต่เป็นความรู้สึกที่เป็นไปในทางที่ดี เช่น รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สงบ ปลอดภัยเบิกบาน แจ่มใส กระตือรือร้น เป็นต้น และสื่อสารกับตนเองอย่างมีสติอยู่เสมอ

2. วิธีการสื่อสารกับบุคคลอื่น

วิธีการสื่อสารกับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเชิงวิจนะหรือเชิงอวิจนะ การสื่อสารทางเดียวหรือการสื่อสารสองทางด้วยวิธีการสื่อสารรูปแบบใด เช่น บรรยาย อภิปรายอุปมาอุปไมย สนทนา สากัจฉา โต้ตอบ ถามคำถาม ตอบคำถาม หรือสื่อสารด้วยภาษาท่าทาง เช่น ภาษากายต่าง ๆ เป็นต้น กิติ การสื่อสารกับบุคคลอื่นที่เป็นการสื่อสารเชิงพุทธานั้น เป็นการสื่อสารที่คำนึงถึงหลักการและแนวทางปฏิบัติในการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร ตามแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในพระพุทธศาสนาในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการละเว้นการสื่อสารที่เป็นการกระทำทางกายและวาจาที่เป็นไปในทางที่ไม่ดี เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น แต่เป็นการสื่อสารที่เป็นการกระทำทางกายและวาจาที่เป็นไปในทางที่ดี มุ่งให้เกิดประโยชน์และไม่เบียดเบียนทั้งตนเอง ผู้อื่นและส่วนรวม โดยสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยวิธีการสื่อสารต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสติ เป็นเหตุเป็นผลตามความเป็นจริง เข้าใจและเคารพในกันและกัน และรับผิดชอบในการสื่อสารของตนทั้งวิธีการสื่อสารกับตนเองและการสื่อสารกับบุคคลอื่นที่เป็นการสื่อสารเชิงพุทธ มีวิธีการที่สำคัญ คือ สื่อสารด้วยสติ โดยอาศัยการสำรวมเป็นเครื่องมือ เมื่อเป็นผู้ส่งสารต้องสำรวมและมีสติระลึกว่าจะสื่อสารสารใดออกไป เพื่อประโยชน์อะไร ในเวลาหรือสถานการณ์ใดที่เหมาะสม กล่าวคือ ในการสื่อสารกับบุคคลอื่นก็ย่อมต้องมีการสื่อสารกับตนเองเกิดขึ้นด้วย โดยเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนการสื่อสารกับบุคคลอื่น เช่น ก่อนที่บุคคลจะพูดย่อมมีการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่จะพูดมาก่อน การสื่อสารเชิงพุทธ คือ ให้คิดในทางที่ดีหรือพิจารณาไตร่ตรองให้ดีก่อนที่จะพูดเกี่ยวกับเรื่องนั้น หรือตั้งสติให้ดีก่อนที่จะพูดอะไรออกไป เมื่อเป็นผู้รับสารต้องสำรวมและมีสติระลึก ในการรับสาร หรือสิ่งที่เข้ามากระทบ กล่าวคือ ใส่ใจในการรับรู้ เช่น ตั้งใจฟัง เมื่อได้ยิน หรือรับรู้สารใด ให้รับรู้อย่างมีสติ คิด พิจารณา ไตร่ตรองให้ดีก่อน โดยอย่าเพิ่งด่วนสรุป หรือปลงใจเชื่อในสิ่งที่ได้รับรู้อนั้น ๆ

พุทธวิทยาว่าด้วยช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร

การเลือกใช้ช่องทางในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารนี้ พุทธวิทยาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารว่า ได้แก่ อายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นสิ่งที่ไม่ควรชื่นชมลุ่มหลงมาก เพราะเป็น

ช่องทางแห่งการเกิดทุกข์ได้ เป็นช่องทางของสิ่งที่สามารถขัดขวางความดี ก่อให้เกิดปัญหาได้ และพระพุทธเจ้าทางย่ำว่า ผู้ใดชื่นชมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ชื่นชมรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องได้) ธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) ผู้นั้นชื่อว่าชื่นชมทุกข์ ผู้ใดชื่นชมทุกข์ ผู้นั้นเรากล่าวว่า ย่อมไม่พ้นไปจากทุกข์ได้ เพราะในที่ไม่ดีมีตา มีรูป (สิ่งที่เห็นได้ด้วยตา) มีความรู้แจ้งทางตา มีธรรมที่พึงรู้แจ้ง ด้วยความรู้แจ้งทางตา ในที่ไม่ดีมีหูมีเสียง ฯลฯ มีธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) มีความรู้แจ้งทางใจมีธรรมะที่พึงรู้แจ้ง ด้วยความรู้แจ้งทางใจ ในที่นั้น ย่อมมีมาร (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539)

นอกจากนี้ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ยังเป็นช่องทางไปยังหนทางของนรกได้ด้วย คือ นรกอันชื่อว่าเนื่องด้วยอาตนะสำหรับถูกต้องอารมณ์ 6 ชนิด ในนรกนั้นบุคคลย่อมเห็นรูปใด ๆ ด้วย ก็เห็นแต่รูปที่ไม่น่าปรารถนา ไม่เห็นรูปที่น่าปรารถนา เห็นแต่รูปที่ไม่น่าใคร่ ไม่เห็นรูปที่น่าใคร่ เห็นแต่รูปที่น่าพอใจ ไม่เห็นรูปที่น่าพอใจ เขาฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องในโผฏฐัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องได้) รู้ธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) ก็ได้

ฟัง ได้ดม ได้ลิ้ม ได้ถูกต้อง ได้รู้แต่สิ่งที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใคร่ ไม่น่าพอใจ ไม่ได้ฟัง ไม่ได้ดม ไม่ได้ลิ้ม ไม่ได้ถูกต้อง ไม่ได้รู้สิ่งที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจขณะเดียวกันตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สามารถเป็นช่องทางที่ใช้รับรู้ในสิ่งที่ดีได้ ทรงสอนถึงสวรรค์ที่ตา หู ว่าสวรรค์อันชื่อว่าเนื่องด้วยอาตนะสำหรับถูกต้องอารมณ์ 6 ชนิด ในสวรรค์นั้น บุคคลย่อมเห็นรูปใด ๆ ด้วยตาก็เห็นแต่รูปที่น่าปรารถนา ไม่เห็นรูปที่ไม่น่าปรารถนาเห็นแต่รูปที่น่าใคร่ ไม่เห็นรูปที่ไม่น่าใคร่ เห็นแต่รูปที่น่าพอใจ ไม่เป็นรูปที่ไม่น่าพอใจเขาฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องโผฏฐัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องได้) รู้ธรรมะ (สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ) ก็ได้ฟัง ได้ดม ได้ลิ้มได้ถูกต้อง ได้รู้แต่ในสิ่งที่ปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ ไม่ได้ฟัง ไม่ได้ดม ไม่ได้ลิ้มรส ไม่ได้ถูกต้อง ไม่ได้รู้สิ่งที่ปรารถนา

พุทธวิทยาว่าด้วยการตัดสินใจเชื่อข้อมูลข่าวสาร

ที่จริงแล้วพุทธวิทยามองว่า ผู้ที่จะสามารถเชื่อได้อย่างสมบูรณ์ที่สุดและเหมาะสมที่สุดนั้นจะต้องมีปฏิสัมพันธ์อันประกอบด้วย อุตถปฏิสัมพันธ์ (แตกฉานเนื้อหา) ธัมมปฏิสัมพันธ์ (แตกฉานในหลักการ) นิรุตติปฏิสัมพันธ์ (แตกฉานในภาษา) และปฏิสัมพันธ์ (มีไหวพริบปฏิภาณที่แตกฉาน) แต่ในระดับพื้นฐานทั่วไปที่มีคนหมู่มากที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ไร้พรมแดนที่เกิดการไหลบ่าทางแนวคิดต่าง ๆ มากมาย พุทธวิทยาที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเชื่อข้อมูลข่าวสารจึงมีท่าทีและการปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารว่า อะไรเป็นสิ่งที่ควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ การตัดสินใจความคิดความเชื่อนี้มีแนวธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักการดังกล่าวเรียกว่า หลักกาลามสูตรสิบอย่างอันเป็นหลักให้ควรเลือกรับและเลือกเชื่อ (ชัยวัฒน์ อัทพัฒนา, 2523) ดังนี้

1. อย่าด่วนเชื่อเพราะฟังตาม ๆ กันมา
 - 1) ความจริงระหว่างพงศาวดารไทยกับพงศาวดารพม่า
 - 2) ตำนาน/นิทาน
 - 3) เรื่องการสร้างโลก
 - 4) อภินิหารเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญ

2. อย่าด่วนเชื่อเพราะเป็นประเพณีแต่โบราณ
 - 1) ประเพณีจารีตต่าง ๆ ที่ปฏิบัติตาม ๆ กันมา
 - 2) แหน่งนางแมวแล้วฝนจะตกเมื่อฝนแล้ง ชาวอีสานจึงแห่นางแมว
 - 3) ผมทำตามท่านนะครับ เพราะถือคติว่าเดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด
 - 4) ที่นี่ห้ามสตรีเข้า.(โปรดอ่านป้าย)
 - 5) การทำตามแฟชั่นเพราะกลัวไม่ทันสมัย ลัทธิเอาอย่าง
3. อย่าด่วนเชื่อเพราะเป็นข่าวลือ
 - 1) ข่าว ดาราชื่อ.....ตั้งท้องกับดารานุ่ม....(คนไหนก็ไม่รู้)
 - 2) ได้ยินมาว่าเทอมนี้ พุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์อาจารย์ผู้สอนจะให้ A ทั้ง Class
4. อย่าด่วนเชื่อเพราะมีในคัมภีร์
 - 1) เธอต้องฝันถึงฉันแน่เมื่อคืนนี้ (เพราะได้พลิกหมอนตามตำรา)
 - 2) อ่างหนังสือชีววิทยาสถียอริสโตเติล (Aristotle) เชื่อว่าโลกเป็นศูนย์กลางจักรวาล
 - 3) ตำราดาราศาสตร์นิยามดาวเคราะห์ว่า...ดังนั้น “ดาวพลูโตจึงไม่ใช่ดาว”
5. อย่าด่วนเชื่อเพราะเพียงมีเหตุผลตามตรรกวิทยา

ความสมเหตุสมผลของวิธีการอ้างเหตุผลอาจไม่ใช่ความถูกต้องของข้อสรุป

All A are B ลูกผู้ชายต้องชอบฟุตบอล

(All) C are A ภรรยา เป็น ผู้ชาย

(All) C are B ภรรยา ชอบ ฟุตบอล

เมื่อวานเรายูอยู่กับแฟน

วันนี้แฟนอยู่กับเรา

ดังนั้นพรุ่งนี้เราต้องอยู่ด้วยกัน (ไม่แน่ แต่สมเหตุสมผลไง
6. อย่าด่วนเชื่อเพราะเห็นเพียงลักษณะภายนอก
 - 1) เกิดสงครามที่ราคาน้ำมันขึ้นราคาทุกที ช่วงนี้น้ำมันขึ้นราคา แสดงว่าช่วงนี้มีสงครามแน่ ๆ
 - 2) กรณีบอมส์กรุงเทพฯจากข้อมูลตำรวจที่ปรากฏน่าเชื่อได้ว่ามีการกระทำของโจรได้จริง ฯลฯ
7. อย่าด่วนเชื่อเพราะเพราะนึกเอาด้วยตนเอง
 - 1) อากาศอย่างนี้ฝนน่าจะตก ว่ากันตามที่เคยปรากฏทุกทีมันก็ตกนี่นา
 - 2) อาการของเธอน่าเป็นเอดส์ ดูซิหอมดำเหมือนคนเป็นเอดส์เสียวมึง
 - 3) โฆษณา เน้นเรื่องภาพลักษณ์ทาง “เพศ”
 - 4) โฆษณา โรลออน “แรดยังนุ่มตอม (ยังทนไม่ได้)”
 - 5) โฆษณาบะหมี่สำเร็จรูป “เซ็กซ์เร้าร้อน (ชวนให้หลงใหล)”
8. อย่าด่วนเชื่อเพราะตรงกับทัศนคติเดิมของตน

1) ชาญวิทย์เป็นคนชอบดื่มไวน์ พอมีงานผลวิจัยบอกว่าดีต่อสุขภาพ เขาก็เห็นชอบสนับสนุนด้วย
 2) เราก็แฟนผีแดงด้วยกัน เชื่อว่าปีนี้ต้องได้แชมป์เปียนลีกตามคุณเอกราชและเซียนบอลหลายคนทำนาย

- 3) เห็นไหมเขาก็ทิ้งเธอไป ก็ฉันเคยบอกแล้วว่าไอ้หมอนี้มันเจ้าชู้จะตาย
 - 4) นักพันธุวิทยาเชื่อมั่นว่า การโคลนนิ่งว่าจะไม่ทำให้สัตว์กลายพันธุ์ตามทฤษฎีที่ได้นำเสนอ
 - 5) ใครที่รักนายกา ก็เชื่อว่าคาร์บอมบ์เรื่องจริง คนที่ไม่รักก็ไม่เชื่อเป็นธรรมดา
9. อย่าด่วนเชื่อเพราะมีลักษณะน่าเชื่อ
- 1) คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ (แต่ก็ไม่แน่เสมอไป)
 - 2) “สบู่ก้อนนี้ กลิ่นหอมดีจัง น่าจะใช้ดีด้วยนะ”
 - 3) เหมือนเห็นวิศวกรแต่งตัวภูมิฐานคิดว่าเขาต้องมีสตางค์ (รวยแน่)
 - 4) “คนนี้น่าตาที่ดี พุดจากก็เพราะ ต้องเป็นคนดีแน่ๆ”
 - 5) “นายคนนี้แต่งตัวกะโปโล บุคลิกไม่น่าไว้วางใจ คงเป็นคนกระจอก”
10. อย่าด่วนเชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูของตน เช่น บางครั้งครูหรือศาสตราจารย์สอนผิดเรื่องพระองคูลิมาล

กาลามสูตรคือหลักการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) การวางท่าทีที่ถูกต้องในการจะตัดสินใจ เชื่ออะไรต้องทำการสังเกตตรวจสอบวิเคราะห์และพิสูจน์ข้อมูลก่อน เพราะแนวคำสอนในเรื่องนี้ ย้ำถึงหลักการให้เกิดความเชื่อต่อเมื่อเรา “เข้าใจด้วยตนเองว่าอะไรเป็นกุศล เป็นสิ่งที่ดีไม่มีโทษ ผู้รู้สรรเสริญ ทำแล้วได้รับประโยชน์และความสุข ก็ควรยอมรับ” (ชัยวัฒน์ อุตพัฒน, 2523)

พุทธวิทยาว่าด้วยผู้รับสาร

การวิเคราะห์ผู้รับสารตามแนวพระพุทธศาสนา ย่อมปรากฏว่าพระพุทธเจ้าทรงแยกวิเคราะห์ผู้รับสารตามระดับปัญญา ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการสื่อสารของนักวิชาการตะวันตกที่วิเคราะห์ผู้รับสารตามหลักพื้นฐานง่าย ๆ เช่นลักษณะทางกายภาพ จิตใจ เช่น หลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences theory) ของเดอร์เฟลอร์ (Derfleur) ที่ให้ข้อคิดว่าบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ สภาพจิตวิทยา ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ แตกต่างกันไป เนื่องจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน แต่สำหรับพุทธวิทยามีการแบ่งบุคคลที่จะสั่งสอนตามระดับปัญญาซึ่งลึกซึ้งกว่านักวิชาการตะวันตกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมหรือการสื่อสารตามความเหมาะสมของบุคคลทรงมองเห็นว่าบุคคลมีความสามารถทางปัญญาแตกต่างกันเป็น 4 ระดับ คือ

1. อุกมตติตัญญู ได้แก่ ผู้มีภูมิปัญญาที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ทันทีเมื่อได้ฟังเปรียบเสมือนดอกบัวเจริญเต็มที่ที่ผลิโผล่เหนือระดับน้ำ เติบโตที่ระดับน้ำได้ทันทีเมื่อได้รับแสงจากดวงอาทิตย์

2. วิบัติสัญญา ได้แก่ ผู้สามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม เปรียบเสมือนดอกบัวที่ชูก้านมาถึงระดับพื้นน้ำรอที่จะโผล่พ้นน้ำในวันรุ่งขึ้นและเตรียมบานเมื่อได้รับแสงตะวัน

3. เนยยะ คือ ผู้อาจเรียนรู้ธรรมด้วยอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้วยการฟัง การคิด การถาม การทอ้งบ่นเปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องการเวลาในการโผล่ขึ้นสู่พื้นผิวน้ำเพื่อเบ่งบานในโอกาสต่อไป

4. ปทปรมะ ได้แก่ผู้ซึ่งไม่อาจเรียนรู้และเข้าใจในพระธรรมวิเศษ แม้จะฟัง คิด และทอ้งบ่นอย่างไรก็ตามเปรียบเสมือนบัวที่จมติดอยู่ใต้น้ำ

พุทธวิทยาว่าด้วยจริยธรรมด้านข้อมูลข่าวสาร

เพื่อเป็นหลักประกันของความถูกต้องหรืออย่างที่เราเรียกว่าจรรยาบรรณของผู้เกี่ยวข้องด้านข้อมูลข่าวสาร ในข้อนี้ ผู้จะมุ่งกล่าวถึงจริยธรรมด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อการรู้เท่าทันทั้งผู้รับและผู้ส่ง ดังนี้

1. จริยธรรมของผู้ส่งสาร

จริยธรรมของผู้ส่งสาร (Messenger ethics) ในข้อนี้ ผู้เขียนจะมุ่งกล่าวถึง “การพูด” รวมถึง “การเขียน” ด้วย ในฐานะเป็นสิ่งที่คนในสังคมต้องเผชิญทุกวัน ผู้ส่งสาร ในการสื่อสารเชิงพุทธ ต้องเป็นผู้ส่งสารที่มีคุณสมบัติและทำหน้าที่ของผู้ส่งสารด้วยดี ที่เรียกว่า กัลยาณมิตร นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติของผู้ส่งสารประการอื่นอีก ได้แก่ เป็นผู้รู้จริง เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ รู้จักกาลเทศะและวิธีการที่จะสื่อสารกับผู้รับสาร มีความรับผิดชอบในการสื่อสารของตน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์แก่ผู้รับสาร ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ อยู่ในหลักธรรม และจากแนวทางการสื่อสารที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการสื่อสารของผู้รับสารในการสื่อสารเชิงพุทธได้ เช่น “สัปปริสธรรม 7 ประการ” เกณฑ์ในการตรัสวาจาของพระพุทธเจ้า การมีกายและวาจาที่ตรงกัน และธัมมกถิกสูตร และที่เราคุ้นเคยดีคงจะเป็นในเรื่องของคำพูด ซึ่งคำพูด คำเขียนที่ไม่ควรสื่อสาร คือ

- 1) ย่อมพูดปิด
- 2) ย่อมพูดส่อเสียด (คือยู่ให้แตกร้าวกัน)
- 3) ย่อมพูดคำหยาบ
- 4) ย่อมพูดเพื่อเจ้า
- 5) สิ้นชีวิตแล้วย่อมเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต (ความลุ่มจมตกต่ำ) นรก (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539)

2. จริยธรรมของผู้รับสาร

เมื่อกล่าวถึงผู้พูดในฐานะผู้ส่งสาร นอกจากนี้ พระพุทธศาสนายังย้ำถึงทำที่และการปฏิบัติต่อการฟัง ในฐานะผู้รับสารไว้ในหลักธรรม 5 ประการ ดังนี้ (พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต) 2538)

- 1) ไม่นึกหมั่นในเรื่องที่เขาพูด
- 2) ไม่นึกหมั่นผู้พูด

- 3) ไม่นึกหมิ่นตัวเอง
- 4) ใจไม่ฟุ้งซ่าน ฟุ้งโดยมีจิตหนึ่งเดียว
- 5) มนสิการโดยแยบคาย หรือโยนิโสมนสิการ

และเพื่อเป็นหลักในการทำหน้าที่ทางปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจพระพุทธศาสนาย้ำอึกว่าในการฟังนั้นควรจะปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ไม่ฟังโดยมีความรู้สึกลบลู่
- 2) ไม่ฟังโดยมีจิตแข่งดี
- 3) ไม่ฟังโดยคอยจ้องจับผิด มีจิตกระทบกระทั่งต่อผู้แสดง (ผู้พูด)
- 4) ไม่คิดหมายว่าเข้าใจแล้วในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

ดังนั้น การสื่อสารจะต้องสื่อให้เหมาะสมกับระดับปัญญาที่แตกต่างกันของผู้รับสาร โดยใช้เทคนิควิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้รับสาร คำสั่งสอนของพระองค์ว่าด้วยการสื่อสารในด้านกระบวนการสื่อสาร หลักการพูด การฟังการเลือกเชื่อ การวิเคราะห์บุคคล ดังที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักการที่ล้ำลึกที่สร้างสรรค์ให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพหลักคำสั่งสอนว่าด้วยการสื่อสารของพระองค์ยังคงครอบคลุมถึงหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมของการสื่อสารอีกด้วย เป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้บุคคลมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับบุคคลอื่น ๆ และเป็นหลักการสื่อสารที่ช่วยให้สังคมทุกระดับทั้งในระดับครอบครัวชุมชน ประเทศชาติ และโลกคงไว้ซึ่งสันติสุข

บทสรุป

สรุปได้ว่า ตามที่กล่าวมา มักเป็นประเด็นคำถามต่อเนื่องว่า “แล้วช่องทางที่ก่อให้เกิดสถานการณ์แบบนี้ คือ อะไร” ประเด็นนี้ มีสมมติฐานมากมาย เช่น “ความแปลกหู แปลกตา ความตื่นเต้น ความแน่นอน คับแค้น กล้า ๆ กลัว ๆ สงสัย กังขา ฯลฯ” เหล่านี้ เป็นสิ่งเร้าให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ ผู้ที่สนใจใฝ่รู้มาก ๆ ต่างก็เป็นผู้ทรงคุณ เจ้าลัทธิ (Doctrine) เจ้าสำนัก (School) ศาสดา (Prophet) ที่ปรึกษา (Consultant) ที่พยายามหาคำตอบเพื่อเสนอความเป็นสากล แต่ทว่าการแสวงหาอันนั้นนับวันยิ่งแตกแขนงออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อเป็นเช่นนี้ กลุ่มที่เกิดความกลัวต่อปรากฏการณ์จึงพัฒนาการมาเป็นศาสนา ส่วนกลุ่มที่เกิดความสงสัยต่อปรากฏการณ์ก็ได้พัฒนาการมาเป็นปรัชญา เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสงสัยกับความกลัว จึงกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ได้รับจากปรากฏการณ์และเป็นจุดเริ่มแรกของการแสวงหาคำตอบ และคำตอบที่ได้รับเราเรียกว่า “ความรู้” แต่ก่อนที่เราจะเข้าถึงความรู้อย่างใดอย่างหนึ่งที่ค้นพบมีข้อสำคัญก่อนหน้าที่จะพัฒนาเป็นความรู้ที่เป็นศาสตร์และเป็นประเด็นที่จำต้องให้ความสนใจ คือ ข้อมูลข่าวสารนั่นเอง ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลที่เป็นประเด็นความสงสัยหรือเป็นประเด็นจากความกลัวอย่างไรอย่างหนึ่งทั้งหมดอาจเป็นข้อมูลผิด หรือเป็นอวิชชา ดังนั้นพุทธวิทยาจึงหวังให้บุคคลมีการตรวจให้แยบคาย (โยนิโสมนสิการ) ของแหล่งที่มา ก่อนจะนำมาเป็นสิ่งยึดก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันของสิ่งที่เรียกว่าจริง ความจริง และความเป็นจริงต่อไป

คำขอบคุณ

ผู้เขียน ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร ผู้บริหาร และ คณะกรรมการผู้จัดโครงการอบรมการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการ ที่ให้การสนับสนุนและให้ทุนในการจัดทำบทความทางวิชาการ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ทรงคุณที่ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของบทความนี้ ด้วยความเคารพยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2523). **หลักพุทธศาสนา**. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2533). **การสื่อสารระหว่างบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.

ประทุม ฤกษ์กลาง. (2556). **การประชาสัมพันธ์ (Public relations)**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). ปทุมธานี:

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พระราชบัญญัติ. (2540). **พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540**.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2538). **พุทธธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน**. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สถาบันการเมืองกับการสื่อสารทางการเมืองสมัยใหม่
Political Institutions and Modern Political Communication

พระครูปริยัติวรเมธี (อริยมณีโก/ทิพย์มณี)
ภคสิริ แอนินัน
พระนุชิต นาคเสโน
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Phrakhru Pariyatworamathee (Ariyamathiko/Thipmanee)
Paksiri Ae-nihon
Phra Nuchit Nacaseno
Department of Political Science Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E mail: pariyatworamathee.thi@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ: 24 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 30 สิงหาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 30 สิงหาคม 2565

Received: August 24, 2022; Revised: August 30, 2022; Accepted: August 30, 2022

บทคัดย่อ

การที่สถาบันทางการเมืองจะมีความเข้มแข็งจะต้องเริ่มจากการสื่อสารนโยบาย แนวทางในการบริหารงานให้กับประชาชนในฐานะพลเมืองรับทราบก่อนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในทางตรงและทางอ้อมเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนบทบาทหน้าที่ของสถาบันการเมือง และเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นการคัดค้านหรือต้านทานการใช้อำนาจในทางไม่ชอบของสถาบันการเมือง และในปัจจุบันความก้าวหน้าของสื่อใหม่ได้มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาก่อให้เกิดวิวัฒนาการจึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกับสถาบันการเมืองเป็นอย่างมาก สำหรับสถาบันทางการเมืองในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล พรรคการเมือง หรือองค์กรอิสระต่างก็ต้องอาศัยสื่อใหม่ในการที่จะเข้าถึงกลุ่มของประชาชนในแต่ละช่วงวัย อีกทั้งในปัจจุบันสื่อใหม่สามารถดำเนินการเล่าเรื่องที่หลากหลายผ่านโปรแกรมต่าง ๆ ของคอมพิวเตอร์ สามารถรังสรรค์การประชาสัมพันธ์ตามใจที่ต้องการ อีกทั้งในปัจจุบันนี้การที่จะนำสื่อใหม่เข้ามาใช้ก็มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระบบ AI eBook และโปรแกรมอื่น ๆ อีกมากมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงยุคในปัจจุบันมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริหารงาน การจัดสรรทรัพยากร การตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถาบันการเมืองได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าสถาบันการเมืองไม่สามารถหลีกเลี่ยงสื่อใหม่ที่เข้ามาแทนที่สื่อเก่าได้เลยเพราะสื่อใหม่จะเป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่คำนึงถึงความสนใจของประชาชนเป็นหลัก ทั้งนี้การใช้สื่อทั้งสองรูปแบบจึงต้องมีการผสมผสานให้สอดคล้องกับความชัดเจน ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขความต้องการของประชาชนในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: สถาบันการเมือง, การสื่อสารทางการเมืองสมัยใหม่

Abstract

The strengthening of political institutions must begin with policy communication. Guidelines for the administration of people as citizens before they get involved in politics, both directly and indirectly, to encourage the roles and duties of political institutions. and to support the democratic regime It is also an objection to or resistance to the abuse of power by political institutions and in the present, the advancement of new media has evolved over time, resulting in a change in political institutions. very much Today's political institutions, whether governments, political parties or independent organizations, rely on new media to reach groups of people of different ages. In addition, nowadays, new media can carry out various storytelling through various computer programs and can create the desired publicity. Moreover, nowadays, the use of new media is more diverse. Whether it is an AI eBook system and many other related programs Including the current era, there is an opportunity for people to have access to administration. resource allocation to monitor the performance of political institutions as well However, it can be seen that the political institutions cannot avoid the new media that replaces the old media at all because the new media will reach the target audience that takes into account the interests of the people. However, the use of both forms of media must be blended in accordance with clarity. Adapting content to suit the needs of the people is the key to unlocking the needs of today's people.

Keywords: Political Institutions, Modern Political Communication

1. บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเกิดความแตกแยกทางด้านทัศนคติทางการเมือง จนเกิดวิกฤตความไม่มั่นคงทางการเมือง ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการเมืองที่ยังอยู่ในความสนใจของประชาชนเป็นจำนวนมากอีกทั้งยังถูกใช้เป็นเหตุผลในการเคลื่อนไหวทางการเมืองแม้แต่การชุมนุมประท้วงที่นำไปสู่การทำรัฐประหารการเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง จนนำไปสู่การปฏิเสธการเลือกตั้ง การต่อต้านคอร์รัปชันในไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเน้นใช้การณรงค์ปลุกจิตสำนึกให้คนในสังคมมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง และเลือกคนที่ไม่โกงเข้าไปเป็นรัฐบาล ปัญหาอีกประการหนึ่งของการเมืองประเทศกำลังพัฒนาภายใต้การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยคือการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน

(อานันท์ ปันยารชุน, 2552:37) ประเด็นในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรจึงทำให้สถาบันทางการเมืองที่มีสถานะเป็นกระบวนการซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรสังคมให้เป็นระบบ อำนาจในการจัดสรรที่ถือว่าเป็นนโยบายของระบบการเมืองนั้น หากนโยบายนั้นเหมาะสมก็ย่อมจะก่อให้เกิดการสนับสนุนต่อการตัดสินใจของระบบการเมืองครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ (บุญชู บุญลิขิตศิริ, 2553:30) และการที่จะนำมาซึ่งการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบก็จะเกี่ยวเนื่องกับการสื่อสารทางการเมือง นับว่าเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ อาจจะกล่าวได้ว่าหากไม่มีการสื่อสารทางการเมืองก็จะไม่ก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าการเมืองดำรงอยู่ จากประเด็นนี้ ในเรื่องการสื่อสารทางการเมืองจึงจำเป็นต้องต่อสถาบันทางการเมืองที่จะนำเอามาใช้ในการสื่อสารให้กับประชาชน โดยกระบวนการที่จะใช้ในการสื่อสารทางการเมืองนั้นจะต้องประกอบด้วยผู้ส่งสาร เนื้อหาข่าวสารที่ต้องการส่งไปยังประชาชนไม่ว่าจะเป็นนโยบายหรือจุดยืนต่าง ๆ ของสถาบันการเมืองและสิ่งสำคัญที่สุดคือผู้รับสารเพราะถ้าขาดผู้รับสารไปแล้วประเด็นที่เราจะสื่อสารออกไปก็จะไม่เกิดประโยชน์ และในยุคปัจจุบันนี้ที่โลกของเราก้าวมาไกล จึงเกิดการสื่อสารแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็น Facebook Instagram Line Twitter ที่เข้ามามีบทบาทในการรับสารของประชาชน จากประเด็นเรื่องสื่อใหม่ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองสถาบันทางการเมืองมีการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับการสื่อสารที่นำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะสร้างเส้นทางความสำเร็จต่อผู้ส่งสารได้อย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จของสถาบันการเมืองส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะอาศัยสื่อใหม่ในการที่จะสร้างภาพลักษณ์ สร้างความสำเร็จให้แก่สถาบันทางการเมือง ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจและจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยควรจะต้องมีเครื่องมือในการสื่อสารกับประชาชนและเครื่องมือในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในสถาบันการเมือง และเป็นแนวทางสร้างความเชื่อมั่นทางการเมืองโดยผ่านสื่อใหม่ต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง

สถาบันการเมือง หมายถึง แบบแผนหรือการกระทำทางการเมืองซึ่งถูกสร้าง วางระเบียบกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและกระบวนการต่าง ๆ โดยมีโครงสร้างและองค์กรทางการเมืองที่กำหนดรูปแบบและวิธีการในการประพฤติปฏิบัติหรือกระทำทางการเมืองและมีปฏิสัมพันธ์หรือกระทำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมโดยลักษณะทั่วไปของสถาบันการเมือง มีดังนี้ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร อีหะ, 2547:87)

1. สถาบันการเงินต้องมีแบบแผนในการจัดตั้ง ให้การยอมรับในพฤติกรรมทั้งหลายซึ่งรวมถึงกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและกระบวนการต่าง ๆ
2. สถาบันการเมืองต้องมีโครงสร้างและองค์กรทางการเมืองที่กำหนดรูปแบบและวิธีการในการประพฤติปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมทางการเมือง
3. สถาบันทางการเมืองจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล กลุ่ม สมาคม หรือสังคมทั้งสังคม

ลักษณะของสถาบันการเมืองที่กล่าวมา มีการวัดหรือการประเมินสภาวะการดำรงอยู่ของสถาบันการเมืองประการหนึ่งก็คือ การวัดการพัฒนาความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ว่าเป็นสถาบันสูงหรือต่ำ ซึ่งเกณฑ์ในการวัดหรือการประเมินโดยพิจารณาความสามารถของสถาบัน 4 ประการดังนี้(Samuel P. Huntington, 1968:12)

1. ความเป็นอิสระ (Autonomy) คือ การที่สถาบันมีความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างอิสระ ปราศจากการถูกครอบงำจากองค์กรอื่น
2. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) คือ การที่สถาบันมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม
3. ความซับซ้อน (Complexity) คือ ความสามารถของสถาบันในการสร้างโครงสร้างภายในต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือภารกิจที่วางไว้และสามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมได้
4. ความเป็นเอกภาพ (Coherence) คือ ความสามารถของสถาบันในกาจัดการกับภาระงานของตนและพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อปฏิบัติงานได้อย่างสมเหตุสมผล ตลอดจนถึงความสามารถของสถาบันในการตัดสินใจด้านที่เป็นภารกิจหลักและความเห็นพ้องต้องกันในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

ถ้าหากสถาบันการเมืองมีความเป็นสถาบันต่ำ เช่น ด้านความสามารถในการปรับตัวรับมือกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปได้น้อยก็มีโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงถึงขั้นล่มสลายได้ โดยสถาบันการเมืองมีโอกาสได้รับผลกระทบและอาจถึงขั้นล่มหายไปได้ในที่สุดจากการทำลาย 3 ประการ ดังนี้ (R.E. Goodin, 1996:727)

ประการแรก สถาบันอาจล่มสลายเพราะประสบความล้มเหลวในการอบรมสั่งสอน การตอกย้ำถึงค่านิยม บรรทัดฐานและความนิยมชมชอบที่มีต่อตัวสถาบัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ทำให้สมาชิกมีความภักดีต่อสถาบัน

ประการที่สอง สถาบันอาจล่มสลายเนื่องจากมีสถาบันใหม่เป็นทางเลือกเข้ามาแทนที่ ซึ่งสามารถสนองตอบต่อความต้องการได้ดีกว่าและปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วนเหนือกว่าสถาบันเก่าที่เคยผูกขาดมา

ประการสุดท้าย สถาบันอาจล่มสลายเพื่อปรากฏให้เห็นชัดเจนถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของตน

พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานของระบบ การเมืองทุกระบบ (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2544:382)

ประการแรก พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมือง ที่แสดงลักษณะอุดมการณ์ทางการเมือง ที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรี ประชาธิปไตย พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์แบบเผด็จการสังคมนิยม (พรรคคอมมิวนิสต์) พรรคการเมืองที่มี อุดมการณ์แบบอำนาจนิยม เป็นต้น

ประการที่สอง พรรคการเมืองเป็นสถาบันการเมืองที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลกับประชาชน กล่าวคือ พรรคการเมืองจะทำหน้าที่รวบรวมผลประโยชน์และความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มต่าง ๆ ในระบบการเมือง เพื่อกำหนดเป็นนโยบายของพรรคเพื่อตอบสนองและจัดทรัพยากรของสังคมพรรคการเมือง จึงเป็นสถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเป็นสถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่ต่อรองและตกลงประสานผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อยุติความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคม

ประการที่สาม พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การอบรมกลุ่มอาสาทางการเมือง การให้ความรู้ทางการเมือง การสร้างสำนึกทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมือง รวมทั้งการสร้าง เอกภาพ และเสถียรภาพทางการเมือง

ประการที่สี่ พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สรรสร้างผู้นำทางการเมือง เหตุที่พรรคการเมืองมีความเหมาะสมในการสร้างผู้นำทางการเมือง เนื่องจากการเป็นผู้นำทางการเมืองต้องมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบาย โดยคำนึงผลประโยชน์ของประชาชนในทรศนะของพรรคการเมือง ฉะนั้น นักการเมืองจึงต้องเข้าใจการต่อรอง การประสานผลประโยชน์ ตลอดจนการสร้างควมสามัคคีของกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น หน้าที่ในการสร้างผู้นำทางการเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็น

สถาบันการเมืองมีความเชื่อมโยงกับการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย สถาบันนิติบัญญัติหรือรัฐสภา สถาบันบริหารหรือรัฐบาล และพรรคการเมือง โดยสถาบันทางการเมืองทั้งสามนี้มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทยตั้งแต่อดีตที่เริ่มต้นการปกครองในระบบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งโครงสร้างทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยมีความสัมพันธ์กับรูปแบบรัฐสภาอย่างชัดเจน เนื่องจากหากระบบการเมืองเปิดโอกาสให้มีกระบวนการเลือกตั้ง ย่อมมีความสัมพันธ์โดยตรงที่บ่งชี้ว่า รูปแบบรัฐสภาก็จะเป็นแบบการเลือกตั้งมากกว่า รูปแบบแต่งตั้ง แต่หากมีการปิดกั้นการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองก็อยู่ในรูปแบบของการแต่งตั้ง และหากระบบการเมืองเปิดช่องว่างให้ ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในเพียงบางด้านหรือมีขอบเขตที่จำกัด ก็ย่อมก่อให้เกิดรูปแบบผสมมาเป็นทางออกในการดำเนินการทางการเมือง (ธัชวุฒิ จาดบัณฑิตสภ, น. 102)

3. ความหมายการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสาร หมายถึง การส่งผ่านข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งหรืออีกกลุ่มคนหนึ่ง โดยใช้สัญลักษณ์การสื่อสารที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ (David K. Berlo, 1960:12) การอภิปราย การโต้แย้งเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ รวมถึงวาทะทางการเมืองทั้งการเขียนและการพูดโดยผู้ส่งสารมีเจตนาที่ให้การส่งสารมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมทางการเมือง (R.E. Denton, Jr. and G.C. Woodward, 1990:15) รวมถึงกระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปยังประชาชนด้วยเหตุผลเพื่อการกล่อมเกลากองการเมือง

การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับทราบการตัดสินใจนโยบาย การชี้แจงข้อเท็จจริงให้กับประชาชนทราบตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน (กาญจนา แก้วเทพ, 2547:11)

4. ทฤษฎีการสื่อสารการเมืองสมัยใหม่

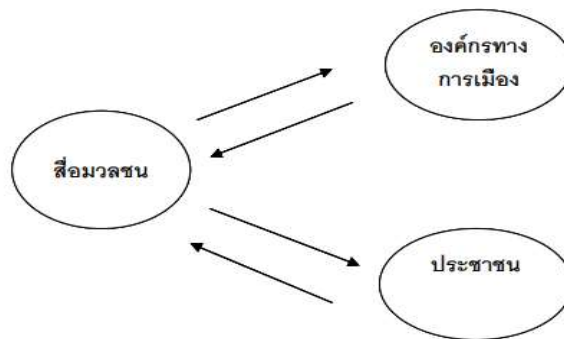
การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนไปยังประชาชนผู้เลือกตั้ง ซึ่ง Brian McNair ระบุคุณลักษณะ 3 ประการของการสื่อสารทางการเมืองไว้ ดังนี้ (Brian McNair, 1999:5)

1. การสื่อสารทุกรูปแบบที่ดำเนินการโดยนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง

2. การสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง

3. กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง เช่น การรายงานข่าว

กิจกรรมการเมืองทั้งหมด คือ การสื่อสารทางการเมือง ไม่เพียงการพูด การเขียน แต่เป็นทุกอย่างที่ปรากฏสู่สายตาไม่ว่าจะเป็นเครื่องแต่งกาย ทรงผม ตราสัญลักษณ์ล้วนเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารอันจะนำไปสู่สิ่งที่เป็นภาพลักษณ์ (image) หรืออัตลักษณ์ (identity) ของบุคคล

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair (1999)

1. กลุ่มองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง รัฐบาล องค์กรสาธารณะ กลุ่มพลังทางการเมือง กลุ่มก่อการร้าย ฯลฯ ซึ่งในแบบจำลองนี้จะเน้นที่การสื่อสารของพรรคการเมืองโดยมีฐานคติที่ว่าพรรคการเมือง คือ กลุ่มคนที่ร่วมกันโดยมีอุดมการณ์เหมือนกันตกลงที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายเดียวกันโดยการนำเสนอแนวนโยบายสู่ประชาชนและหาวิธีการที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นทางไปสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติภายหลังได้รับเลือกตั้ง

2. กลุ่มสื่อมวลชน ทำหน้าที่ 2 อย่าง เป็นตัวส่งผ่านข้อมูลจากพรรคการเมืองและส่งสารที่สร้างขึ้นเอง เช่น บทบรรณาธิการ บทวิเคราะห์ วิจารณ์ต่าง ๆ ไปยังกลุ่มที่สาม คือ ประชาชน

3. กลุ่มประชาชน ไม่ว่าจะธรรมชาติและจำนวนกลุ่มผู้รับสารจะเป็นอย่างไร การสื่อสารทางการเมืองทุกประเภทที่มุ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จจากการส่งสารนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี สมาชิกวุฒิสภาจนถึงสภาผู้แทนราษฎร นักการเมืองเหล่านี้พยายามที่จะสร้างภาพเชิงบวกให้เกิดขึ้นในใจและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้เลือกตั้ง

การสื่อสารทางการเมืองเป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากองค์กรทางการเมืองไปยังสื่อมวลชนและประชาชน ซึ่งถือว่าการถ่ายทอดระหว่างระบบการเมืองกับสังคม การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการทางสังคมการเมือง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกสรรทางการเมืองโดยผ่านทางสื่อมวลชนไปยังประชาชน

5. ลักษณะการสื่อสารทางการเมืองสมัยใหม่

เกณฑ์ที่กำหนดให้การสื่อสารใดเป็นการสื่อสารทางการเมืองหรือไม่นั้น การตัดสินโดยยึดองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ เลยจะทำให้ประสบกับความยุ่งยากและซับซ้อน การสื่อสารใดจะเป็นการเมืองสามารถพิจารณาได้จากแบบจำลองการสื่อสารของ Harold D.Lasswell ที่ว่า “ใคร พูดอะไร ผ่านช่องทางไหน ถึงใคร แล้วทำให้เกิดผลอะไร” และได้สรุปว่าควรพิจารณาจากผลทางการเมืองของการสื่อสาร ซึ่งอาจเกิดจากแหล่งข่าวสาร ช่องทางหรือผู้รับสารก็ได้ (Lasswell, Harold D., 1927:627) สอดคล้องกับ Brian McNair และ Robert E. Denton and Gary C. Woodward ที่เห็นว่า การสื่อสารจะเป็นการเมืองได้นั้นจะต้องเป็นการสื่อสารที่มีเป้าหมายทางการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องกับ

1. การสื่อสารทุกรูปแบบซึ่งกระทำโดยนักการเมืองและตัวแสดงทางการเมืองอื่น ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง
2. การสื่อสารที่ส่งถึงนักการเมืองหรือตัวแสดงทางการเมืองซึ่งกระทำโดยผู้ที่ไม่ใช่นักการเมือง เช่น ผู้ออกเสียงลงคะแนน นักเขียนบทความหนังสือพิมพ์
3. การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองและตัวแสดงทางการเมืองและกิจกรรมที่พวกเขากระทำซึ่งปรากฏในการรายงานข่าว บทบรรณาธิการ และสื่อมวลชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่อภิปรายเกี่ยวกับการเมือง

ในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันการสื่อสารทางการเมืองในสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสารไปอย่างรวดเร็วจนทำให้มีพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารเพิ่มขึ้นแทบตลอดเวลา ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการสื่อสารการทำงานของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เกิดขึ้นใหม่ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้ลดบทบาทของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นกลางรวมทั้งความเป็นตัวกลางทางสังคม (Social Agent) ลงจากการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ.1997 พบว่า วิธีการสื่อสารทางการเมืองอเมริกาได้เปลี่ยนจากโครงสร้างการสื่อสารแบบกระจายออกจากศูนย์กลางและเครือข่ายของประเด็นเฉพาะ ไปสู่การสื่อสารสาธารณะตามเครือข่ายสังคมโดยทั้งสอง

เครือข่ายทำงานร่วมกันเป็นโครงสร้างแบบตาข่ายทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารสามารถที่จะข้ามตัวกลางพร้อม ๆ กับสร้างช่องทางเลือกใหม่ เช่น การจัดส่งเอกสารไปตามกลุ่มที่อยู่ของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การจัดกลุ่มข่าวตามการบริการของการสื่อสารแบบออนไลน์ การทำงานร่วมกันของทั้งสองเครือข่ายทำให้เกิดการบูรณาการข้อมูลข่าวสารทั้งใน โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ประกาศ และเอกสารการสื่อสารทางการเมือง ทั้งของภาครัฐและสถาบันทางการเมืองโดยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องเดียวกันซึ่งผลของการสื่อสารในรูปแบบใหม่นี้ทำให้ลดบทบาทของตัวกลางทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ สถาบันทางการเมือง เครือข่ายนักการเมือง ล็อบบี้ รวมทั้งการทำงานของนักข่าวและวิเคราะห์การเมือง (Boncheck,M.S., 1997.)

2. การทำงานของเครือข่ายเชิงสังคมในทางการเมือง ได้ศึกษาผลกระทบของอินเทอร์เน็ตต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศที่มีการปกครองแบบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ โดยกลุ่มประชาชนทั่วประเทศได้รวมตัวกันสร้างเครือข่ายทางสังคมในพื้นที่ของ Facebook Blog Twitter และการส่งข้อความผ่านทางโทรศัพท์มือถือ (Text-Messaging) โดยสื่อเหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประชาธิปไตย นักการเมืองยุคใหม่จึงหันมาให้ความสนใจเปิดพื้นที่ในการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น โดยสื่อเหล่านี้มีการสื่อสารแบบเครือข่ายที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งสื่อและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้สื่อเหล่านี้ เป็นการสื่อสารที่ใช้ต้นทุนต่ำ สามารถแพร่กระจายออกไปได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวแบบมวลชนในทางการเมืองเป็นอย่างมาก รวมถึงการสื่อสารโดยใช้ Facebook นี้ยังเป็นเครือข่ายสังคมในทางการเมือง ได้สร้างกระแสความสนใจทางการเมืองและประเด็นทางเศรษฐกิจสังคมออกไปในวงกว้างให้เกิดการมีส่วนร่วม สร้างกระแสความสนใจทางการเมือง ซึ่งกระตุ้นความสนใจและส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากขึ้น นักการเมืองและนักการเมือง จึงต้องรู้จักบูรณาการองค์ประกอบเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ (Faris,D, 2010:16)

3. อินเทอร์เน็ตและข่าวลือทางการเมือง ลักษณะของข้อมูลข่าวสารและการลำเลียงข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับในเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ จึงไม่มีผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการข่าวรับผิดชอบข้อมูลข่าวสาร เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แต่การสื่อสารในสื่อออนไลน์มีลักษณะเป็นสังคมสมัยใหม่ที่เกิดแบบเรื่องเล่าข่าวลือ ที่มีการบอกเล่าต่อ ๆ กัน ซึ่งดำเนินการไปตามกระบวนการที่เรียกว่า รูปแบบที่ไม่เป็นทางการของวาทกรรม จนเกิดเป็นพลังทางการเมือง และเกิดการขยายตัวของเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ไปพร้อม ๆ กัน

4. อินเทอร์เน็ต กับการปฏิบัติทางการเมือง เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำหน้าที่ลำเลียงข้อมูลข่าวสารไปสู่สังคมต่าง ๆ ในสังคม สามารถสื่อสารความคิดเห็นต่าง ๆ ในทางการเมืองกลับมายังประชาชนในประเทศ ซึ่งบทบาทเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้สร้างความสามารถขึ้นใหม่ที่เคยมีขีดจำกัดในการกระจายข้อมูลข่าวสารความห่างไกลจากเมือง การกีดกันและขวางกั้นโดยกฎหมายและเขตแดนระหว่างประเทศ จากการทำงานของเครือข่ายสังคมออนไลน์และการขยายตัวของพื้นที่สาธารณะ ซึ่งไม่ได้สร้างผลเฉพาะแต่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเสมือนจริง (Virtual Society) กับชุมชนตามสภาพความเป็นจริง ยังมีการผสมผสานกันอย่าง

เข้มระหว่างข้อมูลข่าวสารกับอารมณ์ ข่าวลือ ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งเป็นมิติทางสังคม ยังเป็นการทำงานที่เกิดขึ้นพร้อมกันทั้งเครือข่ายสังคมออนไลน์

ทั้งนี้ทิศทางการสื่อสารทางการเมืองมีความเชื่อมโยงกับรูปแบบของระบอบการเมือง กล่าวคือ รัฐบาลจะสื่อสารไปถึงประชาชนในรูปแบบใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระบอบการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ กล่าวคือ ประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองแบบอำนาจนิยมจะใช้การสื่อสารแบบทางเดียว (One-way communication) เพื่อแจ้งข่าวสารการดำเนินการต่าง ๆ ให้ประชาชนรับทราบ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับปฏิกริยาตอบกลับ (Feedback) ของประชาชน ในขณะที่ประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย จะใช้การสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่นอกจากรัฐบาลจะมีบทบาทเป็นผู้ส่งสารแล้วยังเป็นผู้รับสาร เช่น ข้อเสนอแนะ คำวิจารณ์จากประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง (ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยกร หวังมหาพร, 2557:7)

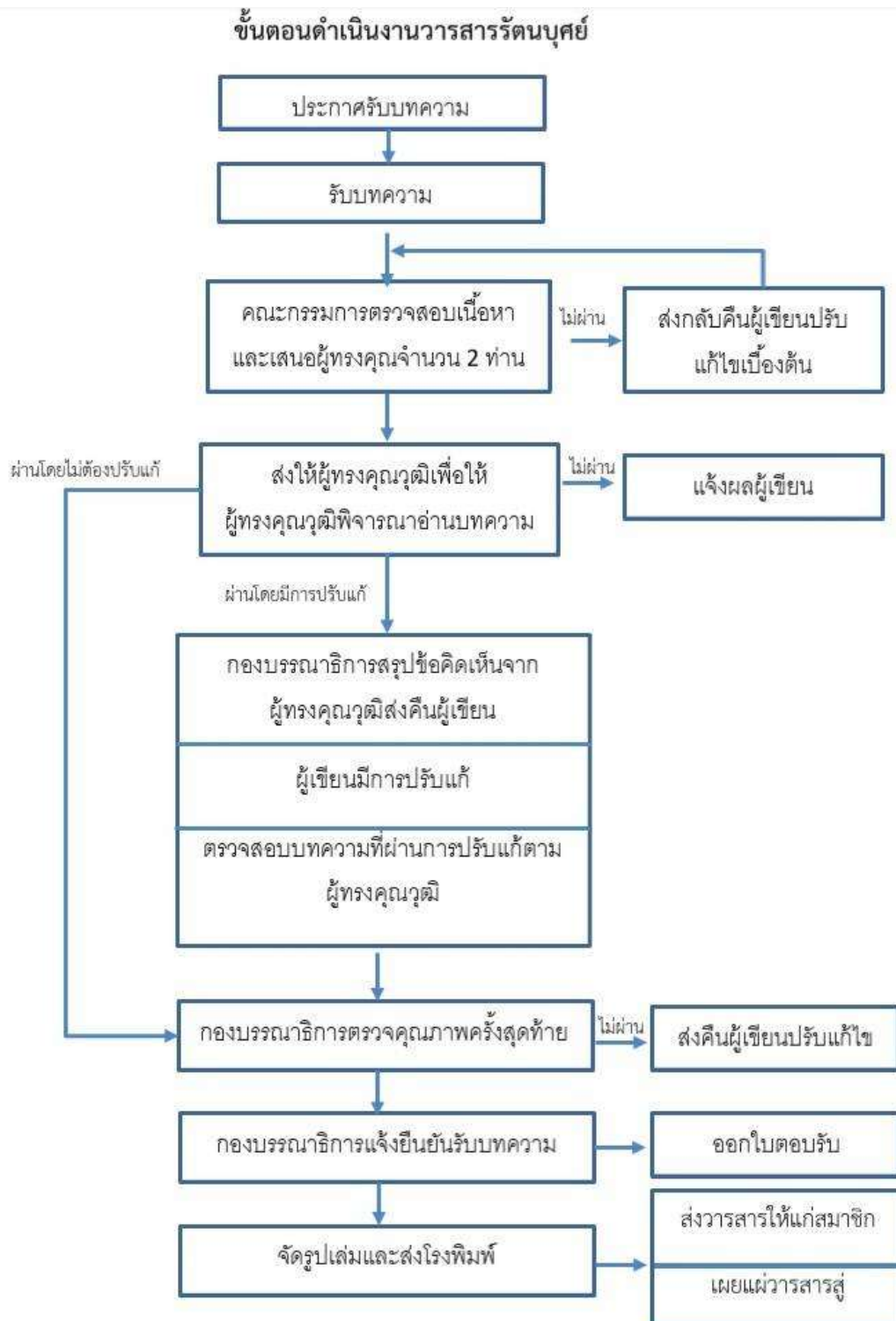
6. บทสรุป

การสื่อสารทางการเมืองโดยผ่านสื่อใหม่ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมาในรูปแบบดิจิทัลโดยผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตและการใช้งานมักจะใช้ผ่านอุปกรณ์ เช่น เว็บไซต์ เครือข่ายสังคม สิ่งเหล่านี้จึงช่วยให้เกิดการเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว ส่วนปัจจัยด้านหนึ่งที่ทำให้สื่อเหล่านี้ก้าวกระโดดแบบรวดเร็วส่วนหนึ่งก็เกิดมาจากการเปลี่ยนมาใช้สมาร์ทโฟน จึงเป็นเหตุให้สถาบันทางการเมืองในยุคปัจจุบันนี้ควรใช้สื่อหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็น Facebook Instagram Line Twitter ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด แทนการใช้สื่อแบบเดิม ๆ ที่ผ่านมานในอดีต ยกตัวอย่างเช่น การโพสต์เพื่อรับทราบ รับรู้ข้อมูลเรื่องนโยบาย แนวทางการบริหารงาน การตรวจสอบการทำงานให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและก็ต้องเลือกใช้สื่อให้เหมาะกับกลุ่มวัยด้วยเช่นกันเพราะสื่อบางตัวอย่างเช่น Twitter กลุ่มของคนที่สามารถเข้าถึงยังมีจำนวนค่อนข้างน้อยหรือบางครั้งกลุ่มที่เข้าไปส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มปิด ในส่วนนี้การตัดสินใจใช้สื่อก็ควรอยู่บนพื้นฐานการพิจารณา กลุ่มเป้าหมายที่เราต้องการจะสื่อสารให้รับทราบ แต่เชื่อว่าเมื่อมีสื่อใหม่แล้วสถาบันการเมืองจะทิ้งสื่อเก่า เช่น วิทยู ทวิตเตอร์ หนังสือพิมพ์ เพราะสื่อเหล่านี้ก็ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อใหม่ที่ดียังคงใช้อยู่บ้าง

7. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชู บุญลิขิตศิริ. (2553). การพัฒนากระบวนการสร้างความรู้ในชุมชนการเรียนรู้เชิงเสมือนสำหรับนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหมะ. (2547). **สถาบันการเมืองกับการพัฒนาการทางการเมืองไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.**
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2544). **การเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน.** กรุงเทพมหานคร : วิ. เจ.พรินติ้ง.
- ศุภชัย ยาวะประภาช และปิยากร หวังมหาพร. (2557). **การสื่อสารทางการเมืองภาครัฐ ในประมวลสาระ ชุติวิชาการสื่อสารการเมือง.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2552). **“ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน,”** ใน **ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน.** กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- Boncheck,M.S. (1997). **From broadcast to netcast: The internet and the flow of political information.** Harvard University: Cambridge.MA.
- Brian McNair.(1999). **An Introduction to Political Communication.** London: Routledge.
- David K. Berlo.(1960). **The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice.** New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Faris,D (2010). **Revolutions without revolutionaries? Social media networks and regime response in Egypt.** University of Pennsylvania. From <http://repository.upenn.edu/edissertations/116>.
- R.E. Denton,Jr. and G.C. Woodward.(1990). **Political Communication in America.** New York: Preager.
- R.E. Goodin. (1996). **The Theory of Institutional Design.** Cambridge: Cambridge University Press. cited in Jean Blondel. “About Institutions, but not Exclusively, Political”, in R.A.W. Rhodes, Sarah A. Binder, and Bert A. Rockman. (eds.).
- Samuel P. Huntington. (1968). **Political Order in Changing Societies.** Cambridge, Massachusetts: Yale University.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการรัตนบุศย์ (RATANABUTH JOURNAL)

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนต้นฉบับผลงานทางวิชาการสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารรัตนบุศย์ โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารฯ ในแบบรูปเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และเพื่อให้บริการวิชาการเกี่ยวกับการเผยแพร่งานวิชาการและนำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาสังคม

1.2 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วยบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยอยู่ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์และบทความปริทัศน์ และการใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการของราชบัณฑิตยสถาน

1.3 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคมและกรกฎาคม-ธันวาคม) ของทุกปี

2. นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความและเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1) ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.) เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.8 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

2) ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.25 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นทีละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ

2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน เว้น 1 บรรทัด ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษขวาใต้ชื่อเรื่อง

4) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วม ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ชิดขอบกระดาษขวา ต่อจากชื่อผู้เขียน/ผู้วิจัยคนที่ 1 ตามลำดับ

5) หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 16 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

6) หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 ชนิดตัวอักษรหนา

7) รายการอ้างอิง (ดูในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง)

8) ท้ายกระดาษ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ ประกอบด้วย

นักศึกษาหลักสูตร... สาขาวิชา.. สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

ตำแหน่งทางวิชาการประจำ/พิเศษ สถาบันการศึกษา... ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้า แต่ไม่เกิน 15 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่มีความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทควมวิจัย

1) **ชื่อเรื่อง** ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) **ชื่อผู้เขียน** เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) **บทคัดย่อ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) **คำสำคัญ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ควรเกินจำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) **บทนำ** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัยและควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

6) **วัตถุประสงค์** ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

7) **วิธีการดำเนินงานวิจัย** ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อ ดังนี้

7.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

7.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

7.4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8) **สรุปผล** สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบ ตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) **อภิปรายผล** การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

10) ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

10.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

11) ตาราง รูปภาพหรือแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นและต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตารางคำอธิบายต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิคำอธิบายต้องอยู่ด้านล่าง

12) รายการอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA. citation Styls ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย “และคณะหรือ and others”

4.2 บทความวิชาการ

1) ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

3) บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องอ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ABSTRACT) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะคำศัพท์วิทยาศาสตร์

4) คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย

5) เนื้อหา มีองค์ประกอบดังนี้

5.1) บทนำ ความน่าสนใจของเรื่องที่น่าสนใจ ก่อนเข้าสู่เนื้อหา

5.2) เนื้อความ ควรนำเสนอพัฒนาการของเรื่องได้อย่างน่าสนใจและเนื้อเรื่องมีเนื้อหาใหม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

5.4) บทสรุป ควรย่อเฉพาะข้อมูลในเนื้อความให้สั้น ได้เนื้อหาสาระของเนื้อความครบถ้วน

5.3) เอกสารอ้างอิง ให้ระบุเฉพาะเอกสารที่ผู้เขียนบทความได้นำมาอ้างอิงในบทความวิชาการอย่างครบถ้วน โดยใช้ระบบการอ้างอิง APA citation styles ดูรายละเอียดและตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อความและการอ้างอิงท้ายเล่มในตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

1) ข้อมูลทางบรรณานุกรม/อ้างอิง

2) ชื่อผู้วิจารณ์

3) บทวิจารณ์

ตัวอย่างการเขียนรายการอ้างอิง (การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย)

1. การอ้างอิงในเนื้อหา เป็นระบบนาม-ปี ให้ข้อมูลผู้แต่ง ปีพิมพ์และเลขหน้าที่มีข้อความที่อ้างอิง ซึ่งมีรูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ดังนี้

(ผู้แต่ง, ปีพิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549, : 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006: 498-499)

(Murphy, 1999, p. 85)

กรณีที่ไม่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน

(สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2549)

2. เอกสารอ้างอิง

● หนังสือ

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์, เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

มนตรี แยมกลีกร.(2549). การวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

Norman, D, A. (2002). *The design of everyday things*. New York, NY: Basic books.

● วารสาร

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่), หน้า.

มนตรี แยมกลีกร. (2551). *เกณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน: ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2*. วารสารศึกษาศาสตร์. 19(1), 1-16.

Rinke, C. R. (2011). *Career trajectories of urban teachers: A continuum of perspectives, participation, and plans shaping retention in the educational system*. *Urban Education*, 46(4), 639-662.

● หนังสือพิมพ์

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้าซึ่งปรากฏบทความ.

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). *อนาคตจีน-อเมริกา. เดลินิวส์*, น. 6.

Schwartz, J. (1993, September 30). *Obesity affects economic, social status*. *The Washington Post*, pp. A1, A4.

● วิทยานิพนธ์

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันศึกษา.

ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์. (2550). ผลการเรียนรู้จากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน ของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Darling, C. W. (1976). *Giver of due regard: The poetry of Richard Wilbur*.

Unpublished doctoral dissertation, University of Connecticut, USA.

- รายงานการประชุม

ชื่อ//นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. สำนักพิมพ์. หน้า.

กรมวิชาการ. (2538). การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. 25-29 พฤศจิกายน 2528 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 7-8.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. Densifier (Ed.), *Nebraska Symposium on Motivation: Vol.38. Perspectives on Motivation*. Lincoln: University of Nebraska Press. 237-288.

- สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง. (ปี เดือน วันที่เผยแพร่สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. วันที่สืบค้น : URL:<http://>

อำนวยการ สุภเวชัย. (2542, 3 พฤษภาคม). เพื่อคิดประกันชีวิต : ตัวแทนประกันมีบทบาทสำคัญอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2542 จาก: <http://www.thainews.th.com>.

Wollman, N. (1999). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>.

5. การส่งบทความ

5.1 กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

5.2 วิธีการส่งบทความ ผู้เขียนลงทะเบียนเพื่อใช้งานระบบ Thaijo 2.0 และส่งบทความทางออนไลน์ผ่านระบบ ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/rtnb/index>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ บรรณาธิการ 08-0169-6593, ผู้ช่วยบรรณาธิการ 09-3562-9856

วารสารวิชาการรัตนบุศย์

RATANABUTH JOURNAL

สมาคมวิชาการและนักวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
Association of area-based Academics and Researchers for Local Development

202/1 หมู่ที่ 4 ตำบลคู่ง อำเภอมืองยโสธร จังหวัดยโสธร 35000
<https://www.ratanabuthjournal.com>